11.8 Člověk a zdraví

Charakteristika vzdělávací oblasti:
Vzdělávací oblast Člověk a zdraví vede žáky k získávání zkušeností a vědomostí v oblasti zdraví a jeho ochrany. Žáci jsou cílenou činností motivováni k prevenci, ke zdravému způsobu života a k dodržování vhodného životního stylu. S přihlédnutím k věku a individuálním schopnostem, jsou žáci vhodnou činností vedeni ke kladnému vztahu k pohybovým aktivitám. Zároveň získávají zkušenosti z oblasti relaxace, psychohygieny a některých dalších relaxačních technik a to s ohledem na individuální schopnosti žáků.

Vzdělávací obsah oblasti Člověk a zdraví úzce souvisí s ostatními vzdělávacími oblastmi. Žákům jsou tak průběžně nabízeny způsoby chování a možnosti řešení různých mimořádných situací a stavů, které mohou život nebo zdraví žáka či jeho vrstevníků nebo rodiny ovlivňovat.

Obsah vzdělávací oblasti se uskutečňuje ve vzdělávacích oborech Výchova ke zdraví a Tělesná výchova, do níž může být zahrnuta Zdravotní tělesná výchova.

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví rozšiřuje učivo vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Učí žáky vhodnému způsobu života a vede žáky k pravidelnému dodržování návyků pracovních i sebeobslužných. Vhodnou formou rozvíjí i návyky komunikační, učí odmítat látky, které jsou pro zdraví nevhodné.

Vzdělávací obor Tělesná výchova s ohledem na individuální schopnosti a pohybové možnosti žáků rozvíjí a upevňuje pohybové návyky a dovednosti. V rámci možností rehabilituje a usměrňuje pohybové vyjádření žáků.

Rehabilitační a nápravná cvičení žáků mohou být do hodin Tělesné výchovy zařazována preventivně.

Cíl vzdělávací oblasti:
Cílem vzdělávací oblasti Člověk a zdraví je vést žáky k upevňování a prohlubování názorů na zdraví a to i s ohledem na prevenci. Vzdělávání v dané oblasti má žákům pomáhat uskutečňovat aktivity, které podporují zdraví. Má vést k porozumění fyziologickým, psychickým a sociálním změnám v období dospívání a také má tato oblast vést k seznamování se situacemi, které mohou být pro žáky nebo lidí v jejich okolí nebezpečné zdraví či život ohrožující. Dalším z cílů této vzdělávací oblasti je naučit žáky rozlišovat a odmítat látky škodlivé, neslučitelné se zdravím. Daná oblast má žákům pomoci vnímat jejich pohybové možnosti, rozvíjet je a zároveň respektovat individuální omezení. Pomáhá podporovat a učit žáky chápat prožitky vlastního těla z prováděné pohybové činnosti.

11.8.1 Výchova ke zdraví

Předmět Výchova ke zdraví je vyučován v 7. - 10. ročníku. Zkratka předmětu je Vz.

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1

Obsah vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví vede žáky:

- k uplatňování principů zdravého způsobu života a péči o své zdraví
- k uplatňování hygienických, stravovacích a pracovních návyků
- k prohlubování sociálně komunikačních dovedností
- k odmítání škodlivých látek
- k předcházení úrazů a k ochraně vlastního života při mimořádných situacích

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví se uskutečňuje většinou v kmenových třídách, v prostředí školní zahrady, sportovních hřišť, plaveckých bazénů, cyklotras a podobně.
Cíle vzdělávacího oboru jsou též realizovány v době „dnů v přírodě“, rehabilitačních pobytů, turistických výletů, cyklovýletů a zájezdů se sportovním zaměřením.

V rámci vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví budou rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení:
- žáci uplatňují své zkušenosti a vědomosti v běžném životě
- upevňují své vědomosti formou sociálních her, praktických příkladů, používáním výukových programů na PC

Kompetence k řešení problémů:
- žáci při řešení problémů uplatňují své zkušenosti a vědomosti
- dovedou se obrátit na dospělou osobu se žádostí o pomoc

Kompetence komunikativní:
- žáci komunikují způsobem, který umožňuje spolupráci
- snaží se sdělovat své zážitky a názory
- s pomocí používají obrazový a textový materiál a jiné pomůcky

Kompetence sociální a personální:
- žáci jsou poučeni o zásadách bezpečném kontaktu s cizími lidmi
- dovedou si vyžádat radu dospělé osoby v případě nesnází
- zapojují se do kolektivních činností a udržují dobré vztahy mezi vrstevníky

Kompetence občanské:
- žáci se snaží dodržovat správnou životosprávu
- respektují minoritní skupiny ve společnosti
- neschvalují násilí a xenofobii

Kompetence pracovní:
- žáci samostatně nebo s pomocí zvládají sebeobsluhu a osobní hygienu
- snaží se dodržovat bezpečnost při hrách, při práci…

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Výchova ke zdraví:
Všichni učitelé vyučovacího předmětu Výchova ke zdraví budou:

- vytvářet takové situace, ve kterých žáci budou mít možnost uplatnit své zkušenosti a vědomosti (k. k učení, k.k řešení problémů)
- motivovat žáky k udržování dobrých vztahů v kolektivu i v rodině a k odmítání násilí (k. k učení, k. komunikativní, k. k řešení problémů)
- formou sociálních her a prvků dramatické výchovy vést žáky k řešení různých situací (k. k řešení problémů, k.k učení, k. sociální a personální, k. komunikativní, k. občanské)
- dávat žákům možnost využívat vzdělávací programy na PC (k. k učení)
- vysvětlovat žákům možnost obrátit se na dospělou osobu se žádostí o pomoc (k. k řešení problémů, k. komunikativní)
- vést žáky k využívání obrazového, textového i jiného materiálu (k. k učení, k. komunikativní)
- motivovat žáky ke vzájemné komunikaci, k vypravování o svých zážitcích, pocitech, problémech a potřebách (k. komunikativní, k. sociální a personální)

- vysvětlovat žákům zásady bezpečného kontaktu s cizími lidmi
  (k. sociální a personální)
- vést žáky k spolupráci během kolektivních činností
  (k. sociální a personální)
- vytvářet modelové situace, ve kterých žáci mohou poukazovat na chování lidí – všímat si nevhodného chování, násilí a šikany
  (k. občanské, k. k řešení problémů)
- vlastním příkladem motivovat žáky ke zdravému způsobu života, k péči o své zdraví, k dodržování osobní hygieny
  (k. pracovní)
- postupně a přiměřeně vysvětlovat zásady bezpečnosti práce, ochrany zdraví, hygieny práce a dbát na jejich dodržování
  (k. pracovní, k. k učení)

Hodnocení vzdělávací oboru Výchova ke zdraví

Vzhledem ke značně rozdílným individuálním předpokladům a schopnostem žáků hodnotím za každých okolností především snahu žáků a míru jejich pokroku.

v 7. ročníku žáci:

- znají vznik rodiny
- vyjmenují členy rodiny
- znají jména sourozenců a spolužáků
- uplatňují správné chování ke spolužákům a učitelům
- znají klady dobrých vztahů v rodině i v kolektivu třídy a prevenci nevhodného chování
- znají základní životní potřeby
- umějí upozornit na své zdravotní problémy
- poznají rozdíly mezi chlapcem a dívkou – fyziologické i psychické změny
- v rámci možností, dodržují zásady správné výživy

v 8. ročníku žáci:

- mají osvojeny správné stravovací návyky
- vědí, co znamená pojem správná životospráva
- znají rozdíl mezi nemocí a úrazem
- znají způsoby prevence nemocí a úrazů
- poznají projevy rasismu a vandalismu, vědí o jejich škodlivosti
- dovedou se obrátit na dospělou osobu se žádostí o pomoc
- vědí o projevech sexuálního chování
- berou ohled na zdravotní stav svůj i svých vrstevníků
- dovedou se obrátit v případě mimořádné události na dospělou osobu se žádostí o pomoc

v 9. ročníku žáci:

- dodržují osobní hygienu
- vědí o projevech sexuálního chování, znají pojem antikoncepce
- poznají projevy některých nemocí
- znají některá důležitá telefonní čísla a vědí, ve kterých situacích je použít
- vědí o souvislosti mezi konzumací návykových a psychoaktivních látek a poškozováním zdraví
- odmítají násilí a jiné formy brutality a upozorní na projevy násilí na lidech
- dovedou se obrátit v případě mimořádné události na dospělou osobu se žádostí o pomoc
- respektují menšinové skupiny ve společnosti

v 10. ročníku žáci:

- aplikují způsoby vhodného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky
- znají některé návykové látky a vědí o souvislostech mezi jejich užíváním a zdravím člověka
- znají některé složky odborné pomoci
- vyjmenují některé protiprávní činnosti a znají jejich důsledky
- dovedou se obrátit v případě mimořádné události na dospělou osobu se žádostí o pomoc
- v případě potřeby dovedou použít důležitá telefonní čísla

Očekávané výstupy podle RVP ZŠS – vzdělávací obor Výchova ke zdraví:

žáci by měli:

- vědět o významu dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny
- chápat základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím
- respektovat zdravotní stav svůj i svých vrstevníků, umět popsat své zdravotní problémy a potíže
- znát správné stravovací návyky a v rámci svých možností dodržovat a uplatňovat zásady správné výživy
- uplatňovat způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a vědět, kde v případě potřeby vyhledat pomoc
- uplatňovat osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy
- zaujímat odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí
- vědět o souvislosti mezi konzumací návykových a psychoaktivních látek a poškozováním zdraví
- použít důležitá telefonní čísla v případě potřeby pomoci
- řídit se pokyny odpovědných osob při mimořádných událostech

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7. - 10. ročník**
Předmět	**Výchova ke zdraví**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
žáci by měli: uplatňovat správné chování k lidem ve svém okolí usilovat o udržování dobrých vztahů rozumět vztahu mezi mužem a ženou znát odlišnosti mezi chlapcem a dívkou udržovat osobní hygienu vědět o projevech sexuálního chování upozornit na nevhodné chová-ní lidí v okolí poznat projevy násilí na lidech	*Mezilidské vztahy:* rodina - rodiče, prarodiče, sourozenci úzká i širší rodina práva a povinnosti rodičů a dětí úcta k rodičům a prarodičům, jejich postavení v rodině vztahy mezi sourozenci - porozumění, tolerance….. vznik rodiny -svatební obřad, manželství, rozpad rodiny a jeho příčiny, vztahy ve dvojici - přátelství, láska, vztah mezi mužem a ženou, změny v období dospívání - rozdíl mezi chlapcem a dívkou v dospívání (tělesné změny, zájmové odlišnosti…..) pohlavní orgány a jejich funkce hygiena v době dospívání, během menstruace sexuální chování - antikoncepce, početí, těhotenství, porod chování v době těhotenství, škodlivé vlivy v době těhotenství škola a okolí - vztahy k učitelům, ke spo- lužákům, kamarádům i k ostatním zaměstnancům školy chování ve skupině lidí -respektování názoru ostatních, individuální násilí na lidech - šikana, týrání a jiné projevy násilí	Mezipř. vztahy: Člověk a společnost Čtení Řečová výchova **k. komunikativní** **k. k učení** Mezipř. vztahy: Člověk a příroda Člověk a společnost Pracovní výchova **k. komunikativní** **k. pracovní** **k. soc. a person.** **k. komunikativní** **k. občanské** **k. k učení** **k.k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7. - 10. ročník**
Předmět	**Výchova ke zdraví**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
žáci by měli: poznat projevy rasismu a vandalismu, vědět o jejich škodlivosti, odmítat násilí mít povědomí o důsledcích protiprávního jednání vědět, na koho se obrátit se žádostí o pomoc a ochranu znát některá důležitá telefonní čísla, dokázat je v případě potřeby použít vědět, co znamená správná životospráva mít osvojeny správné stravovací návyky vědět o škodlivosti užívání návykových látek a odmítat je znát význam správného stravování poznat některé nemoci	škodlivost a nebezpečnost projevů rasismu a vandalismu, kriminalita - krádeže, přepadení, podvody, sexuální kriminalita -pohlavní zneužívání, trestná činnost mládeže…… důsledky protiprávního jednání (policie, sociální odbory, soudy, vězení…) sociální hry - nácvik spolupráce se složka- mi odborné pomoci - policie, sociální odbory, linky důvěry, Fond ohrožených dětí ……důležitá telefonní čísla *Zdraví a nemoc:* správná životospráva - spánek, odpočinek, relaxace, význam pohybu, režim dne, zájmové činnosti (ruční práce, sport, sběratelství…) stravovací návyky, alternativní druhy výživy(vegetariánství, veganství) vliv způsobu stravování na zdraví alkoholické nápoje, kouření, drogy závislost na alkoholu, nikotinu, drogách - důsledky závislosti (zdraví, narušené vztahy, trestná činnost... civilizační choroby - přejídání, odmítání potravy (obezita, anorexie, bulimie) onemocnění přenosná a nepřenosná, dětské nemoci, nemoci zraku, sluchu... nemoci přenášené kapénkovou infekcí	Mezipř. vztahy: Člověk a společnost Člověk a příroda Řečová výchova **k. komunikativní** **k. k učení** **k.k řeš. problémů** Mezipř. vztahy: Počítače Člověk a společnost Tělesná výchova Člověk a příroda **k. občanské** Mezipř. vztahy: Člověk a společnost Řečová výchova

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7. - 10. ročník**
Předmět	**Výchova ke zdraví**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
žáci by měli: dokázat upozornit na své zdravotní problémy znát způsoby prevence různých onemocnění mít povědomí o bezpečném chování v kontaktu s cizími lidmi vědět o nutnosti zdravotní péče v případě nemoci, úrazu znát rozdíly mezi nemocí a úrazem dokázat se obrátit na dospělou osobu se žádostí o pomoc	projevy nemocí, chování v nemoci, prevence onemocnění zneužívání a nadužívání léků chronická onemocnění - alergie… postižení tělesná, zraková, sluchová…. pohlavní choroby, nebezpečí pohlavního zneužití - prevence,řešení situací sociální hry - nácvik chování v situacích ohrožení sexuálním zneužitím AIDS,hepatitida - prevence, řešení zdravotní péče - přístup k lékařskému ošetření a léčení, odborná vyšetření, preventivní vyšetření… nemoc - úraz možnosti úrazů (dopravní nehody, sport, nedodržování bezpečnosti při práci…) pomoc při poranění, přivolání pomoci	Mezipř. vztahy: Člověk a společnost Čtení Řečová výchova **k. soc. a person.** **k. k učení** **k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Člověk a společnost Pracovní výchova Čtení Tělesná výchova **k. soc. a person.** **k. pracovní**

11.8.2 Tělesná výchova

Předmět Tělesná výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10., v každém ročníku vždy 3 hodiny týdně.
Zkratka předmětu je Tv.

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Vzdělávací obor Tělesná výchova je realizován většinou v kmenových třídách, v prostředí školní zahrady, sportovních hřišť, plaveckých bazénů, cyklotras, skiareálů, při plnění hipoterapie, canisterapie, apod.
Cíle vzdělávacího oboru jsou též realizovány v době „dnů v přírodě“, rehabilitačních pobytů, turistických výletů, cyklovýletů a zájezdů se sportovním zaměřením.

Obsah vzdělávacího oboru Tělesná výchova je rozdělen na tři tematické okruhy:
- Činnosti ovlivňující zdraví
- Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
- Činnosti podporující pohybové učení

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná.

1. stupeň - 1. období:
Činnosti ovlivňující zdraví - tento tematický okruh vede žáky:
-k vnímání pohybu jako potřeby a součásti denního režimu
-k schopnosti zvládnout podle pokynů přípravu na pohybové aktivity
-k vnímání svého těla při cvičení
-k zvládání některých jednoduchých průpravných cvičení

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností - tento tematický okruh vede žáky:
-k vnímání pravidel jednoduchých her
-k zvládnutí chůze i běhu v prostoru se správnou orientací
-k schopnosti zvládat překážky pomocí lezení a plazení
-k zvládání některých variant skoků s pomocí nebo samostatně
-k zvládnutí držení míče, házení míče obouruč a reagování na pohybující se míč
-k překonávání strachu z nezvyklých poloh těla
-k vnímání rytmu hudby a jejího sladění s pohybem
-k zvládnutí her se sněhem a chůze po kluzkém terénu

Činnosti podporující pohybové učení - tento tematický okruh vede žáky:
-k schopnosti reagovat na některé povely

1. stupeň - 2. období:
Činnosti ovlivňující zdraví - tento tematický okruh vede žáky:
-k vytváření povědomí o významu pohybu pro zdraví člověka
-k zvládání osobní hygieny a bezpečnosti při pohybových aktivitách
-k uplatňování správných dechových návyků při pohybu
-k schopnosti vnímat napětí a uvolnění svého těla
-k zvládnutí cviků pro správné držení těla podle pokynů i samostatně

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností - tento tematický okruh vede žáky:
-k zvládnutí pravidel jednoduchých her a jejich dodržování
-k zvládnutí různých variant chůze a běhu se správným držením těla
-k zvládnutí koordinace pohybů při skoku
-k zvládnutí házení a chytání míče různými způsoby
-k schopnosti zvládat některá cvičení obratnosti
-k využívání pohybových dovedností při cvičení na nářadí
-k zvládnutí průpravných atletických cvičení
-k schopnosti napodobit pohyb
-k schopnosti zapojit se do pohybových činností a her
-k zapojení do činností v přírodě

Činnosti podporující pohybové učení - tento tematický okruh vede žáky:
-k schopnosti reagovat na zvukové signály a gesta

2. stupeň
Činnosti ovlivňující zdraví - tento tematický okruh vede žáky:
-k samostatnému zvládání přípravy na pohybové činnosti
-k chápání významu pohybu pro zdraví
-k používání získaných návyků osobní hygieny a dodržování bezpečnosti při pohybových aktivitách
-k zvládnutí cvičení zaměřených na zdokonalování základních pohybových dovedností
-k schopnosti osvojení správného návyku držení těla při pohybových aktivitách

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností - tento tematický okruh vede žáky:
-k dodržování jednoduchých pravidel her
-k zvládnutí překážek a překonávání strachu při pohybu
-k zvládnutí pohybových aktivit s míčem
-k schopnosti zvládat pohybovou koordinaci těla a základní pohybové dovednosti při cvičení na nářadí
-k vyjádření hudebně pohybového cítění
-k využívání všech pohybových dovedností při sportovních činnostech
-k schopnosti zvládat některé atletické disciplíny

Činnosti podporující pohybové učení - tento tematický okruh vede žáky:
-k vytváření povědomí o některých sportovních soutěžích
-k rozlišování zvukových signálů a gest sluchem, zrakem a správně na ně reagovat
-k schopnosti vzájemné ohleduplnosti mezi žáky
-ke komunikaci pomocí smluvených signálů

V rámci vzdělávacího oboru Tělesná výchova jsou naplňována průřezová témata:
1.stupeň – 1. období:
Osobnostní a sociální výchova:
Osobnostní rozvoj – seberegulace a sebeorganizace
Sociální rozvoj – spolupráce a soutěživost
Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti

1. stupeň – 2. období:
Osobnostní a sociální výchova:
Osobnostní rozvoj – seberegulace a sebeorganizace
Sociální rozvoj – spolupráce a soutěživost

2. stupeň: _____

Osobnostní a sociální výchova:

Osobnostní rozvoj – seberegulace a sebeorganizace
psychohygiena
Sociální rozvoj – spolupráce a soutěživost

Mediální výchova:

Vnímání mediálních sdělení
Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

V rámci vzdělávacího oboru Tělesná výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:

1. stupeň – 1. období:

Kompetence k učení:
- žáci mají povědomí o správném dýchání v různých polohách těla
- vnímají své tělo při cvičení a zvládají některá jednoduchá průpravná cvičení

Kompetence k řešení problémů:
- žáci jsou schopni podle pokynů zvládat přípravu na pohybové aktivity
- žáci zvládají chůzi, běh v prostoru se správnou orientací
- žáci se, i přes možné nezdary v pohybových aktivitách, nenechají odradit z dalších činností

Kompetence komunikativní:
- žáci rozumí některým základním povelům

Kompetence sociální a personální:
- žáci se zapojují do kolektivních činností

Kompetence občanské:
- používají oděv a obuv, určenou pro tělovýchovné činnosti

Kompetence pracovní:
- žáci mají povědomí o nutnosti dodržování bezpečnosti při činnostech v přírodě
- mají povědomí o nutnosti dodržování osobní hygieny a pitného režimu při tělesné aktivitě

1. stupeň – 2. období:

Kompetence k učení:
- žáci si uvědomují správné dechové návyky
- jsou schopni podle pokynů i samostatně zvládat cviky pro správné držení těla
- využívají svých pohybových dovedností při cvičení na nářadí
- žáci se seznamují s postupy průpravných atletických cvičení

Kompetence k řešení problémů:
- žáci zvládají podle pokynů osobní hygienu a bezpečnost při pohybových aktivitách
- vytvářejí vhodnými cviky návyk správného držení těla
- využívají chůzi a běh při pohybových aktivitách
- žáci se zapojují do činností v přírodě a nenechají se odradit možnými nezdary
- zvládají manipulaci s jednoduchými pomůckami a náčiním

Kompetence komunikativní:
- žáci jsou schopni spolupracovat ve dvojici
- správně reagují na signály a gesta

Kompetence sociální a personální:
- žáci navzájem spolupracují při činnostech a dodržují sportovní chování

Kompetence občanské:
- žáci chápou nutnost dodržování bezpečnosti a hygienických návyků při pohybu
- využívají znalostí jednoduchých pravidel ke spolupráci

Kompetence pracovní:

- žáci chápou nutnost dodržování osobní hygieny a pitného režimu
- uvědomují si nutnost dodržování bezpečnosti při různých činnostech v přírodě

2. stupeň:

Kompetence k učení:

- žáci zvládají správné dechové návyky v každodenním životě
- zvládají cvičení zaměřená na zdokonalování základních pohybových dovedností a mají osvojený návyk správného držení těla při pohybových aktivitách
- zvládají základní pohybové dovednosti při cvičení na nářadí
- dodržují naučené jednoduché stereotypy při plnění některých atletických disciplín

Kompetence k řešení problémů:

- žáci samostatně zvládají přípravu na pohybové činnosti, používají získané návyky osobní hygieny a dodržují bezpečnost při pohybových aktivitách
- mají osvojený návyk správného držení těla při pohybu
- zvládají základní pohybové aktivity podle naučených postupů a nenechají se odradit nezdarem
- využívají svých získaných dovedností při pohybových aktivitách v přírodě

Kompetence komunikativní:

- žáci spolupracují při kolektivních hrách
- samostatně používají některé smluvené signály

Kompetence sociální a personální:

- žáci jsou schopni se podílet na společenských aktivitách – hry, soutěže, společné tance

Kompetence občanské:

- žáci znají význam pohybu pro zdraví a dodržují bezpečnost při pohybových aktivitách
- zvládají vzájemnou spolupráci při různých pohybových činnostech

Kompetence pracovní:

- žáci jsou samostatní v sebeobsluze dle svých možností a uvědomují si nutnost dodržování hygienických návyků pro zdraví člověka
- aktivně využívají získaných dovedností k pohybovým činnostem v přírodě a dodržují bezpečnost

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Tělesná výchova:

Učitelé vyučovacího předmětu Tělesná výchova na **1. stupni v 1. období** budou:

- seznamovat žáky s metodikou správného dýchání v klidu, při různých polohách těla (k. k učení)
- vést žáky k zvládání jednoduchých průpravných a jiných cvičení, při kterých žáci mají možnost uvědomovat si své tělo (k. k učení, k. k řešení problémů)
- uplatňovat motivaci v souladu fyzickými možnostmi žáků, pomáhat jim překonávat strach z neznámých činností a podněcovat chuť zkoušet nové pohybové činnosti znovu (k. k řešení problémů)
- vysvětlovat žákům nutnost dodržování bezpečnosti při činnostech a potřebu dodržování osobní hygieny a pitného režimu při tělesné aktivitě (k. pracovní)
- zřetelně a srozumitelnou formou předvádět žákům všechny po nich požadované činnosti (k. k učení, k. k řešení problémů, k. občanské, k. pracovní)
- oceňovat nejen pokroky, ale i pokusy žáků (k. k učení, k. k řešení problémů, k. občanské, k. pracovní)

- seznamovat žáky s některými základními povely a vytvářet takové situace, které vyžadují reakci na ně

(k. komunikativní)

- vytvářet situace vedoucí k zapojení žáků do společné činnosti

(k. sociální a personální)

Učitelé vyučovacího předmětu Tělesná výchova na **1. stupni v 2. období** budou:

- vést žáky k užívání správných dechových návyků při pohybu

(k. k učení)

- začleňovat metody a postupy, které žákům umožní lépe vnímat a ovládat své tělo

(k. k učení, k. k řešení problémů)

- vkládat do výuky dostatečné množství cviků, které vedou k návyku správného držení těla

(k. k učení)

- pomáhat žákům překonávat strach z pohybových aktivit na nářadí a v přírodě

(k. k učení, k. k řešení problémů)

-zařazovat průpravná atletická cvičení a podněcovat u žáků soutěživost a spolupráci

(k. k učení, k. komunikativní, k. k řešení problémů, k. občanské)

- vést žáky k překonávání obav z neznámého prostředí a situací

(k. k řešení problémů)

- motivovat žáky k dodržování hygieny, pitného režimu a bezpečnosti při všech pohybových činnostech

(k. k řešení problémů, k. občanské, k. pracovní)

- používat jednoduché a jasné povely a gesta, která budou pro žáky srozumitelná a formou soutěží a her zjišťovat míru porozumění a schopnost správné reakce na ně

(k. komunikativní, k. sociální a personální)

- usměrňovat u žáků nesportovní a nežádoucí chování

(k. sociální a personální)

- poukazovat na pozitiva plynoucí ze vzájemné spolupráce

(k. sociální a personální, k. komunikativní)

Učitelé vyučovacího předmětu Tělesná výchova na **2. stupni** budou:

- nabízet žákům dostatek pohybových činností a vést je k aktivnímu vztahu ke sportu

(k. k učení, k. k řešení problémů, k. sociální a personální, k. občanské, k. pracovní)

- ověřovat formou motivačních her osvojené dovednosti a návyky

(k. k učení, k. k řešení problémů, sociální a personální, k. pracovní)

- podněcovat žáky k odvaze a chuti překonávat klasické i nezvyklé situace vznikající při pohybových aktivitách

(k. k učení, k. k řešení problémů, k. komunikativní, k. sociální a personální, k. občanské, k. pracovní)

- navozovat dostatek situací, které žákům umožní zažít pocit úspěchu

(k. k učení, k. k řešení problémů, k. komunikativní, k. sociální a personální, k. občanské, k. pracovní)

- vytvářet situace vedoucí k zapojení žáků do činnosti samostatné i společné

(k. k učení, k. k řešení problémů, k. komunikativní, k. sociální a personální, k. občanské, k. pracovní)

- důsledně dbát na dodržování hygieny a bezpečnosti při všech pohybových činnostech

(k. k řešení problémů, k. občanské, k. pracovní)

- vést žáky ke vzájemné ohleduplnosti a ochotě pomáhat jeden druhému

(k. k řešení problémů, k. komunikativní, k. sociální a personální, k. občanské, k. pracovní)

Hodnocení předmětu:

- při hodnocení žáků přihlížíme k jejich individuálním schopnostem, k osobnímu rozvoji pohybových schopností, k vlastnímu přístupu, k zájmu a aktivitě při tělesné výchově, sledujeme i zlepšování výkonnosti v jednotlivých pohybových aktivitách

Hodnocení vzdělávacího oboru Tělesná výchova 1. stupeň 1. období

- v 1. ročníku žáci:
    - dle pokynů zvládají přípravu na pohybovou činnost
    - dle pokynů dodržují základní hygienu a bezpečnost při pohybových činnostech
    - reagují na některé základní pokyny a povely k osvojované činnosti
    - zvykají si na povinnost používat cvičební úbor a obuv
    - napodobí nácvik správného dýchání v klidu
    - napodobí nácvik správného držení těla
    - zvládají stoj na jedné noze
    - dovedou vědomě uvolnit své tělo (při dýchání, relaxaci…)
    - při pohybových aktivitách se podle pokynů orientují v malém prostoru
    - reagují na pohybující se míč, chytí kutálející se míč a zvládnou jeho držení
    - zapojují se do sezonních činností a her
- v 2. ročníku žáci
    - dle pokynů zvládají přípravu na pohybovou činnost
    - dle pokynů dodržují základní hygienu a bezpečnost při pohybových činnostech
    - vědí o nutnosti dodržovat pitný režim při pohybových aktivitách
    - reagují na některé základní pokyny a povely k osvojované činnosti
    - používají cvičební úbor a obuv
    - projevují snahu správně dýchat v různých klidových polohách těla
    - zvládají některá rovnovážná a přímivá cvičení pro správné držení těla
    - zvládají nápodobu jednotlivých cviků a pohybových činností s pomocí nebo samostatně
    - zvládají cílené kutálení míče
    - trénují chůzi v terénu
    - zúčastňují se her na sněhu
- v 3. ročníku žáci:
    - dle pokynů nebo samostatně zvládají přípravu na pohybovou činnost
    - dle pokynů nebo samostatně dodržují základní hygienu a bezpečnost při pohybových činnostech
    - vědí o nutnosti dodržovat pitný režim při pohybových aktivitách a snaží se pitný režim dodržovat
    - reagují na základní pokyny a povely k osvojované činnosti
    - používají cvičební úbor a obuv
    - mají osvojeny návyky správné chůze a běhu
    - zvládají změnu tempa při chůzi a běhu a orientaci v prostoru
    - překonávají překážky skokem nebo lezením
    - zvládají hod míčem obouruč horním i dolním obloukem
    - vnímají rytmus hudby a snaží se jej sladit s pohybem
    - dovedou překonat strach z nezvyklých činností
    - vnímají některá základní pravidla her
    - zvládají tělovýchovné činnosti na sněhu – sjezd z mírného kopce na bobech, chůze po kluzkém terénu….
    - rozvíjí získané pohybové dovednosti

Hodnocení vzdělávacího oboru Tělesná výchova 1. stupeň 2. období

- v 4. ročníku žáci:
    - zvládají přípravu na pohybovou činnost
    - dle pokynů nebo samostatně dodržují základní hygienu a bezpečnost při pohybových činnostech
    - snaží se o správné dýchání se správným držením těla
    - rozlišují napětí a uvolnění svého těla, snaží se o relaxaci
    - zvládají cviky s využitím některých cvičebních pomůcek
    - projevují snahu uplatňovat při společných hrách některá základní pravidla
    - zvládají některé varianty chůze – dvojice, zástup…
    - zvládají běh se změnou směru
    - snaží se zvládat některé skoky
    - zvládají výstup a sestup na přiměřeném nářadí
    - zvládají nácvik kotoulu vpřed
    - zapojují se do pohybových her s různým zaměřením
    - využívají tradičního tělocvičného nářadí a náčiní
    - zapojují se do průpravných atletických činností
    - zvládají manipulaci s míčem,
- v 5. ročníku žáci:
    - zvládají přípravu na pohybovou činnost
    - dle pokynů nebo samostatně dodržují základní hygienu a bezpečnost při pohybových činnostech
    - snaží se o správné dýchání se správným držením těla
    - zvládají chůzi a běh se správným držením těla
    - zvládají chůzi po schodech a v nerovném terénu
    - zvládají s pomocí nebo samostatně převaly stranou a kotoul vpřed
    - zvládají cviky na některém nářadí a s využitím některých cvičebních pomůcek
    - snaží se o rytmizaci chůze s udáním tempa
    - reagují na základní pokyny a povely a snaží se je při komunikaci používat
    - zvládají poskoky, seskoky, výskoky
    - ovládají některá zjednodušená pravidla her
    - vyjadřují pohyb rytmem, sladí jednoduchý pohyb s hudbou, účastní se hudebně-pohybových činností
- v 6. ročníku žáci:
    - na pohybovou činnost se připravují samostatně a cíleně
    - dle pokynů nebo samostatně dodržují základní hygienu a bezpečnost při pohybových činnostech
    - snaží se o správné dýchání se správným držením těla
    - zvládají chůzi a běh se správným držením těla
    - zvládají koordinaci pohybů při skocích
    - učí se dodržovat dohodnutou spolupráci v družstvu a při pohybových hrách
    - využívají pohybových dovedností při cvičení na nářadí
    - zvládají některá cvičení obratnosti
    - zvládají běh na krátkou vzdálenost, podle schopností i vytrvalostní běh, výběh na signál, ovládají nízký a polovysoký start
    - snaží se o hod kriketovým míčkem horním obloukem
    - zapojují se do činností v přírodě
    - ovládají některé termíny tělocvičné terminologie

Hodnocení vzdělávací oboru Tělesná výchova 2. stupeň

- v 7. ročníku žáci:
    - dodržují osobní hygienu a bezpečnost při pohybových činnostech
    - zvládají samostatně přípravu na pohybové aktivity
    - znají význam pohybu pro zdraví člověka
    - uplatňují správné dechové návyky při pohybu
    - zvládají cviky pro správné držení těla
    - snaží se zdokonalovat základní pohybové dovednosti
    - zvládají činnosti na posilování, uvolňování a protahování jednotlivých svalových skupin
    - orientují se v prostoru při pohybových aktivitách v přírodě
    - zvládají základy atletických cvičení
    - zvládají cvičení s náčiním a na nářadí
    - rozumí základní tělocvičné terminologii
    - zvládají rytmická cvičení s doprovodem hudby
    - teoreticky se zajímají o různé druhy sportu
- v 8. ročníku žáci:
    - znají význam pohybu pro zdraví člověka
    - dodržují osobní hygienu, používají cvičební úbor
    - zlepšují své silové, kondiční a vytrvalostní schopnosti
    - vědí o nutnosti prevence a korekce svalových disbalancí, dodržují správné držení těla v klidu i při pohybu
    - zvládají relaxaci
    - využívají svých pohybových dovedností k překonávání přírodních překážek
    - dodržují smluvená pravidla her
    - uplatňují sportovní chování a ohleduplnost
    - dodržují bezpečnost při pohybových a rekreačních činnostech, při hrách
- v 9. ročníku žáci:
    - znají význam pohybu pro zdraví člověka
    - aktivně se zapojují do pohybových aktivit
    - dodržují osobní hygienu, používají cvičební úbor
    - podle vlastních schopností a možností dodržují běh v dráze, zvládají skok z místa nebo do dálky
    - využívají základní kompenzačně-relaxační cvičení
    - využívají nacvičené druhy skoků k pohybovým činnostem
    - zvládají různé pohybové aktivity s míčem
    - zvládají cvičení na dostupném nářadí a s náčiním
    - zvládají hudebně pohybové činnosti
    - komunikují pomocí naučených signálů a povelů
    - dodržují bezpečnost při pohybových a rekreačních činnostech, při hrách
- v 10. ročníku žáci:
    - znají význam pohybu pro zdraví člověka
    - aktivně se zapojují do pohybových činností
    - dodržují osobní hygienu, používají cvičební úbor
    - uplatňují správné dechové návyky při všech pohybových činnostech
    - ovládají základní atletické disciplíny, skok, hod a běh, projevují snahu zlepšovat své výsledky
    - zvládají různé varianty běhu
    - zdolávají různé překážky
    - zvládají základní sportovní hry s upravenými pravidly
    - jednají sportovně a ohleduplně
    - jsou poučeni o druzích sportu a o historii sportu
    - znají některé významné sportovce naší republiky
    - dodržují bezpečnost při pohybových a rekreačních činnostech, při hrách

Očekávané výstupy podle RVP ZŠS:

1. stupeň – 1. období

žák by měl:

- mít kladný postoj k pohybovým aktivitám
- zvládat podle pokynů přípravu na pohybovou činnost
- reagovat na základní pokyny a povely k osvojované činnosti
- mít osvojeny základní pohybové lokomoce, dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů
- dodržovat základní zásady bezpečnosti při pohybových činnostech a mít osvojeny základní hygienické návyky při pohybových aktivitách

1. stupeň – 2. období

žák by měl:

- zlepšovat svou tělesnou zdatnost, pohybový projev a správné držení těla
- podle pokynu uplatňovat v pohybovém režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním zdravotním oslabením
- rozvíjet základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností
- rozumět základním termínům tělocvičné terminologii a reagovat na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti
- zvládat podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti
- využívat osvojené pohybové dovednosti při hrách a soutěžích
- uplatňovat hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti

2. stupeň

Činnosti ovlivňující zdraví

žák by měl:

- usilovat o zlepšení a udržení úrovně pohybových schopností a o zdokonalování základních lokomocí a pohybových dovedností
- cíleně se připravit na pohybovou činnost a její ukončení
- využívat základní kompenzační a relaxační techniky
- uplatňovat bezpečné chování v přírodě a v silničním provozu
- znát zásady ošetření drobných poranění, umět požádat o pomoc

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

žák by měl:

- zvládat v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a využívat je ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
- snažit se o co nejsprávnější provedení pohybové činnosti

Činnosti podporující pohybové učení

žák by měl:

- dodržovat dohodnutou spolupráci v družstvu při kolektivních hrách
- sledovat určené prvky pohybové činnosti a výkony

Rozvržení učiva	1. stupeň	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1.-3.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat pohyb jako potřebu a součást denního režimu dle pokynů zvládat přípravu na pohybové aktivity mít povědomí o správném dýchání setrvat v relaxační poloze v lehu na zádech	***<u>Činnosti ovlivňující zdraví:</u>*** pohyb a jeho význam pro zdraví pohyb jako součást režimu dne, jeho pravidelnost vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity používání cvičebního úboru, osobní hygiena dodržování bezpečnosti dodržování pitného režimu **<u>Dechová cvičení</u>** nácvik nádechu v leže, v sedě, ve stoji správné držení těla, nácvik výdechu, pohyby paží, vyslovení hlásek (šš-áá-hů..) Dechová cvičení spojovat se střídáním napětí (nádech) a uvolnění těla (výdech) nádech nosem, výdech ústy **<u>Relaxace</u>** v lehu na zádech nácvik vědomého uvolnění celého těla (hadrová panenka) vědomé uvolnění trupu do hlubokého předklonu, výdech uvolňování končetin vytřásáním	**k. občanské** **k.k řešení problémů** **k. pracovní** - **k. k učení** <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**1. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat své tělo při cvičení zvládat některá jednoduchá průpravná cvičení	**<u>Cvičení pro správné držení těla</u>** cvičení zaměřená na posilování, uvolňo-vání a protahování jednotlivých svalových skupin, na zvětšování rozsahu pohyblivosti kloubů, na získání návyků správného držení těla **<u>Cvičení na posilování svalů</u>** mezilopatkové svalstvo břišní svalstvo, stehenní svalstvo, plosky nohy **<u>Cvičení na protahování</u>** prsní svalstvo, zádové svalstvo, zadní strany stehen_ <u>Cvičení na zvyšování pohyblivosti páteře,</u> <u>krční páteře</u> přímivá cvičení na velkých míčích, posilo- vání s jednoduchým náčiním (PET lahve) i bez něj rovnovážná cvičení - prevence vadného držení těla	_ **k. k učení**
vnímat pravidla některých jednoduchých her	***<u>Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností:</u>*** **<u>Hry</u>** s různým zaměřením - motivační, napodobivé, tvořivé, s náčiním i bez něj, psychomotorické - rozvíjející prostorovou orientaci a soulad částí těla při pohybu	<u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**1. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat své tělo při chůzi, správně odvíjet chodidla a vy- užívat doprovodných pohybů paží zvládnout běh v prostoru se správnou orientací	**<u>Rytmická a kondiční cvičení:</u>** cvičení zaměřená na soulad pohybu s rytmem **<u>Chůze</u>** navození správného držení těla při chůzi (vyrovnávání hlavy, volný pohybpaží podél těla, správné odvíjení chodidel, pravidelné dodržování tempa kroku Varianty chůze - nácvik po špičkách, po patách, ve výponu, chůze v zástupu, ve dvojicích, po kruhu, po laně, po čáře, nácvik chůze v prostoru se změnami směru , orientace v prostoru, mezi překážkami, překračování nízkých překážek chůze v nerovném terénu, po šikmé a zvý- šené rovině, chůze po schodech nahoru a dolu s drřením ruky (opora) **<u>Běh</u>** nácvik tichého našlapování při běhu, zvedání nohou, ohýbání v koleno běh po celé ploše, za vyučujícím, nácvik výběhu na daný signál, pravidelné dýchání běh podle hudby, střídání chůze a běhu nácvik "pomlky" - nehybnost, reakce na změnu při chůzi a běhu nácvik jednoduchých tanečků, využití Orff. nástrojů	**k. k řeš. problémů** <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**1. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: s pomocí nebo samostatně zvládat některé varianty skoků zdolávat překážky pomocí plazení a lezení zvládat držení míče a reagovat na pohybující se míč házet míč obouruč udržet rovnováhu těla při stoji na jedné noze	**<u>Skoky</u>** poskoky na místě, poskoky z místa, přes čáru, snožmo a střídavě na jedné a druhé noze, poskoky s otočením těla, přeskok nízké překážky z místa, seskok z výše 10 - 15 cm do dřepu, přeskok nízké překážky z místa i běhu **<u>Lezení</u>** libovolným způsobem vpřed, prolézání, přelézání, po kolenou, po břiše, po čtyřech, po zádech, prolézání tunelu **<u>Házení a chytání míče</u>** kopání - nácvik kopání do molitanového a gumového míče, kopání do prostoru nácvik chtání koulejícího se míče po zemi, po šikmé ploše, chytání míče hozeného učitelem, hod libovolným způsobem na cíl nácvik nadhodu míče oběma rukama, hod horním a dolním obloukem obouruč nácvik házení míče o zem, o zeď, do obruče, do koše…… **<u>Cvičení obratnosti</u>** stoj na jedné noze s oporou, bez opory kolébka na zádech, přetočení z lehu na zádech do lehu na břicho nácvik I. Fáze kotoulu tzv. "okénko"	

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**1. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: překonávat strach z nezvyklých poloh těla vnímat rytmus hudby a sladit jej s pohybem zvládat hry se sněhem, chůzi po kluzkém terénu, sjezd z mírného svahu na bobech	**<u>Cvičení na nářadí</u>** lavičky - přechod lavičky, sestup, seskok, chůze po šikmé ploše nahoru, dolů cvičení na průlezkách, provazovém mostě, výstup po žebříku, sjíždění po skluzavce **<u>Hudebně pohybové činnosti</u>** cvičení zaměřené na soulad pohybu s rytmem hudby, rytmem říkanky, hra na tělo, doprovod pohybovými gesty, nácvik rytmizované chůze ve 2/4 taktu (doprovod bubínků) pohupy, podupy **<u>Sezónní činnosti</u>** klouzání, sáňkování, bobování, koulování, hry na sněhu nácvik chůze po kluzké ploše turistika - celoročně, "Sportovně turistické hry v přírodě" chování v přírodě, ochrana přírody, chůze v terénu, dodržování bezpečnosti, BESIP jízda na tříkolce, koloběžce, kole přípravné hry pro seznamování s vodou, pobyt v brouzdališti, hygiena a bezpečnost ***<u>Činnosti podporující pohybové učení:</u>*** jednoduché základní pokyny pro organizaci činností, povely, zvukové signály (píšťalka, zvonek…….)	<u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova Výtvarná výchova **k. k řeš. problémů** **k. pracovní** <u>Mezipř. vztahy:</u> Pracovní výchova Člověk a jeho svět **k. komunikativní** **k. soc. a person.**

Rozvržení učiva	1. stupeň	1. období
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: reagovat na některé povely uplatňovat základní zásady hygieny	zjednodušená pravidla her a různých činností, sporotvní chování, vzájemná ohleduplnost mezi žáky, dodržování do-mluvených pravidel **Plavání** základní hygienické návyky při plavání dodržování bezpečnosti při plavání přípravné hry pro seznamování s vodou adaptace na vodní prostředí přirozený pohyb ve vodě (chůze, poskoky, běh, skok, sjezd po skluzavce do mělké vody) využití plaveckých pomůcek skoky do vody po nohou nácvik plaveckého dýchání - dechová cvičení ve vodě - výdech do vody (fouká- ní do plovoucích předmětů, polystyrénu, pingpong míček….) dle schopností počátky splývání nácvik kraulových nohou nácvik plaveckého stylu znak hry ve vodě i s potápěním hlavy zařazování her s cílem potopit hlavu základní hygienické navyky při plavání, bezpečnost	**k. k učení** **k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: mít povědomí o významu pohybu pro zdraví člověka zvládat podle pokynů osobní hygienu a bezpečnost při pohybových aktivitách uplatňovat správné dechové návyky vnímat napětí a uvolnění svého těla podle pokynů i samostatně zvládat cviky pro správné držení těla	***<u>Činnosti ovlivňující zdraví:</u>*** prohlubování a rozvíjení povědomí o významu pohybu pro zdraví, o jeho pravidelnosti a intenzitě dodržování pitného režimu, osobní hygiena, používání cvičebního úboru, hygina v cvičebním prostředí, dodržování bezpečnosti **Dechová cvičení** nácvik nádechu a výdechu se správným držením těla v lehu, v sedu, ve stoji dechová cvičení - nádech, zadržet dech, dlouhý výdech dbát na nádech provedený nosem **Relaxace** nácvik vědomého uvolňování celého těla, jednotlivých končetin (v lehu, v sedu, ve stoji) uvolňování končetin povolením, volné spuštění končetin podél těla **Cvičení pro správné držení těla** opakování a obměňování cviků z předchozích ročníků, cvičení zaměřená na posilování, uvolňování a protahování jednotlivých svalových skupin, na zvětšování rozsahu pohyblivosti kloubů, na získávání návyků správného držení těla	<u>**k. občanské**</u> **k. k řeš. problémů** **k. pracovní** **k. k učení** <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova **k. k učení** **k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: podle pokynů i samostatně zvládat cviky pro správné dr- žení těla vytvářet vhodnými cviky ná- vyk správného držení těla	**Cvičení na posilování svalů** mezilopatkové svalstvo břišní svalstvo stehenní svalstvo plosky nohy **Cvičení na protahování** prsních svalů zádových svalů zadní strany stehen **Cvičení na zvyšování pohyblivosti páteře, krční páteře** přímivá cvičení na velkých míčích ***<u>Cvičení s využitím cvičebních pomůcek</u>*** PET lahve, molitanové míčky, owerball, jednoručními činkami, guma….. **Rovnovážná cvičení - prevence vadného držení těla**	- -
	Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností: **Hry** základy sportovních her, hry s míčem (přehazovaná, kopaná…) hry s využitím chůze a běhu, honičky závodivé hry	**k. komunikativní** **k. občanské**

Rozvržení učiva	1. stupeň	2. období
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat různé varianty chůze se správným držením těla využívat běh při pohybových hrách	hry s náčiním (kuželky, soft tenis…) **Chůze** upevňování správného držení těla při chůzi (vyrovnávání hlavy, zad, vtažení břicha, souhybné pohyby paží a nohou, propínání pokrčené nohy, dostatečné zdvihání cho- didel chůze v prostoru chůze v zástupu za vedoucím žákem chůze ve dvojicích s držením za ruku postupné zritmizování chůze s udáním tempa (vytleskávání, bubnování….), s hudbou se zvýrazněním rytmu chůze po schodech nahoru a dolů střídáním levé a pravé nohy, chůze po schodech s lehkým předmětem v ruce, chůze po schodech ve dvojicích chůze v prostoru s překonáváním nerov- ností terénu (turistika) - **Běh** prohlubování nácviku pohybů nohou a pa- ží při běhu, pravidelné dýchání běh ve skupině, za učitelem, za vedoucím dítětem, běh v prostoru se změnami směru, přeběhy k určitému cíli, metě vybíhání z dané mety	- **k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat koordinaci pohybů při skocích zvládat výstupy a sestupy na nářadí přiměřené obtížnosti zvládat házení a chytání míče různými způsoby	Běh o závod z vysokého startu (20 m, 50 m) vybíhání na smluvený signál (START) start z různých postojů a poloh **Skoky** poskoky na místě i z místa snožmo i střídavě, poskoky přes čáru, lano, hadici položenou na zemi, přeskok napjaté gumy, seskok z výše na měkou podložku do dřepu nácvik skoku do dálky (bez rozběhu) **Lezení** podlézání, přelézání a prolézání překážek vyšších než v předchozích ročnících vystupování, sestupování, přelézání (žebřík, průlezky…) sjíždění po skluzavce vylézání po šikmé ploše **Házení a chytání** kutálení míče a chytání koulejícího se míče po zemi, po šikmé ploše, hozeného učitelem, dítětem házení míče o zem, o zeď, do obruče, do koše….. nadhazování a chytání míče přehazování nízkých překážek	**k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	1. stupeň	2. období
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat převaly stranou a ko- toul vpřed využívat pohybových doved- ností při cvičení na nářadí s pomocí nebo samostatně	nácvik hodu míčem do dálky horním a dol- ním obloukem obouruč, jednoruč hod na cíl, terč manipulace s různými drobnými předměty (tenisový míček, molitanový míček, hopík, pingpong…..) **Cvičení obratnosti** uvědomování si jednotlivých částí těla uvědomělý pohyb končetin i se zavřenýma očima cvičení pohybové koordinace opakování učiva z nižších ročníků, stoj na jedné noze bez opory, kolébka na zádech z dřepu převaly stranou v lehu na rovné podložce (napjaté nohy, vzpažit ruce - "sudy") nácvik kotoulu vpřed I. fáze "okénko" II. fáze "překulení" kotoul vpřed s dopomocí i bez dopomoci **Cvičení na nářadí** cvičení s využitím lavičky - výstupy, chůze s obratem, ve dřepu sestupy, seskok do měkké podložky	- - **k. k učení**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat průpravná atletická cvičení	**Základy atletických činností** průpravná atletická cvičení - chůze, běh na krátkou vzdálenost, vytrvalostní běh dle schopností žáků výběh na daný signál ze stoje, dřepu Start - nízký, polovysoký	- **k. k učení**
	Nácvik skoku do dálky bez rozběhu nácvik hodu kriketovým míčkem - horním obloukem	-
zapojit se do hudebně pohybových činností a her zvládnout napodobit pohyb	**Hudebně pohybové činnosti** navázání na hudebně pohybové činnosti z nižších ročníků chůze - běh - vyjádření nácvik změny tempa chůze, běhu podle hudby změny melodie a dynamiky hudby nácvik zátočky ve dvojicích pohybové vyjádření hudebních pojmů nácvik přísunného kroku	**k. občanské** <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova Výtvarná výchova
zapojovat se do činností v pří- rodě	**Sezónní činnosti** hry na sněhu, chůze po kluzké ploše, klou- zání, sáňkování, bobování, základy lyžo- vání, základy bruslení celoročně turistika "sportovně turistické hry v přírodě"	**k. k řeš. problémů** **k. pracovní** <u>Mezipř. vztahy:</u> Výtvarná výchova

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: uplatňovat základní zásady hygieny	chůze, běh, překonávání přírodních překážek, jízda na tříkolce, koloběžce, kole vhodné oblečení, základy bezpečnosti a chování v přírodě **Plavání** základní hygienické návyky při plavání dodržování bezpečnosti při plavání přípravné hry pro seznamování s vodou adaptace na vodní prostředí přirozený pohyb ve vodě (chůze, poskoky, běh, skok, sjezd po skluzavce do mělké vody) využití plaveckých pomůcek skoky do vody po nohou nácvik plaveckého dýchání - dechová cvičení ve vodě - výdech do vody (fouká- ní do plovoucích předmětů, polystyrénu, pingpong míček….) dle schopností počátky splývání nácvik kraulových nohou nácvik plaveckého stylu znak hry ve vodě i s potápěním hlavy zařazování her s cílem potopit hlavu základní hygienické navyky při plavání, bezpečnost	- **k. k učení** **k. k řeš. problémů** -

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**4.-6.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	8. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: reagovat na zvukové signály a gesta	***<u>Činnosti podporující pohybové učení:</u>*** seznámení s jednoduchými základními po- kyny pro organizaci činností prohlubování a procvičování reakcí na po- vely, zvukové signály zjednodušená pravidla pohybových činností a her nácvik sportovního chování vzájemná ohleduplnost mezi žáky, dodr- žování domluvených pravidel	**k. komunikativní** **k. soc. a person.** **k. občanské** <u>Mezipř. vztahy:</u> Člověk a jeho svět Řečová výchova Hudební výchova

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat samostatně přípravu na pohybové činnosti chápat význam pohybu pro zdraví člověka používat získané návyky osobní hygieny a dodržovat bezpečnost při pohybových aktivitách zvládat správné dechové ná- vyky v každodenním životě být schopni vědomě uvolnit celé tělo v různých polohách zvládat cvičení zaměřená na zdokonalování základních po- hybových dovedností	***<u>Činnosti ovlivňující zdraví</u>*** rozvíjení a upevňování poznatků o význa- mu pohybu pro zdravízařazování pohybo- vých činností do denního režimu rozvíjení pohybových aktivit, zvyšování fyzické výkonosti, dodržování pitného re- žimu, osobní hygieny, používání cvičební- ho úboru, dodržování hygieny a bezpeč- nosti v cvičebním prostředí **Dechová cvičení** dodržování správných dechových návyků navázání na učivo nižších ročníků **Relaxace** procvičování a upevňování vědomého u- volňování celého těla a jednotlivých kon- četin v lehu, v sedu, ve stoji návaznost na učivo nižších ročníků **Cvičení pro správné držení těla** opakování, obměňování a upevňování cviků z nižších ročníků zvyšování náročnosti cviků a požadavku na jejich správné provedení	**k. občanské** **k. k řeš. problémů** **k. pracovní** **k. k učení** <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova **k. k učení** **k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: mít osvojeny návyky správné- ho držení těla při pohybových aktivitách	Cvičení zaměřená na posilování, uvolňo-ván í a protahování jednotlivých svalových skupin, zvětšování rozsahu pohyblivosti kloubů, vědomé dodržování návyku správného držení těla, cvičení s využitím cvčebních pomůcek (PET lahve, jednot-livé činky, owerbally, gumy, rota na roto-ped…..) **Cvičení na posilování svalů** mezilopatkového svalstva břišního svalstva stehenních svalů plosky nohy **Cvičení na protahování svalů** prsních svalů zádových svalů zadní strany stehen **Cvičení na zvyšování pohyblivosti pá-teře** přímivá cvičení na velkých míčích, s jed-noduchým náčiním i bez něj, posilování (PET lahve, jednotlivé činky, owerbally, gumy, rota na rotoped…) zařazování kompenzačních a vyrovnáva-cích cvičení	- -

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: dodržovat smluvená jednodu- chá pravidla her	***Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností:*** **Hry** základní pohybové hry s využitím chůze, běhu (honičky) hry s míčem (přehazovaná, házená, fot-bal…) závodivé hry, honičky, netradiční sporty (létající talíř, stolní tenis, bedminton, pál-kovaná, kuželky….) uplatňování jednoduchých pravidel pro hru	**k. komunikativní** **k. občanské**
dodržovat správné pohybové návyky při chůzi v různém prostředí se správným drže-ním těla	**Chůze** dodržování správného návyku držení tě-la při chůzi, chůze v prostoru, na místě, nácvyk chůze vzad, chůze přes nízké pře-kážky ve dvojicích, v řadě, v zástupu chůze s překonáváním terénních nerovnos- tí	
zvládat různé varianty běhu se správným držením těla	**Běh** využívání běhu při honičkách (jednoduchá pravidla her) a různých pohybových akti-vitách, závodivých hrách s náčiním i bez náčiní přirozený běh na vzdálenost 10-20 m s výběhem na daný signál ze stoje, kleku, sedu, dřepu, lehu běh různými směry, zrychlování, zpomalo-	**k. komunikativní** **k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:	vání běhu, běh po kružnici, osmičce	
využívat skoky při pohybových aktivitách	**Skoky** cvičení pohybové koordinace, poskoky na místě, z místa, daným směrem, poskoky s obraty, přeskoky nízkých překážek, napjaté gumy, seskoky na měkou podložku do dřepu skoky do dálky bez rozběhu i s krátkým rozběhem	
zvládat zdolávání překážek a překonávat strach z nezvyklých poloh	**Lezení** zdokonalování již dříve osvojených druhů lezení, cvičení obratnosti a koordinace pohybů, přelézání, podlézání, prolézání různých překážek v prostoru zdolávání přírodních překážek výstup po šikmé ploše lezením, plížením popř. chůzí	
zvládat pohybové aktivity s míčem	**Házení a chytání** zvládání nápřahu a mrštění paže při hodu, správné postavení nohou a zvládání jemné koordinace pohybu koulení míče na cíl, chytání míče kouleji- cího se po šikmé ploše hod do dálky a do výšky horním obloukem, hod do koše zvládání házení míče na zem a chytání	**k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat pohybovou koordina- ci těla při cvičení obratnosti seznámit se s dalšími jedno- duchými tanečními a rytmic- kými prvky	vyhazování míče do výšky a jeho chytání po odrazu od země nácvik házení a chytání níče v e dvojicích (obouruč, jednoruč) házení lehkými předměty na cíl levou, pra- vou rukou přehazování vyšších překážek, prohazo- vání obručí zvedání plného míče v kleku, ve stoji koulení a přitahování plného míče v kleku **Cvičení obratnosti** opakování a obměňování cviků z nižších ročníků zaměřených na pohybovou koor- dinaci těla (převaly, kolébka, kotoul vpřed, změny poloh a postojů těla) rovnovážné postoje **Cvičení na nářadí** cvičení s využitím lavičky - výstupy, ses- tupy, chůze s obraty, ve dřepu sestup, seskok do měké podložky zvládat základní pohybové dovednosti při cvičení na nářadí **Rytmická gymnastika** navázání na hudebně pohybové aktivity z nižších ročníků (chůze - běh - zátočky) správné držení těla při hudebně pohybo-	- - **k. k učení** **k. soc. a person.** **k. občanské**

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:		
vyjádřit své hudební cítění pohybem	vých činnostech spojování melodie s pohybem, nácvik pří- sunného kroku vpřed i vzad (popř. cval vpřed, stranou) vyjádření 2/4, 3/4 taktu potleskem, po- dupem pohybové vyjádření pojmů nízko, vysoko, pomalu, rychle cvičení s náčiním i bez něj (stuhy, šátky, závoje…) při hudbě (improvizace)	
mít povědomí o některých li- dových tancích	základy některých lidových tanců (mazur- ka, polka…) improvizace v rytmu taneční hudby	
	Základy sportovních her	
využívat všechny pohybové dovednosti při sportovních hrách	využívání všech možných pohybových do- vedností, závodivé hry, honičky, základy fotbalu, košíkové, házené uplatňování jednoduchých pravidel pro hru netradiční sportovní hry (létající talíře, soft tenis, stolní tenis, pálkovaná….)	**k. občanské**
	Atletická cvičení	
zvládat některé atletické dis- ciplíny	zařazování průpravných atletických cvi- čení základy atletických disciplín, běh na krát- ké tratě, seznámení a nácvik běhu v at- letické dráze (nácvik startu) běh v přírodním terénu	**k. k učení**

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: aktivně využívat svých získa- ných dovedností k pohybo- vým činnostem v přírodě	skok do dálky bez rozběhu a s rozběhem nácvik skoku do výšky hod kriketovým míčkem, granátem….. **Sezónní činnosti** dle individuálních schopností žáků, sáňko- vání, bobování, lyžování, bruslení hry s jednoduchými pravidly jízda na tříkolce, kole celoročně zařazování turistických aktivit "Sportovně turistické hry v přírodě" základy bezpečného chování v přírodě **Plavání** základní hygienické navyky a bezpečnost při činnostech ve vodě průpravné hry a cvičení pro plavecké dý- chání, orientace ve vodě (ponořování tě- la, obličeje, otevření očí, lovení přemětů z přiměřené hloubky) skoky do vody po nohou i s rozběhem hry s využitím plaveckých pomůcek nácvik plaveckých stylů (znak, kraul, prsa) nácvik na suchu v lehu na břiše (kraulové nohy, prsařské nohy)	**k. k řeš. problémů** **k. pracovní**

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**7.-10.ročník**
Předmět	**Tělesná výchova**	8. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: komunikovat pomocí domlu- vených povelů a signálů rozlišit sluchem zvukové sig- nály a zrakem gesta a správně na ně zareagovat mít povědomí o některých sportovních soutěžích dodržovat zjednodušená pra- vidla pohybových činností a her být schopni vzájemné ohledu- plnosti	***<u>Činnosti podporující pohybové učení:</u>*** komunikování pomocí domluvených pove- lů a signálů při osvojování pohybových činností významní sportovci naší země, významné sportovní soutěže (MS, ME, OH….) zvládání zjednodušených pravidel her - dodržování sporotvního chování druhy sportů a jejich historie ohleduplnost žáků, dodržování domluve- ných pravidel při pohybových aktivitách	**k. komunikativní** <u>Mezipř. vztahy:</u> Výchova ke zdraví Řečová výchova Člověk a společnost **k. občanské**

11.9 Člověk a svět práce

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce je pro vzdělávání žáků s mentálním postižením stěžejní. Důležitým úkolem je nácvik úkonů souvisejících se sebeobsluhou. Vede k utváření základních manuálních dovedností. Žáci se učí samostatné práci i práci v týmu. Seznamují se s různými materiály, s funkcí a vhodným užíváním pomůcek a nářadí, s dodržováním hygieny práce.
V 9. a 10. ročníku lze podle schopnosti žáků zařadit předprofesionální výchovu.

Cíl vzdělávací oblasti:

Cílem vzdělávací oblasti je nácvik dovedností a návyků, které přispějí k soběstačnosti žáků a umožní jim přípravu na vykonávání jednotlivých pracovních činností.

11.9.1 Pracovní výchova

Předmět Pracovní výchova je vyučován v 1.– 3. ročníku 3 hodiny týdně, ve 4.- 6. ročníku 4 hodiny týdně, v 7.- 8. ročníku 5 hodin týdně a v 8.- 9. ročníku 6 hodin týdně.
Zkratka předmětu - Pv

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	3	3	3	4	4	4	5	5	6	6

Vzdělávací obor Pracovní výchova je realizován většinou v kmenových třídách, v dílnách, v pracovních kuchyňkách, v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí. Dalším způsobem naplňování cílů předmětu Pracovní výchova jsou návštěvy výstav, muzeí a exkurze.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Pracovní výchova je v 1. stupni - 1. období rozdělen na pět tematických okruhů:
- sebeobsluha
- práce s drobným materiálem
- práce montážní a demontážní
- pěstitelské práce
- práce v domácnosti

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná.

Sebeobsluha – tento tematický okruh vede žáky:
k zvládnutí umytí rukou obličeje, používání WC
k jednoduchému odkládání oděvů a obuvi a naopak (oblékání, obouvání)
k návykům správného stolování

Práce s drobným materiálem - tento tematický okruh vede žáky:
k třídění různých druhů drobného materiálu podle velikosti, tvaru a barvy
k zvládnutí základních manuálních dovedností při práci s jednoduchými materiály a pomůckami
k vytváření různých předmětů z tradičního i netradičního materiálu jednoduchými postupy
ke schopnosti pracovat podle slovního návodu

Práce montážní a demontážní – tento tematický okruh vede žáky:
k zvládnutí elementárních dovedností a činností při práci se stavebnicemi
k rozvoji jemné motoriky při vkládání tvarů do předlohy, skládání puzzlí apod.
k rozvoji fantazijních představ při samostatné práci s konstrukčními stavebnicemi

Pěstitelské práce - tento tematický okruh vede žáky:
ke schopnosti pozorovat přírodu v jednotlivých ročních obdobích
ke schopnosti pečovat o nenáročné rostliny v bytě i na zahradě
ke schopnosti používat lehké zahradní náčiní

Práce v domácnosti – tento tematický okruh vede žáky:
k dovednosti upravit stůl pro jednoduché stolování
k přípravě jednoduchého pokrmu
k dodržování zásad správného stolování
ke schopnosti orientovat se v základním vybavení kuchyně
k zvládnutí drobných úklidových prací

V rámci vzdělávacího oboru Pracovní výchova budou v 1. stupni - 1. období rozvíjeny klíčové kompetence:

Kompetence k učení:
- žáci pozorují přírodu v jednotlivých ročních obdobích
- žáci se orientují v základním vybavení kuchyně

Kompetence k řešení problémů:
- žáci zvládají přípravu jednoduchého pokrmu
- žáci provádějí drobné úklidové práce

Kompetence sociální a personální:
- žáci upraví stůl pro jednoduché stolování

Kompetence pracovní:
- žáci dodržují základní hygienu
- žáci se umějí obléci a obout
- žáci vyrobí podle jednoduchých pokynů různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- žáci třídí různé druhy drobného materiálu
- žáci zvládají elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi
- žáci pracují s lehkým zahradnickým náčiním

Kompetence občanské:
- žáci znají základní podmínky pro život rostlin

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Pracovní výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Pracovní výchova budou **na 1. stupni v 1. období:**
- vést žáky k zvládnutí úkolů souvisejících se sebeobsluhou (k. pracovní)
- umožňovat žákům pozorovat přírodu ve všech ročních obdobích (k. učení, k. občanské)
- vést žáky k estetickému cítění (k.sociální a personální)
- motivovat žáky k udržování čistoty svého pracovního místa (k. k řešení problémů)
- vést žáky k schopnosti pracovat podle slovního návodu (k.pracovní)
- umožňovat žákům pracovat v heterogenní skupině, vést je k pochopení dělby práce a motivovat je ke kvalitnímu výkonu (k.pracovní)
- vést žáky k pochopení základních podmínek pro pěstování rostlin (k. občanské)

Očekávané výstupy v 1. stupni - 1. období podle RVP – ZŠS:

Sebeobsluha:

- zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti
- zvládnout oblékání a svlékání oděvu, skládání a uložení oděvu, obouvání
- udržovat pořádek ve svých věcech i ve svém okolí

Práce s drobným materiálem:

- třídit různé druhy materiálu podle velikosti, tvaru, barev
- zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami
- vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- pracovat podle slovního návodu

Práce montážní a demontážní:

- zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Pěstitelské práce:

- provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích
- pečovat o nenáročné rostliny v bytě i na zahradě
- používat lehké zahradní náčiní

Práce v domácnosti:

- upravit stůl pro jednoduché stolování
- připravit jednoduchý pokrm
- chovat se vhodně při stolování
- orientovat se v základním vybavení kuchyně
- zvládat drobné úklidové práce

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Pracovní výchova je ve 1. stupni - 2. období rozdělen na pět tematických okruhů:

- sebeobsluha
- práce s drobným materiálem
- práce montážní a demontážní
- pěstitelské práce
- práce v domácnosti

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná.

Sebeobsluha – tento tematický okruh vede žáky:
k zvládnutí složení a vyčištění oděvu
k udržení hygieny celého těla
k péči o osobní věci
k umění vkusně a účelně se oblékat

Práce s drobným materiálem – tento tematický okruh vede žáky:
k dovednosti postupovat podle předlohy a vyrábět vhodnými pracovními postupy různé výrobky z drobných materiálů
k umění použít při tvořivých činnostech vlastní fantazii i prvky lidových tradic
k dodržování pořádku na pracovním místě
k dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce

Práce montážní a demontážní – tento tematický okruh vede žáky:
k zvládnutí montáže a demontáže stavebnic
k umění postupovat při práci podle slovního návodu, předlohy
k udržení pořádku na svém pracovním místě
k dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce

Pěstitelské práce – tento okruh vede žáky:
k zvládnutí péče o nenáročné pokojové i venkovní rostliny
k získání znalostí v základních podmínkách a postupech pro pěstování vybraných rostlin
k poznání některých léčivých i jedovatých rostlin, umění použít podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
ke schopnosti řídit se zásadami hygieny a bezpečností při práci s rostlinami na zahradě

Práce v domácnosti – tento tematický okruh vede žáky:
k poznání základního vybavení kuchyně
k zvládnutí přípravy jednoduchého pohoštění
k získání pravidel správného stolování a společenského chování u stolu
k umění pracovat s jednoduchými kuchyňskými nástroji
k získání dovednost jak udržovat pořádek v bytě, ve třídě
k umění udržovat čistotu a pořádek na pracovní ploše
k dovednosti zacházet bezpečně s kuchyňskými pomůckami

V rámci vzdělávacího oboru Pracovní výchova v 1.stupni – 2. období jsou naplňována průřezová témata:
Environmentální výchova:
Lidské aktivity a problémy životního prostředí
Vztah člověka k prostředí

V rámci vzdělávacího oboru Pracovní výchova budou rozvíjeny v 1. stupni - 2. období klíčové kompetence:
Kompetence k učení:
- žáci znají základní podmínky a postupy pro pěstování vybraných rostlin
- žáci umějí připravit jednoduché pohoštění

Kompetence k řešení problémů:
- žáci umějí používat drobné kuchyňské náčiní
- žáci znají, jakým způsobem udržovat pořádek v bytě, ve třídě

Kompetence sociální a personální:
- žáci zvládají přípravu jednoduchého pohoštění

Kompetence pracovní:
- žáci dodržují hygienu celého těla
- žáci zvládají složení a vyčištění oděvu i obuvi
- žáci postupují podle předlohy a vyrábí různé výrobky z drobných materiálů
- žáci postupují při práci podle slovního návodu, předlohy
- žáci zvládají jednoduchou montáž a demontáž stavebnice
- žáci umějí použít podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

Kompetence občanské:
- žáci poznají některé léčivé i jedovaté rostliny

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Pracovní výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Pracovní výchova **v 2. období:**
- upevňovat u žáků hygienické dovednosti a návyky sebeobsluhy (k.pracovní)
- u žáků postupně vytvářet základní dovednosti jednotlivých pracovních operací (k.pracovní)
- vést žáky k schopnosti pracovat podle slovního návodu či předlohy (k.pracovní)
- postupně a přiměřeně k věku žáka vysvětlovat zásady bezpečnosti práce, ochrany zdraví, hygieny práce a ochrany životního prostředí (k.občanské)
- upozorňovat žáky na existenci jedovatých rostlin (k. občanské)
- vhodnou motivací vést žáky k prezentaci jejich práce (k.k učení)
- vést žáky k udržování pořádku svého pracovního místa (k. k řešení problémů)
- umožňovat žákům připravit jednoduchá jídla a společně stolovat (k. sociální a personální)

Očekávané výstupy v 1. stupni - 2. období podle RVP – ZŠS:

Sebeobsluha:
- pečovat o své tělo, svůj zevnějšek i své osobní věci
- zvládat běžnou údržbu oděvu i obuvi
- dodržovat zásady účelného oblékání

Práce s drobným materiálem:
- pracovat podle předlohy a vytvářet přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z drobných materiálů
- využívat při tvořivých činnostech vlastní fantazii i prvky lidových tradic
- volit vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- udržovat pořádek na pracovním místě, dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce

Práce montážní a demontážní:
- provádět při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracovat podle slovního návodu, předlohy
- spojovat a rozpojovat různé jednoduché předměty
- udržovat pořádek na svém pracovním místě, dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce

Pěstitelské práce:
- zvát základní podmínky a postupy pro pěstování vybraných rostlin
- ošetřovat a pěstovat nenáročné pokojové i venkovní rostliny
- volit podle druhů pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- vědět o léčivkách i jedovatých rostlinách
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci s rostlinami na zahradě

Práce v domácnosti:
- znát základní vybavení kuchyně
- připravit jednoduché pohoštění
- uplatňovat zásady správné výživy
- dodržovat pravidla správného stolování a společenského chování při stolování
- zvládat základní práci s jednoduchými kuchyňskými nástroji
- vědět, jakým způsobem udržovat pořádek v bytě, ve třídě
- udržovat pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce v domácnosti

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Pracovní výchova je v 2. stupni rozdělen na čtyři tematické okruhy:

- Práce s technickými materiály
- Práce montážní a demontážní
- Pěstitelské práce
- Práce v domácnosti

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná.

Práce s technickými materiály – tento tematický okruh vede žáky:
- ke schopnosti rozeznat různé druhy materiálů a nástrojů
- ke schopnosti použít naučené pracovní postupy v praktickém životě
- k umění použít správné pomůcky a nástroje při různých činnostech
- k uplatňování bezpečnosti a hygieny při práci
-

Práce montážní a demontážní – tento tematický okruh vede žáky:
- ke schopnosti naučit se pracovat s jednoduchými konstrukčními stavebnicemi
- k naučení se udržovat v pořádku jednoduché předměty
- ke schopnosti pracovat podle návodu, plánu, jednoduchého modelu
- k uplatňování bezpečnosti a hygieny při práci

Pěstitelské práce – tento tematický okruh vede žáky:
- k získání vědomostí o hlavních zásadách pěstování zeleniny
- k rozšíření znalostí o pěstování nenáročných rostlin
- k umění vybrat a použít vhodné zahradní náčiní
- ke schopnosti zvládat péči o pokojové květiny
- k získání poznatků o některých léčivých bylinách a jedovatých rostlinách
- k seznámení se s chovem domácích i hospodářských zvířat a s možností bezpečného kontaktu s nimi
- k uplatňování bezpečnosti a hygieny při práci na zahradě
-

Práce v domácnosti – tento tematický okruh vede žáky:
- k umění provádět jednoduchou údržbu a úklid domácnosti
- k dovednosti vybrat a použít vhodné čistící prostředky pro úklid domácnosti
- k bezpečnému zacházení s domácími elektrospotřebiči
- k umění správně užít kuchyňské náčiní
- k zvládnutí přípravy jednoduchých jídel a nápojů v souladu se zásadami zdravé výživy
- k umění upravit stůl jednoduše i slavnostně

V rámci vzdělávacího oboru Pracovní výchova jsou naplňována průřezová témata:

2. stupeň:

Osobnostní a sociální výchova:
Sociální rozvoj - mezilidské vztahy
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:
Evropa a svět nás zajímá
Environmentální výchova:
Lidské aktivity a problémy životního prostředí
Vztah člověka k prostředí

V rámci vzdělávacího oboru Pracovní výchova budou rozvíjeny ve 2. stupni klíčové kompetence:
Kompetence k učení:
- žáci projevují zájem o prohlubování svých vědomostí

Kompetence k řešení problémů:
- žáci řeší problémové situace a řeší je podle získaných zkušeností a znalostí

Kompetence sociální a personální:
- žáci dokáží používat získané návyky správného chování v praktickém životě

Kompetence pracovní:
- žáci jsou schopni dokončit zadanou činnost

Kompetence občanské:
- žáci poznají některé léčivé a jedovaté rostliny

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Pracovní výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Pracovní výchova budou **v 2. stupni:**
- uplatňovat motivaci v souladu s předpoklady a zájmy žáků (k.pracovní)
- vést žáky k ochraně životního prostředí (k.k učení)
- vést žáky k řešení problémových situací podle získaných zkušeností a znalostí (k.k řešení problémů)
- vhodnou motivací vést žáky k vytrvalosti a trpělivosti (k.pracovní)
- uplatňovat zásady společenského chování (k.sociální a personální)
- vysvětlovat význam bezpečnosti práce a ochrany životního prostředí (k. k učení)
- utvářet pozitivní atmosféru v pracovní skupině, zmenšovat bariéru mezi sebou a žáky a odbourávat jejich ostych a zábrany, vybízet je k rozhovoru o vzniklých problémech (k.k řešení problémů, k. sociální a personální)
- upozorňovat žáky na existenci jedovatých rostlin (k.k. občanské)

<u>Očekávané výstupy na 2. Stupni podle RVP – ZŠS:</u>

<u>Práce s technickými materiály</u>
- rozlišovat různé druhy materiálů
- získat základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech
- zvolit vhodný pracovní postup v souladu s druhem zpracovaného materiálu
- orientovat se v jednoduchých pracovních postupech a návodech
- vybrat a správně používat vhodné pracovní nástroje a pomůcky
- dodržovat obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím

<u>Práce montážní a demontážní</u>
- sestavit podle návodu, plánu jednoduchý model
- zvládnout jednoduchou montáž a demontáž při práci se stavebnicemi
- provádět údržbu jednoduchých předmětů
- dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy

<u>Pěstitelské práce</u>
- volit vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin
- pěstovat a ošetřovat květiny v interiéru a využívat je k výzdobě
- znát hlavní zásady pěstování zeleniny
- používat vhodné pracovní pomůcky při práci na zahradě
- znát běžné druhy ovoce

- seznámit se s běžnými léčivými rostlinami a znát nebezpečí jedovatých rostlin
- vědět o způsobu chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce na zahradě

Práce v domácnosti
- zvládat jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti
- používat vhodné prostředky při práci v domácnosti
- používat základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhovat spotřebiče
- připravit pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy
- dodržovat základní principy stolování a obsluhy u stolu
- dodržovat základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při zacházení s elektrospotřebiči a používanými prostředky

Hodnocení předmětu Pracovní výchova je písemné. Má vždy motivační charakter, je závislé na individuálních schopnostech žáků. Hodnotíme, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

V 1. ročníku hodnotíme:
- dodržování základních hygienických návyků
- svlékání a oblékání oděvů
- obouvání a zouvání obuvi
- péči o osobní věci a školní pomůcky
- správné stolování
- třídění a rozlišování různých druhů materiálů podle velikosti, barvy a tvaru
- práci s papírem /mačkání a trhání /
- modelování /hnětení modelovací hmoty/
- práci se stavebnicemi /skládání kostek/
- vnímání přírody v jednotlivých ročních obdobích

V 2. ročníku hodnotíme:
- dodržování základních hygienických návyků
- obouvání a zouvání obuvi
- péči o osobní věci a školní pomůcky
- správné stolování
- manipulaci s drobným materiálem
- práci s papírem /překládání, vytrhávání, lepení/
- modelování /hnětení, stlačování, vyvalování dlaněmi/
- práci podle slovního návodu
- šroubování a rozkládání hraček a předmětů
- skládání stavebnic /hříbky, mozaika, plastiková a dřevěná stavebnice/
- pozorování podmínek pro život rostlin
- zalévání pokojových rostlin
- úpravu stolu pro jednoduché stolování

Ve 3. ročníku hodnotíme:
- zvládání základních hygienických návyků
- péči o zevnějšek
- svlékání a oblékání prádla
- obouvání a zouvání obuvi
- péči o osobní věci a školní pomůcky
- správné stolování
- manipulaci s drobným materiálem

- práci s papírem /lepení, mozaika/
- modelování /vyvalování tvarů prsty, utváření snadných předmětů/
- práci podle slovního návodu
- sestavování tvarů ze špejlí, tyček, dřívek apod.
- zalévání rostlin na školní zahradě
- práci se zahradnickým náčiním
- přípravu jednoduchého pokrmu, výběr, nákup a skladování potravin
- znalost a použití základního vybavení kuchyně
- provádění úklidových prací

Ve 4. ročníku hodnotíme:
- správné dodržování hygieny celého těla
- péči o obuv, oděv, osobní věci a o svůj zevnějšek
- práci podle předlohy
- práci s různým drobným materiálem
- práci s papírem /střihání, vystřihování bez předkreslené linie, skládání, překládání, lepení/
- modelování z různých materiálů
- vykrajování tvarů pomocí formiček
- udržování pořádku na pracovním místě
- sestavování modelů ze stavebnic /šroubování, spojování prvků, demontáž modelů a ukládání do krabic/
- zvládnutí péče o nenáročné pokojové a venkovní rostliny
- znalost a použití základního vybavení kuchyně
- přípravu jednoduchého pohoštění
- užívání příboru, ubrousku
- pomoc při sklízení nádobí
- udržování pořádku ve třídě a na pracovní ploše

V 5. ročníku hodnotíme:
- práci podle předlohy
- práci s papírem /vystřihování podle předkreslené linie, polepování předmětů, rozkládání a skládání krabic/
- modelování složitějších tvarů, tvarování pomocí dřívka či špachtle
- udržování pořádku na pracovním místě
- dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce
- znalost základních podmínek pro pěstování rostlin
- přípravu půdy před setím
- setí do řádků
- pletí a zalévání záhonů
- přípravu jednoduchého pohoštění, výběr a nákup potravin
- dodržování bezpečnosti při zacházení s kuchyňskými pomůckami

V 6. ročníku hodnotíme:
- zásady vkusného a účelného oblékání
- práci s papírem /vystřihování podle předlohy/
- modelování složitějších tvarů z plastelíny a moduritu
- využití vhodných pracovních pomůcek, nástrojů a náčiní vzhledem k použitému materiálu/nůžky, pravítko, špachtle, jehly, lepidla apod./
- udržování pořádku na pracovním místě
- dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce
- spojování a rozpojování jednoduchých předmětů /špejlí, drátkem, provázkem apod./
- práci podle slovního návodu, jednoduché předlohy
- pojmenování a poznání léčivých i jedovatých rostlin
- použití správných pomůcek, nástrojů a nářadí podle druhu pěstitelských prací

- dodržování bezpečnosti práce s rostlinami
- přípravu jednoduchého pohoštění
- dodržování zásad správné výživy
- práci s drobným kuchyňským náčiním
- udržování pořádku ve třídě /mytí podlahy, utírání prachu, vysávání/
- bezpečné zacházení s kuchyňskými pomůckami

V 7. ročníku hodnotíme:
- práci s různým materiálem
- práci se dřevem /povrchová úprava, zatloukání a vytahování hřebíků, slepování a sbíjení/
- správné zvolení a použití vhodných nástrojů
- práci podle pracovního postupu a návodu
- základní dovednosti ručních prací /šití, přišívání, sešívání, vyšívání, háčkování a pletení/
- uplatňování zásad bezpečnosti práce
- sestavování modelů, montáž a demontáž stavebnic
- znalost základních zásad pěstování zeleniny
- správné zvolení vhodných pracovních postupů při pěstování rostlin
- péči o květiny v interiéru a jejich využití k výzdobě
- rozpoznání běžných druhů ovoce a zeleniny
- rozpoznání jedovatých rostlin
- znalosti o chovu domácích zvířat
- jednoduchou údržbu a úklid domácnosti
- dodržování zásad bezpečnosti při zacházení s elektrospotřebiči
- zacházení se základním kuchyňským inventářem
- zvládnutí přípravy jednoduchého pokrmu
- umění připravit stůl jednoduše i slavnostně

V 8. ročníku hodnotíme:
- práci s různým materiálem
- práci se dřevem /povrchová úprava, zatloukání a vytahování hřebíků, slepování a sbíjení/
- správné zvolení a použití vhodných nástrojů
- práci podle pracovních postupů a návodů
- základní dovednosti ručních prací /šití, přišívání, sešívání, vyšívání, háčkování a pletení/
- uplatňování zásad bezpečnosti práce
- rozebrání a složení jednoduchých mechanických strojů
- znalost hlavních zásad pěstování zeleniny
- správné zvolení pracovních postupů při pěstování rostlin
- péči o květiny v interiéru a jejich využití k výzdobě
- jednoduchou údržbu a úklid domácnosti
- dodržování zásad bezpečnosti při zacházení s elektrospotřebiči
- zacházení se základním kuchyňským inventářem
- zvládnutí přípravy jednoduchého pokrmu
- umění upravit stůl jednoduše i slavnostně

V 9. ročníku hodnotíme:
- práci se dřevem /povrchová úprava, vrtání děr, šroubovák, pilka, vruty/
- práci s ocelovým a měděným drátem /ohýbání, štípání, splétání/
- správné zvolení a použití vhodných nástrojů
- práci podle pracovních postupů a návodů
- základní dovednosti ručních prací /šití, přišívání, sešívání, vyšívání, háčkování a pletení/
- uplatňování zásad bezpečnosti práce
- znalost hlavních zásad pěstování zeleniny

- správné zvolení pracovních postupů při pěstování rostlin
- péči o květiny v interiéru a jejich využití k výzdobě
- jednoduchou údržbu a úklid domácnosti
- dodržování zásad bezpečnosti při zacházení s elektrospotřebiči
- zacházení se základním kuchyňským inventářem
- zvládnutí přípravy jednoduchého pokrmu
- umění upravit stůl jednoduše i slavnostně

V 10. ročníku hodnotíme:
- práci se dřevem /povrchová úprava, vrtání děr, šroubovák, pilka, vruty/
- práci s ocelovým a měděným drátem /ohýbání, štípání, splétání/
- správné zvolení a použití vhodných nástrojů
- práci podle pracovních postupů a návodů
- základní dovednosti ručních prací /šití, přišívání, sešívání, vyšívání, háčkování a pletení/
- uplatňování zásad bezpečnosti práce
- znalost hlavních zásad pěstování zeleniny
- správné zvolení pracovních postupů při pěstování rostlin
- péči o květiny v interiéru a jejich využití k výzdobě
- jednoduchou údržbu a úklid domácnosti
- dodržování zásad bezpečnosti při zacházení s elektrospotřebiči
- zacházení se základním kuchyňským inventářem
- zvládnutí přípravy jednoduchého pokrmu
- umění upravit stůl jednoduše i slavnostně

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**1. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: dodržovat základní hygienu	*Sebeobsluha:* základní hygienické návyky, osobní hygiena,umývání rukou a obličeje, čištění zubů, používání hřebenu, péče o svůj zevnějšek	**k. pracovní**
umět se obléknout a obout	svlékání a oblékání prádla a oděvů, rozepínání a zapínání knoflíků, zdrhovadel, háčků a patentů, šněrování, upevňování pásků, skládání oděvů,obouvání a zouvání obuvi, vázání tkaniček, správné používání WC, péče o osobní věci a školní pomůcky, stolování ve třídě a ve školní jídelně	Mezipř. vztahy: Člověk a jeho svět **k.pracovní**
rozlišit různé druhy drobného materiálu podle velikosti, tvaru,barev	*Práce s drobným materiálem* Třídění různých druhů materiálů (přírodniny, kamínky, korálky, hračky) podle velikosti, barvy, tvaru	**k.pracovní**
umět manipulovat s jednoduchými materiály a pomůckami	*Manipulace s drobným materiálem:* (přesýpání, překládání a pod.) ukládání roztříděného materiálu do různých nádob, krabic, zásuvek, navíjení vlny, provázku na cívku, navlékání korálků,splétání provázků, bužírky a dalších materiálů,stříhání provázků, slámy, vlny, hadříků,nácvik uzlů a kličky	Mezipř.vztahy: Výtvarná výchova **k.pracovní**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**1. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vyrobit podle jednoduchých postupů různé předměty z tradičních a netradičních materiálů	*Práce s papírem:* mačkání, trhání, překládání papíru, vytrhávání předkreslených tvarů, lepení papíru, mozaika	**k.pracovní**
	Modelování: utváření tvarů a snadných předmětů z různých materiálů, hnětení modelovací hmoty, hnětení, stlačování, vyvalování tvarů dlaněmi a prsty	Mezipř. vztahy: Člověk a jeho svět
umět pracovat podle slovního návodu	jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce	
zvládat jednoduché činnosti při práci montážní a demontážní	*Práce montážní a demontážní:* práce se stavebnicemi, stavění z kostek skládání kostek do krabice,skládání, rozkládání a šroubování hraček z předmětů skládání stavebnice (hříbky, mozaika, plastiková a dřevěná stavebnice), sestavování tvarů ze špejlí, tyček, dřívek	**k. pracovní**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**1. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 3. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat přírodu v jednotlivých ročních obdobích zvládnout péči o nenáročné rostliny v bytě i na zahradě pracovat s lehkým zahradnickým náčiním	*Pěstitelské práce:* pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích, pozorování podmínek pro život rostlin, klíčení rostlin v koutku živé přírody, zalévání a ošetřování pokojových i zahradních rostlin seznámení a zacházení se zahradnickým náčiním (motyčka, hrábě, sázecí kolík, kropící konev)	**k. k učení** **k. občanské** Mezipř.vztahy: Člověk a jeho svět **k.pracovní**
připravit stůl pro jednoduché stolování zvládat přípravu jednoduchého pokrmu zvládnout pravidla správného stolování znát a používat základní vybavení kuchyně provádět drobné úklidové práce	*Práce v domácnosti:* úprava stolu pro jednoduché stolování, stolování ve třídě a ve školní jídelně, příprava jednoduchého pokrmu a pití (čaj, kakao,mazání chleba, rohlíků), výběr, nákup a skladování potravin pravidla správného stolování. základní vybavení kuchyně drobné úklidové práce, utírání prachu, sbírání a vynášení odpadků, mytí nádobí, dodržování hygieny a bezpečnosti při práci	**k. sociální a personální** **k. k řešení problémů** Mezipř.vztahy: Člověk a jeho svět **k. k učení** **k. k řešení** problémů

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**4. - 6. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: umět uložit a vyčistit oděv i obuv	*Sebeobsluha:* skládání oděvu na určené místo, věšení na ramínko, kartáčování oděvu, čištění a ukládání obuvi	**k. pracovní**
umět udržovat hygienu celého těla	sprchování, mytí celého těla utírání	**k. pracovní**
mít v pořádku své osobní věci	péče o osobní věci, uklízení a ukládání osobních věcí	**k.k učení**
umět se vkusně a účelně oblékat	péče o zevnějšek, zásady účelného a vkusného oblékání	Mezipř.vztahy: Člověk a jeho svět Výtvarná výchova
postupovat podle předlohy a vyrábět vhodnými pracovní-mi postupy různé výrobky z drobných materiálů	*Práce s drobným materiálem:* práce s různými drobnými materiály (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, folie aj.) stříhání papíru, vystřihování bez předkres-lené linie vystřihování papíru podle předkreslené linie, skládání, překládání papíru, lepení, polepování předmětů papírem, rozkládání a skládání krabic, modelování složitějších předmětů, vykrajování tvarů pomocí formiček, tvarování pomocí dřívka, špachtle, modelování v písku, z plastelíny,moduritu	**k.pracovní**
umět využít vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu	funkce a využití pracovních pomůcek a nástrojů (nůžky, pravítko, špachtle, dřívka, formičky, jehly, lepidla aj.)	

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**4. - 6. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: umět použít při tvořivých činnostech vlastní fantazii i prvky lidových tradic umět udržet pořádek na pracovním místě, dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce	Lidové zvyky, tradice, řemesla, využití některých jednoduchých technik, zpracování vybraných materiálů udržování pořádku na pracovním místě, dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce	Mezipř.vztahy: Člověk a jeho svět _
naučit se při práci se stavebni- cemi jednoduchou montáž a demontáž spojovat a rozpojovat různé jednoduché předměty při práci postupovat podle slovního návodu, předlohy umět udržovat pořádek na svém pracovním místě, dodržovat zásady bezpečnosti práce	*Práce montážní a demontážní* sestavování modelů ze stavebnic (šroubování, spojování prvků stavebnice) stavebnice plošné,prostorové, demontáž modelů a ukládání do krabic spojování špejlí drátem, provázkem práce podle slovního návodu a jednoduché předlohy udržování pořádku na pracovním místě	**k. pracovní** Mezipř.vztahy: Psaní **k. pracovní** Mezipř.vztahy: Výtvarná výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**4. - 6. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat péči o nenáročné pokojové a venkovní rostliny vědět o základních podmínkách a postupech pro pěstování rostlin mít povědomí o některých léčivých i jedovatých rostlin umět používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a nářadí řídit se zásadami hygieny a bezpečnosti práce při práci s rostlinami na zahradě vědět, co patří do základního vybavení kuchyně zvládat přípravu jednouchého pohoštění dodržovat zásady správné výživy	*Pěstitelské práce:* pěstování pokojových rostlin, podmínky pro pěstování základní podmínky pro pěstování rostlin, půda a její zpracování, výživa rostlin, osivo, příprava půdy před setím, setí do řádků a jamek, pletí záhonů, zalévání záhonů, pěstování rostlin na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, jedovaté rostliny, koření, zelenina aj.). zvolení správných pomůcek, nástrojů a náčiní podle druhů pěstitelské činnosti dodržování bezpečnosti práce s rostlinami *Práce v domácnosti:* základní vybavení kuchyně potraviny, výběr, nákup a skladování potravin, příprava jednoduchého pohoštění zásady správné výživy	**k. k učení** **k. občanské** **k. pracovní** Mezipř.vztahy: Člověk a jeho svět **k. k učení**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	**2. období**
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**4. - 6. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat pravidla správného stolování a společenského chování u stolu umět pracovat s jednoduchými kuchyňskými nástroji znát, jakým způsobem udržovat pořádek v bytě, ve třídě umět udržet pořádek a čistotu na pracovní ploše dbát na základní hygienu zacházet bezpečně s kuchyňskými pomůckami	stolování, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování, užívání příboru, ubrousku, pomoc při sklízení nádobí, práce s drobným kuchyňským náčiním drobné úklidové práce, utírání prachu, mytí nádobí, mytí podlahy, vysávání prachu, stlaní postele udržování pořádku a čistoty pracovní plochy bezpečnost při zacházení s kuchyňskými pomůckami dodržování hygieny a bezpečnosti při práci -	**k.sociální a personální** **k. k řešení problémů** **k. k řešení problémů** <u>Mezipř.vztahy:</u> Člověk a jeho svět Hudební výchova

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**7. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: rozpoznat různé druhy materiálů	*Práce s technickým materiály:* práce s různým materiálem podle podmínek a vybavení školy, materiály, vlastnosti užití v praxi	**k.pracovní**
použít správné pomůcky a nástroje při různých činnostech	*Práce se dřevem:* povrchová úprava dřeva brusným papírem a pilníkem zatloukání a vytahování hřebíků sbíjení a slepování různých materiálů povrchová úprava dřev barvami a laky vrtání děr do dřeva pomocí vrtáků práce se šroubovákem pro schopnější žáky řezání dřeva pilkou	Mezipř.vztahy: Člověk a příroda Výtvarná výchova
pracovat podle jednoduchých pracovních postupů a návodů	spojování dřeva pomocí vrutů *Práce s kovem:* práce s ocelovým, měděným drátem, ohýbání, štípání, splétání drátů	Mezipř.vztahy: Výtvarná výchova Člověk a příroda
	Práce s plechem: rovnání ohýbání a povrchové úpravy plechu-pro zdatnější žáky	Mezipř.vztahy:
	Práce se sklem a plastem: seznámení s dalšími materiály a jejich využití-zdatnější žáci	Výtvarná výchova
uplatňovat zásady bezpečnosti a hygieny při práci s nástroji a nářadím	*Řemesla a tradice:* Základní dovednosti ručních prací šití – přišívání knoflíků přišívání patentek, háčků - podle schopno- stí žáků, sešívání látek základním stehem	

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**7. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
	vyšívání, háčkování a pletení.	
Žáci by měli: umět pracovat s jednoduchými konstrukčními stavebnicemi udržovat v pořádku jednoduché předměty pracovat podle návodu, plánu jednoduchého modelu uplatňovat zásady bezpečnosti a hygieny při práci	*Práce montážní a demontážní:* sestavování modelů, montáž a demontáž stavebnice – konstrukční, elektrotechnické rozebírání a složení jednoduchých mechanických strojů (mlýnek na maso) práce s návodem a předlohou dodržování zásad bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostních předpisů	**k. pracovní** Mezipř.vztahy: Člověk a příroda **k. pracovní**
vědět o hlavních zásadách pěstování zeleniny umět pěstovat nenáročné rostliny	*Pěstitelské práce:* zásady pěstování květin a zeleniny dle místních podmínek, základní zpracová- ní půdy(setí, pletí, sázení, rytí, kopání, kypření, urovnávání, přihnojování), skladování a konzervace zeleniny	Mezipř.vztahy: Člověk a příroda k**. k učení**
zvládat péči o květiny	pěstování okrasných rostlin, dřevin a květin využití květin v exteriéru a interiéru aranžování a jednoduchá vazba květin	Mezipř.vztahy: Výtvarná výchova Člověk a příroda

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**7. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: poznat běžné druhy ovoce poznat některé druhy léčivých bylin a jedovatých rostlin seznámit se s chovem domácích zvířat a s možností bezpečného kontaktu s nimi uplatňovat bezpečnost a hygienu při práci na zahradě provádět jednoduchou údržbu a úklid v domácnosti umět používat vhodné prostředky při práci v domácnosti bezpečně zacházet s domácími elektrospotřebiči	seznámení s druhy ovoce, způsob pěstová- ní drobného ovoce, skladování, konzervo- vání, sušení poznávání léčivých rostlin, koření pěstování vybraných rostlin, význam rostlin pro zdraví člověka léčivé účinky rostlin jedovaté rostliny alergie seznámení s chovem zvířat v domácnosti, podmínky chovu, hygiena a bezpečnost chovu, kontakt se zvířaty dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci na zahradě *Práce v domácnosti:* údržba a úklid v domácnosti, použití úklidových prostředků a postupů, údržba oděvů a textilií (praní, žehlení, sušení prádla) zacházení s pracími a čistícími prostředky používání elektrických spotřebičů (žehlička, pračka aj.). ochrana a údržba elektrických spotřebičů dodržování bezpečnosti při styku s čistícími a pracími prostředky nebezpečí úrazu elektrickým proudem poskytnutí první pomoci	Mezipř.vztahy: Výtvarná výchova **k. občanské** Mezipř.vztahy: Člověk a příroda **k. pracovní** **k. k. řešení problémů** Mezipř. vztahy: Člověk a příroda

Rozvržení učiva	**2. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**7. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: umět správně užívat kuchyňské náčiní	používání základního kuchyňského inventáře,udržování pořádku a čistoty, bezpečné užívání spotřebičů	**k. k řešení problémů**
umět připravit jednoduchá jídla a nápoje v souladu se zásadami zdravé výživy	příprava teplých a studených jídel dle zásad zdravé výživy s ohledem na individuální schopnosti žáků, základní postupy při přípravě pokrmů a nápojů, skupiny potravin, způsoby konzervace	Mezipř. vztahy: Člověk a příroda Čtení Psaní
umět upravit stůl jednoduše i slavnostně	úprava stolu a stolování jednoduché prostírání chování u stolu zdobné prvky a květiny na stole prostírání při slavnostních příležitostech dodržování hygieny a bezpečnosti při práci	**k.sociální a personální** Mezipř.vztahy: Výtvarná výchova

12. Přehled zařazení průřezových témat do jednotlivých vzdělávacích oborů

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA			
stupeň	1. stupeň - 1. období	1. stupeň - 2. období	2. stupeň
tématický okruh:			
osobnostní rozvoj			
rozvoj schopnosti poznávání	M, Čt, Ps, Řv, Hv, Vv,	M	M, Čls, Člp
sebepoznání a sebepojetí	Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Čljs,	Čt,Ps, Řv, Hv, Vv, Čljs,	PC
seberegulace a sebeorganizace	Čljs, Tv,	Čt, Ps, Řv, Čljs, Tv,	Čls, Tv,
psychohygiena	Hv, Vv,	Hv, Vv,	Tv,
sociální rozvoj			
poznávací schopn.	Čt, Ps, Řv, Hv, Vv,	Čt, Ps, Řv,	Člp
mezilidské vztahy	Čls,	Čt, Ps, Řv,	Pv, Čt, Řv, Hv, Čls,
komunikace	M, Čt, Řv, Hv,	M, Čt, Řv, Hv,	M, Čt, Řv, Hv, Člp
spolupráce a sou-těživost	Tv,	Čt, Řv, Hv, Vv,Tv,	M, Čt, Řv, Hv, Vv, Tv,
morální rozvoj			
řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Čljs, Tv,	Čljs,	Čt, Řv, Čls,
hodnoty,postoje, praktická etika	Čljs,	Čljs,	Čt, Řv, Čls,

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA			
stupeň	1. stupeň - 1. období	1. stupeň - 2. období	2. stupeň
tématický okruh:			
občanská společnost a škola	Čljs,	Čljs,	PC, Čls,
občan,občanská společnost a stát			PC, Čls,

formy participace občanů v politickém životě			Čls,

	VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH		
stupeň	1. stupeň - 1. období	1. stupeň - 2. období	2. stupeň
tématický okruh:			
Evropa a svět nás zajímá		Čt, Ps, Řv, Hv, Vv,	Pv, Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Čls,
objevujeme Evropu a svět			PC, Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Čls,Člp
jsme Evropané			Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Čls,

	MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA		
stupeň	1. stupeň - 1. období	1. stupeň - 2. období	2. stupeň
tématický okruh:			
kulturní rozdíly	Čljs,	Čt, Řv, Hv, Vv, Čljs,	Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Čls,
lidské vztahy	Čt, Řv, Hv, Vv, Čljs,	Čt, Řv, Hv, Vv, Čljs,	PC ,Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Čls,
etnický původ	Čljs,	Čljs,	Hv, Vv, Čls,

	ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA		
stupeň	1. stupeň - 1. období	1. stupeň - 2. období	2. stupeň
tématický okruh:			
ekosystémy		Vv,	Čt, Vv, Čls, Člp,
základní podmínky života		Vv,	Čt, Vv, Čls, Člp,
lidské aktivity a problémy životního prostředí		Pv, Čt, Vv,	Pv, Čt, Ps, Vv, Čls, Člp,
vztah člověka k prostředí	Čljs,	Pv, Čt, Řv, Vv, Čljs,	Pv, Čt, Ps, Řv, Vv, Čls, Člp,

	MEDIÁLNÍ VÝCHOVA		
stupeň	1. stupeň - 1. období	1. stupeň - 2. období	2. stupeň
tématický okruh:			
vnímání mediálních sdělení	Čt, Řv, Hv, Vv,	Čt, Ps, Řv, Hv, Vv,	PC, Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Tv, Čls,Člp

interpretace vztahu mediálních sdělení a reality			PC, Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Tv, Čls,
fungování a vliv médií ve společnosti	Čt, Řv, Hv, Vv,	Čt, Ps, Řv, Hv, Vv,	Čt, Ps, Řv, Hv, Vv, Čls,

Vysvětlivky k přehledu:
Čt –Čtení, Ps – Psaní, Řv – Řečová výchova, M – Matematika, PC – Počítače, Čljs – Člověk a jeho svět, Čls – Člověk a společnost, Člp – Člověk a příroda, Hv – Hudební výchova, Vv – Výtvarná výchova, Tv – Tělesná výchova, Pv – Pracovní výchova

13. Rámcový učební plán

1.stupeň									
Vzdělávací oblasti	**Předměty**	**1. období**			**2. období**			**Časová dotace**	**Minimální časová dotace**
		1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**		
Jazyk a jazyková komunikace	Čtení	3	3	3	3+1	2+1	2+1	19	**16**
	Psaní	2	2	2+1	2+1	1+1	1+1	14	**10**
	Řečová výchova	2	2	2	2	2	2	12	**12**
Matematika a její aplikace	Matematika	2	2+1	2+1	2+1	2	2	15	**12**
Informační a komunikační technologie	Počítače	0	0	0	0	1	1	2	**2**
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	2	2	3	3	3	3	16	**16**
Člověk a společnost	Člověk a společnost	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Člověk a příroda	Člověk a příroda	0	0	0	0	0	0	0	**0**
Umění a kultura	Hudební výchova	3	3	3	3	3	3	18	**18**
	Výtvarná výchova								
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	Tělesná výchova	3	3	3	3	3	3	18	**18**
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	3	3	3	4	4	4	21	**21**
Průřezová témata		P	P	P	P	P	P		
Disponibilní časová dotace		10							**10**
Hodinová dotace- ročníková		**20**	**21**	**23**	**25**	**23**	**23**		
Celková povinná časová dotace								**135**	**135**

P – průřezová témata, plnění průběžně + - disponibilní časová dotace

2. STUPEŇ

Vzdělávací oblasti	Předměty	7.	8.	9.	10.	Časová dotace	Minimální časová dotace
Jazyk a jazyková komunikace	Čtení	3	3	3	3	12	**12**
	Psaní	2+1	2	2	1	8	**7**
	Řečová výchova	1	1	1	1	4	**4**
Matematika a její aplikace	Matematika	3	3	3	3	12	**12**
Informační a komunikační technologie	Počítače	1+1	1	1	1	5	**4**
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	0	0	0	0	0	**0**
Člověka společnost	Člověk a společnost	2	2	2	2	8	**8**
Člověk a příroda	Člověk a příroda	3	3	3	3	12	**12**
Umění a kultura	Hudební výchova	2+1	2+1	2+1	2	11	**8**
	Výtvarná výchova						
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	1	1	0	0	2	**2**
	Tělesná výchova	3	3	3	3	12	**12**
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	5	5	6	6	22	**22**
Průřezová témata		P	P	P	P		
Disponibilní časová dotace		11					**11**
Volitelné předměty: Počítače, Pracovní výchova-prof. příprava			2	2	2	6	
Hodinová dotace - ročníková		**29**	**29**	**29**	**27**		
Celková povinná časová dotace						**114**	**114**

P – průřezová témata, plnění průběžně + - disponibilní časová dotace
Volitelné předměty: Počítače, Pracovní výchova-profesní příprava – v 8., 9., 10. ročníku vždy 2 hodiny týdně

Oddíl III - ŠVP pro žáky s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami

Školní vzdělávací program je zaměřen především na rozvoj komunikačních dovedností žáků, na utváření základů sebeobsluhy a přiměřené soběstačnosti. Dále se soustředí na utváření jednoduchých pracovních dovedností a pohybových dovedností vedoucích k samostatnosti. Nejdůležitějším cílem naší školy je dát žákům pocit bezpečí a jistoty jako v rodině a zabezpečit jim uspokojování základních životních potřeb. Teprve na základě pocitu bezpečí lze budovat prostor pro motivaci k dalšímu učení a rozvíjení ostatních schopností a dovedností žáků. Pro rozvoj komunikačních dovedností používáme prvky alternativní komunikace.

Žákům s poruchami autistického spektra se snažíme zpřístupnit vyučovací proces vhodnou úpravou prostředí a uplatňujeme přitom metodiku strukturovaného učení, která vychází z jejich specifik a potřeb. V rámci edukace žáků s poruchami autistického spektra tedy ctíme princip individuálního přístupu, strukturalizace a vizualizace a využíváme vhodné formy alternativní a augmentativní komunikace.

14. Vzdělávací oblasti

14. 1 Člověk a komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti
Vzdělávací oblast Člověk a komunikace zaujímá ve výchovně vzdělávacím procesu důležité místo. Obsah předmětů této vzdělávací oblasti proniká všemi obory, které jsou pro vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami důležité.
Činnost ve vyučovacích hodinách této vzdělávací oblasti směřuje ke zlepšení zrakové a sluchové orientace, jemné i hrubé motoriky, rovnováhy pohybu – to vše vede k rozvoji komunikace, která je základním kamenem růstu osobnosti a napomáhá postiženým dětem k integraci do společnosti.
U žáků, kteří nejsou schopni verbální komunikace, jsou uplatňovány různé formy alternativní komunikace.

Vzdělávací oblast Člověk a komunikace se uskutečňuje ve vzdělávacích oborech Rozumová výchova a Řečová výchova.

Cíl vzdělávací oblasti
Cílem vzdělávací oblasti je pomocí vhodné motivace a uplatněním speciálně pedagogických metod rozvíjet rozumové a poznávací schopnosti žáků, vést je k dodržování základní hygieny, k vnímání komunikace jako prostředku k naplnění svých potřeb, přání a dorozumění se svým okolím.
Dalším cílem vzdělávací oblasti je formou hry a pomocí společných aktivit učit žáky práci v kolektivu a orientaci v prostředí (třída, budova školy, okolí školy…).

14.1.1 Rozumová výchova

Předmět Rozumová výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10., v každém ročníku jsou předmětu Rozumová výchova věnovány 3 vyučovací hodiny týdně.
Zkratka předmětu – Rv.

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	3(+1)	3(+1)	3(+1)	3(+1)	3(+1)	3	3	3	3(+1)	3

(+) - v 1.,2.,3.,4.,5., 9. ročníku je přidána vždy 1 disponibilní hodina.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Rozumová výchova je rozdělen na tři tematické okruhy:

- Rozvíjení poznávacích schopností
- Rozvíjení logického myšlení a paměti
- Rozvíjení grafických schopností

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná a prostupuje všemi předměty.

Rozvíjení poznávacích schopností – tento tematický okruh vede žáky:
- k uvědomování si vlastní osoby i osob,které jsou v jejich blízkosti
- k osvojení základů orientace

- k poznávání věcí denní potřeby i věcí ve svém okolí
- k uplatňování základních hygienických a sebeobslužných dovedností
- k uplatňování schopnosti sociálního čtení

Rozvíjení logického myšlení a paměti – tento tematický okruh vede žáky:
- k rozvíjení poznání pomocí manipulačních činností
- k schopnosti koncentrace na určitou činnost
- k osvojení základů časové orientace
- k rozvoji početních představ
- k rozvoji paměti

Rozvíjení grafických schopností – tento tematický okruh vede žáky:
- k rozvoji hrubé i jemné motoriky
- k osvojení základů psaní hůlkového písma a některých číslic

Vzdělávací obor Rozumová výchova je realizován většinou v kmenových třídách, případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí. Dalším způsobem naplňování cílů vzdělávacího oboru Rozumová výchova jsou návštěvy divadelních a filmových představení, výstav a koncertů, práce s výukovými programy na počítači, celodenní nebo týdenní pobyty v přírodě.

V rámci vzdělávacího oboru Rozumová výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:
Kompetence k učení:
- žáci rozlišují jednoduché symboly důležité k rozvoji sociálního čtení
- napodobují a opakují jednoduché činnosti
- poznají vybraná písmena psaná hůlkovým písmem a některé číslice

Kompetence k řešení problémů:
- žáci vnímají denní činnosti
- orientují se ve svém okolí
- se slovní nápovědou nebo praktickou pomocí plní jednoduché úkoly

Kompetence komunikativní:
- žáci vnímají oslovení a správně na něj reagují, znají způsoby pozdravení
- jsou schopni vyjádřit slovem nebo neverbálně libost, nelibost
- snaží se o komunikaci s osobami ve svém okolí

Kompetence sociální a personální:
- žáci poznávají svou osobu, své tělo
- vnímají osoby ve svém okolí a poznají je
- znají osoby patřící do rodiny, určí pohlaví osoby
- zapojují se do kolektivní činnosti

Kompetence pracovní:
- žáci udržují základní hygienu, zvládají jednoduché sebeobslužné práce
- vnímají předměty ve svém okolí a dokáží je použít
- snaží se o jednoduchou manipulaci s různými předměty

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Rozumová výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Rozumová výchova budou:
- svým působením vytvářet klidné a pozitivní prostředí, ve kterém se žáci budou cítit bezpečně (k. komunikativní)
- hledat a využívat různé metody a prostředky vedoucí k naplnění cílů vzdělávacího předmětu, (k. k učení, k. k řešení problémů)
- oceňovat a pozitivně hodnotit pokroky žáků, (k. sociální a personální)

- předkládat výukový materiál takovou formou, aby při jeho osvojení mohlo být zapojeno co nejvíce smyslů
  (k. k řešení problémů, k. k učení)
- vhodnou motivací vést žáky k potřebě komunikace s okolím,
  (k. komunikační, k. sociální a personální)
- vytvářet situace vedoucí k zapojení žáků do činnosti samostatné nebo společné
  (k. komunikativní, k. sociální a personální)
- formou motivačních her prověřovat míru osvojení poznatků,
  (k. sociální a personální, k. komunikativní, k. k učení)
- předkládat předměty denní potřeby a motivovat žáky k jejich používání
  (k. pracovní)
- předkládat dostatečné množství různého materiálu a vést žáky k manipulaci s ním
  (k. pracovní)

Hodnocení předmětu Rozumová výchova:
Hodnocení v předmětu Rozumová výchova je písemné. Má vždy motivační charakter, je závislé na individuálním zlepšení žáků. Hodnotíme, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP - ZŠS:

Rozvíjení poznávacích schopností:
- pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat
- reagovat na oslovení jménem, znát své jméno
- znát členy své rodiny
- poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem
- vnímat různé podněty a reagovat na ně
- orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, denním časovém rozvrhu, vnímat prostor
- poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti
- vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní potíže
- řadit obrázky podle zadaných kritérií

Rozvíjení logického myšlení a paměti:
- koncentrovat se na určitou činnost
- rozlišovat velikost a tvary předmětů, dvojic obrázků
- zvládnout složení dějových obrázků
- orientovat se na stránce, na řádku
- číst vybraná písmena a krátká slova
- opakovat slova a krátké říkanky, reprodukovat krátký text, vyprávět podle obrázku
- přiřazovat číslice k počtu prvků

Rozvíjení grafických schopností:
- uchopit a podržet podaný předmět
- uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní
- nakreslit různé druhy čar
- poznat grafickou podobu písmen
- napsat několik vybraných tiskacích písmen a číslic
- poznat základní geometrické tvary

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: vnímat zavolání vlastního jména rozlišit části těla a obličeje, ukázat na ně nebo je pojmenovat	**Rozvíjení poznávacích schopností:** <u>- *Uvědomování si vlastní osoby:*</u> znalost vlastního jména, reakce na vlastní jméno, reakce na oslovení, části těla a obličeje: ukazování částí těla, obličeje (ukazování s vedením ruky, samostatně, na sobě, na druhé osobě, na modelu,na obrázku), pojmenování částí těla a obličeje,	**k.k.komunikativní:** reagují na oslovení správně odpovídají na pozdrav dokáží pozdravit **k.k.soc. a person.:** poznávají své tělo
znát prostředí třídy a orientovat se v něm orientovat se v budově školy rozlišit školní pomůcky od hraček	<u>- *Škola, třída*:</u> seznámení se s prostředím třídy, uspořádání ve třídě, orientace ve třídě, ukázání a pojmenování věcí ve třídě, orientace v budově školy (umístění vlastní třídy, šatny, WC, umývárny, jídelny, družiny, jiných tříd), seznámení se s vybavením třídy, se školními pomůckami, s umístěním pomůcek ve třídě, zacházení s pomůckami a ostatními věcmi ve třídě,	<u>Mezipř.vztahy:</u> Smyslová výchova Pracovní výchova
vnímat osoby kolem sebe, znát své kamarády,spolužáky a učitele	<u>- *Vztahy ve škole:*</u> spolužáci, učitelé, poznání spolužáků podle jména, podle schopností vyslovení jména spolužáků, ukázání na ně, přiřazení tabulky se jménem napsaným hůlkovým písmem (globální čtení),	**k.k.soc. a person.:** poznávají osoby, se kterými se potká-vají

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: poznat rodiče a sourozence znát jména sourozenců vnímat babičku a dědu jako členy rodiny znát a uplatňovat zásady slušného chování zvládat jednoduché sebeobslužné práce, znát předměty denní potřeby, dodržovat základní hygienu	rozlišení- chlapec, dívka, pán, paní, vzájemná pomoc, vytváření důvěry mezi žáky a učiteli, - *Rodina:* členové rodiny, maminka, tatínek, sourozenci, znalost jména sourozenců, širší rodina, babička, dědeček, - *Vztahy mezi lidmi:* vnímání osoby v nejbližším okolí, uvědomění si citu – koho mám rád, kdo má rád mne, kdo mi pomáhá, kdo mi ubližuje, pozdrav, reakce na pozdrav, zásady slušného chování – znalost a podle schopností jejich uplatňování v běžném životě (samostatně nebo s pomocí), - *Sebeobslužné ,hygienické a stravovací návyky:* nácvik svlékání a oblékání vrchních oděvů, čepice, šály, odkládání oděvů na věšák, nácvik obouvání a přezouvání, ukládání obuvi do botníku, svlékání a oblékání svetru, trička, kalhot,tepláků, ponožek, nácvik rozepínání a zapínání knoflíků, zipů, nácvik mytí rukou a obličeje, používání mýdla a ručníku, používání kapesníku, WC, čištění zubů, česání vlasů, přepírání hadříků (praní, máchání, ždímání), mytí hraček, mytí pomůcek (kelímek, štětec…),	**k.k.soc. a person.:** uvědomují si rozdíly mezi chlapcem a dívkou, mužem a ženou **k.k.komunikativní:** dokáží odpovědět na pozdrav Mezipř.vztahy: Pracovní výchova Výtvarná výchova **k.k.pracovní:** snaží se dodržovat osvojené návyky základní hygieny a sebeobsluhy

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: mít vytvořen návyk správného přijímání potravy	nácvik správného kousání a žvýkání potravy, pití slámkou, pití z hrnečku, vnímání přijímání potravy, nácvik správného sezení u jídla, použití ubrousku při jídle, užívání lžičky, lžíce, příboru, osvojování samostatnosti při jídle, prostírání stolu, spolupráce při přípravě svačiny, úklid stolu po jídle, úklid použitého nádobí,	Mezipř.vztahy: Pracovní výchova
znát základní hygienická pravidla,	*- Péče o zdraví:* osobní hygiena, mytí rukou před jídlem, po jídle,mytí rukou po použití WC, správné stravování – dostatek ovoce a zeleniny (důkladné očištění ovoce a zeleniny před jídlem), omezení jídel sladkých a tučných, důležitost pitného režimu, nutnost pohybu a pobytu na čerstvém vzduchu v přírodě,	Mezipř.vztahy: Pracovní výchova Smyslová výchova Výtvarná výchova
rozlišit letní a zimní oděv i obuv	použití adekvátního oděvu vzhledem k te- plotám a počasí (podzimní, zimní, jarní, letní oděvy a obuv),	Mezipř.vztahy: Speciální tělesná výchova Výtvarná výchova
zvládat bezpečný pohyb po komunikaci	uvědomování si a s pomocí nebo samostatně dodržování bezpečnostních pravidel při pobytu ve škole i venku, při pohybu po komunikaci –chodník, přechod pro chodce, při použití dopravních prostředků, při hře a sportu,	

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: při pocitu bolesti upozornit dospělou osobu	znát potřebu návštěvy zubního lékaře, dětského lékaře i specialisty (prevence, nemoc,úraz),	
	<u>- *Prostorová a časová orientace:*</u> orientace v prostoru třídy, školy a blízkém	**k.k.pracovní:** poznávají věci, které je obklopují
všímat si prostředí, ve kterém se pohybují, poznat předměty, které je obklopují, zvládat orientaci v prostoru, na lavici, stránce i řádku	okolí školy, orientace v prostoru svého pracovního místa, orientace na stránce, na řádku, ukládání předmětů zleva doprava, pojmenování předmětů a čtení obrázků zleva doprava, cvičení zrakové orientace (hry na pracovním místě, v prostoru),	<u>Mezipř.vztahy:</u> Smyslová výchova
poznat názvy dnů skládat jednoduché dějové obrázky	orientace v čase – části dne (ráno, poledne, večer), uvědomování si ranní, denní a večerní činnosti, poznávání názvů dnů a pojmů: dnes, včera, zítra, podle schopností pracování s časovými a dějovými obrázky, poznávání ročních období – vyjmenování nebo ukázání na obrazovém materiálu, podle schopností znalost názvů měsíců jednotlivých ročních období, vnímání tradičních svátků (Velikonoce, Vánoce) jejich umístění do ročního období, seznámení se s lidovými tradicemi,	**k.k. k řešení problémů:** rozlišují části dne <u>Mezipř.vztahy:</u> Pracovní výchova Smyslová výchova Výtvarná výchova Řečová výchova
poznat(pojmenovat) jednoduché činnosti	<u>- *Poznávání činností:*</u> poznávání různých činností v realitě, rozeznání činností na obrazovém	

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli:	materiálu, podle schopností žáka nápodoba nebo pokus o napodobu jednotlivých činností, pojmenování činností nebo jejich vyhledání z obrázků,	Mezipř.vztahy: Speciální tělesná výchova
znát užití předmětů denní potřeby,	*- Poznávání předmětů:* poznání předmětů denní potřeby, jejich užívání s pomocí nebo samostatně, poznávání předmětů v blízkém okolí, jejich vyhledávání, pojmenování třídění a řazení předmětů podle různých kritérií,	Mezipř.vztahy: Smyslová výchova Řečová výchova
poznat(pojmenovat) domácí zvířata, ke zvířatům přiřadit jejich mláďata,	*- Poznávání zvířat:* poznávání zvířat na obrázcích a ve skuskutečnosti, jejich pojmenování nebo vyhledání z obrázků, podle schopností žáků rozlišování zvířat domácích a zvířat volně žijících, poznávání mláďat již naučených zvířat,	Mezipř.vztahy: Smyslová výchova Pracovní výchova Výtvarná výchova Řečová výchova Hudební výchova
poznat některé běžně užívané symboly	*- Sociální čtení:* poznávání běžně používaných symbolů (WC, umývárna, dopravní symboly –semafor, přechod pro chodce), poznávání zboží podle obalu, sociální počty - poznávání peněz – kovové mince, papírové bankovky, psychomotorické hry	**k.k. k učení:** znají význam běžně užívaných symbolů **k.k.sociální a personální**: dbají pokynů osob ve svém okolí

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: udržet pozornost při jednoduchých činnostech, ukázat nebo pojmenovat barvu, geometrický tvar třídit předměty podle různých kritérií vytvářet dvojice předmětů, obrázků, poznávat základní časové vztahy vnímat den a k jeho jednotlivým částem přiřadit správnou činnost rozeznat roční období a přiřadit obrázky počasí, oděvů, her dětí	**Rozvíjení logického myšlení a paměti:** <u>*- Manipulační činnost:*</u> odpoutávání od stereotypních činností a ulpívavého myšlení, snaha o koncentraci pozornosti na určitou činnost – pozorování činnosti, poslech hudby,vyprávění, sledování televize snaha o udržení pozornosti při vykonávání činnosti, rozlišování velikostí, tvarů, barev předmětů, třídění a řazení předmětů podle různých kritérií – (množství kritérií je dáno schopnostmi jednotlivých žáků), přiřazování a vytváření dvojic předmětů, obrázků, vkládání předmětu do otvoru, <u>*- Orientace v čase:*</u> poznávání základních časových vztahů- nyní, předtím,potom, dnes,včera, zítra, ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer, noc, uvědomování si činností během každé denní doby,určování a pojmenování dnů v týdnu, ročních období, měsíců, přiřazování: roční období – příroda, počasí, hry dětí, chápání příčinných souvislostí: (např. počasí-oblékání…),	<u>Mezipř.vztahy:</u> Hudební výchova Řečová výchova <u>Mezipř.vztahy:</u> Smyslová výchova, Speciální tělesná výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova <u>Mezipř.vztahy:</u> Řečová výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova **k.k. k učení:** napodobují předvede- né činnosti

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: tvořit skupiny věcí podle vybraných kritérií, určit základní barvy číst předměty,obrázky,písmena a slova zleva doprava číst některá velká tiskací písmena, číst některá vybraná slova globální metodou čtení	*Vytváření asociací a poznávání významu slova:* (slovo = já, jiná osoba, věc, činnost), zobecňování: (jablka, hrušky…= ovoce; židle, lavice, stůl…= nábytek; svetr, bunda, čepice….= oděv; pes, kočka, kůň…= zvíře;……..), konkretizace: (ovoce = hruška, švestka nádobí= hrnek, talíř, tác….; jídlo = chleba, rohlík, koláč, polévka….; okruhy i šíře okruhů pro zobecňování i konkretizaci se budou vybírat podle schopností žáků, abstrakce: barva, počet, poznávání a určení základních barev, negace: chci-nechci, mám-nemám, je-není,bylo-nebylo, -*Příprava ke čtení:* orientace na stránce, na řádku, nácvik pohybu na řádku zleva doprava,čtení předmětů a obrázků na řádku zleva doprava, cvičení očních pohybů zleva doprava, osvojování piktogramů, nácvik čtení globální metodou, poznávání některých velkých tiskacích písmen – samohlásky, některé souhlásky, podle schopností žáka i spojování písmen do slabik,pokus o skládání dějových obrázků,	Mezipř.vztahy: Smyslová výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova Řečová výchova **k.k.komunikativní:** vyjadřují libost nebo nelibost **k.k. k učení:** zvládají činnosti vedoucí k rozvoji sociálního čtení **k.k. k učení:** rozeznají některá písmena psaná hůlkovým písmen

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	8. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: zvládat opakování jednoduchých zvuků,slov, vět a krátkých básniček poznat vybraná domácí zvířata podle zvuku,	-*Rozvíjení paměti:* zapamatování si jednoho či více slov, opakování slova nebo více slov, opakování jednoduché říkanky případně ukazování říkanky v dějových obrázcích, zapamatování a opakování krátké básně samostatně nebo s pomocí, přiřazování zvuků zvířat ke zvířatům, přiřazování mláďat ke zvířatům, přiřazování obrázků přírody k obrázkům ročních období, pokus o vyprávění (co jsme dělali,co jsme viděli, co jsme měli k obědu, ke svačině…), pokus o reprodukci krátkého textu (o čem jsme četli, o čem jsme vyprávěli…),	Mezipř.vztahy: Hudební výchova Řečová výchova Výtvarná výchova Mezipř.vztahy: Smyslová výchova Řečová výchova **k.k.komunikativní:** snaží se o komunikaci s osobami ve svém okolí
	- Rozvíjení volních vlastností: pomocí psychomotorických her rozvoj vytrvalosti, samostatnosti, sebekázně, cílevědomosti,	Mezipř.vztahy: Speciální tělesná výchova Smyslová výchova
poznat rozdíl mezi pojmy : všechno-nic, poznat některé číslice, přiřadit číslici k počtu prvků, poznat základní geometrické tvary,	*- Početní představy:* vytváření a chápání kvantitativních vztahů (nic- všechno, málo – mnoho), vytváření představ počtu – pomocí hmatu, zraku, verbálně, poznávání číslic, přiřazování číslic, pokus o přiřazování číslic k počtu a naopak, číselná řada, poznávání základních geometrických tvarů,	**k.k.soc. a person.:** zapojují se do společných činností Mezipř.vztahy: Smyslová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	9. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: správně určit: nahoře, dole, před,za, nad, pod, první, poslední	ujasňování pojmů: nahoře-dole, před-za, pod-nad, první-poslední….	**k.k. k řešení problémů:** snaží se pracovat se slovní nápovědou nebo praktickou pomocí
napodobit jednoduché pohyby	**Rozvíjení grafických schopností:** <u>- *Rozvíjení hrubé motoriky:*</u> házení lehkých předmětů (papírová kulička,drátěnka…..), kutálení lehkého míče, chůze, poskoky, rovnovážná cvičení, říkanky s pohybem,	<u>Mezipř. vztahy:</u> Speciální tělesná výchova Smyslová výchova Řečová výchova
zvládat manipulační činnosti s malými předměty	<u>- *Rozvíjení jemné motoriky:*</u> cvičení paže, lokte, zápěstí – uvolňování kloubů ruky (krouživé pohyby ruky ve vzduchu ve stoje, na velký papír v předklonu), cvičení dlaní a prstů obou rukou, tvoření špetky, uchopení předmětů do celé ruky, do špetky, do dvou prstů, uvolňovací cvičení ruky, prstů, manipulační činnosti s předměty (posouvání, přenášení, podávání, odebírání), kuličkové hry, provlékání, navlékání, mačkání papíru, pokus o trhání papíru, hnětení modelovací hmoty, čmárání mokrým prstem na tabuli, čmárání prstem do písku, rýže, krupice,	<u>Mezipř. vztahy:</u> Pracovní výchova **k.k.pracovní:** manipulují s různými předměty <u>Mezipř. vztahy:</u> Výtvarná výchova Pracovní výchova Řečová výchova
správně držet pastelku, štětec	úchop a správné držení psacího náčiní	

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	10. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: obtahovat nebo samostatně psát některé druhy čar obtáhnout nebo napsat vybraná písmena (hůlkové písmo), obtáhnout nebo napsat několik vybraných číslic,	(tužka, trojhranná pastelka, voskovka, štětec, později pero STABILO pro praváky i leváky), nácvik psaní: vodorovné čáry, svislé čáry shora dolů, svislé čáry zdola nahoru, horní a dolní oblouk, vlnovka, odstředivé a dostředivé čáry, šikmé čáry shora dolů a zdola nahoru, horní a dolní smyčka, pojem: písmeno, hůlkové písmo, tvarové prvky tiskacích písmen, pokus o obtahování i samostatné psaní hůlkových písmen (samohlásky a některé souhlásky), rozlišování tvarových prvků číslic, pokus o obtahování i samostatné psaní číslic,	Mezipř.vztahy: Výtvarná výchova Pracovní výchova Řečová výchova -

14.1.2 Řečová výchova

Předmět Řečová výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10., v každém ročníku jsou předmětu Řečová výchova věnovány 2 vyučovací hodiny týdně, z toho 1 hodina týdně je věnována individuální logopedické péči se zaměřením především na sociální komunikaci a nápravu vadné výslovnosti. Individuální logopedickou péči bude provádět logoped vždy s jedním až dvěma žáky samostatně, odděleně, s ostatními žáky třídy bude pracovat logopedický asistent.
Zkratka předmětu – Řv.

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Do vzdělávacího oboru Řečová výchova patří tematický okruh:

Rozvíjení komunikačních dovedností - tento tematický okruh vede žáky:

- k rozvoji slovní zásoby
- k poznání výhod a nutnosti komunikačních sdělení
- k porozumění mluveného slova
- k užití komunikace k uspokojení svých potřeb a vyjádření svých pocitů

U žáků, kteří mají omezenu nebo znemožněnu verbální komunikaci, bude vzdělávací obor Řečová výchova naplňován Augmentativními a alternativními komunikačními systémy.

Vzdělávací obor Řečová výchova (stejně jako Rozumová výchova) je realizován většinou v kmenových třídách, případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí. Dalším způsobem naplňování cílů vzdělávacího oboru Řečová výchova jsou návštěvy divadelních a filmových představení, výstav a koncertů, práce s výukovými programy na počítači, celodenní nebo týdenní pobyty v přírodě.

V rámci vzdělávacího oboru Řečová výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

- žáci jsou schopni orientovat se v jednoduchých symbolech a piktogramech a podle možnostíje používat
- rytmizují jednoduchá slova, věty i krátké říkanky

Kompetence k řešení problémů:

- chápou slovní i neverbální pokyny a plní je

Kompetence komunikativní:

- žáci vnímají oslovení, jsou schopni na pozdrav odpovědět, správně užít pozdrav nebo žádost
- jsou schopni vyjádřit slovem nebo neverbálně libost, nelibost

Kompetence sociální a personální:

- žáci se snaží o komunikaci s osobami ve svém okolí

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Řečová výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Řečová výchova budou:

- vytvářet pozitivní prostředí, ve kterém se žáci budou cítit bezpečně (k. komunikativní)
- předkládat množství materiálu – obrázky, symboly, piktogramy, které žákům pomohou v komunikaci (k. k učení, k. komunikativní)

- zařazovat hudebně pohybové prvky vedoucí k osvojení jednoduchých pohybů a rytmizace (k. k učení)
- vytvářet takové situace, které povedou žáky k potřebě komunikace s okolím (k. komunikativní, k. sociální a personální)
- formou motivačních her vést žáky k plnění jednoduchých příkazů (k. k řešení problémů)

Předmět Řečová výchova se nehodnotí.

Očekávané výstupy podle RVP - ZŠS:

Rozvíjení komunikačních dovedností:

- reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby
- snažit se o správné dýchání
- vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, gesty
- znát své jméno a reagovat na oslovení jménem
- znát jména nejbližších osob a spolužáků
- umět pozdravit, poděkovat – verbálně nebo gesty
- sdělit svá přání a potřeby – verbálním nebo nonverbálním způsobem
- využívat komunikační počítačové hry

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Řečová výchova**	1.strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: reagovat na zavolání (otočení, úsměv…) poznat spolužáky podle jména reagovat na jednoduché pokyny	<u>Rozvíjení komunikačních dovedností:</u> <u>- *Zjištění úrovně řeči:*</u> zjištění úrovně řeči a porozumění řeči (reakce na vlastní jméno, reakce na jména spolužáků, reakce na jednoduché pokyny), zjištění aktivní i pasivní slovní zásoby (reakce na jednoduché pokyny – dej, podej, ukaž…), pravolevá orientace	**k.komunikativní:** reagují na zavolání **k. soc. a person.:** snaží se o komunikaci s lidmi ve svém okolí <u>Mezipř.vztahy:</u> Rozumová výchova Smyslová výchova
postupně se zapojovat do společných činností vnímat hlas a jeho intonaci rozlišit pokyn, prosbu	<u>- *Vytváření pocitu bezpečí:*</u> vytváření pocitu bezpečí a jistoty v prostředí třídy a školy, překonávání strachu z okolí, rychlejších pohybů a hlasitých projevů ostatních dětí, odstraňování projevů sebepoškozování, snaha o postupné zapojování žáka do dění ve třídě, vytváření kladných emočních situací, uvědomování si hlasu ostatních osob (dospělých i spolužáků) a jeho intonace a síly,	**k.k řeš. problémů:** reagují na jednoduché pokyny, **k.komunikativní:** naznačují pocity, potřeby
spolupracovat při cvičení mimiky, mluvidel užívat návyk správného dýchání při řeči	<u>- *Oromotorika, mimika:*</u> mimika obličejových svalů, cvičení rtů a jazyka, cvičení mluvidel, nácvik správného dýchání – nádech nosem, výdech ústy, dechová cvičení, cvičení ovládání síly hlasu, sluchová a intonační cvičení,	<u>Mezipř.vztahy:</u> Hudební výchova Spec. tělesná výchova Rozumová výchova Smyslová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Řečová výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: užívat svou slovní zásobu ke komunikaci s okolím adekvátně užívat pozdrav dokázat poděkovat vyjádřit libost, nelibost jednoduše vyprávět podle dějových obrázků dokázat spolupracovat při nápravě výslovnosti zvládat jednoduché počítačové hry s pomocí reprodukovat krátký text rozlišit a opakovat zvuky zvířat	<u>- *Slovní zásoba:*</u> tvorba a rozvíjení slovní zásoby (aktivní i pasivní) pomocí reálných předmětů, modelů, obrázků i fotografií, nácvik pozdravu (verbálně, gesty…..), nácvik poděkování (verbálně, gesty….), nácvik vyjádření souhlasu nebo nesouhlasu, snaha o soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám, motivace k slovnímu projevu, podpora mluvního projevu, vedení jednoduchých tématických rozhovorů, nácvik krátkých logopedických říkanek nácvik hlásek a slov, nácvik jednoduchých říkanek a básniček, nácvik slov jednoduchých písní, používání systémů augmentativní a alternativní komunikace, využívání počítačových programů zaměřených na rozvoj komunikace, zařazování kinetických her pro rozvoj jemné motoriky, orientace v dějových obrázcích pokus o vypravování podle dějových obrázků poslech a pokus o reprodukci čteného textu, poslech CD-krátký text, zvuky zvířat, zvuky z přírody	**k.k.soc.a person.:** rozšiřují svou slovní zásobu **k.k.komunikativní:** používají pozdravení, prosbu, dokáží na pozdrav odpovědět vyjadřují libost nebo nelibost **k.k učení:** rozumějí jednoduchým piktogramům rytmizují slova,věty <u>Mezipř.vztahy:</u> Rozumová výchova, Hudební výchova, Spec. tělesná výchova Smyslová výchova Výtvarná výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Řečová výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: zvládat pomocí nápodoby dechová a hlasová cvičení a gymnastiku mluvidel	*- Rozvíjení všech oblastí jemné motoriky:* grafomotorika - pohybová aktivita při grafomotorických činnostech, oromotorika – pohybová aktivita, koordinuje orgány v dutině ústní a řídí jejich pohyby při artikulaci hlásek, logomotorika – pohybová aktivita mluvních orgánů, mimika – pohybová aktivita obličeje, vizuomotorika – pohybová aktivita se zpětnou zrakovou vazbou, *Individuální logopedická péče:* zaměření na sociální komunikaci a nápravu vadné výslovnosti	Mezipř.vztahy: Rozumová výchova, Hudební výchova, Smyslová výchova Výtvarná výchova Spec. tělesná výchova

14.2 Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávací oblasti

V předmětu Smyslová výchova je realizován obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

Smyslová výchova je realizována ve všech ročnících a má velmi úzkou vazbu ke všem ostatním předmětům, napomáhá jejich výuce a je jejich nedílnou součástí. Učivo předmětu Smyslová výchova vede žáky k poznávání předmětů a jevů okolního světa pomocí rozvoje zrakového, sluchového, hmatového, čichového a chuťového vnímání, pomáhá jim orientovat se v prostředí, ve kterém žijí. U žáků, kteří nejsou schopni verbální komunikace, jsou uplatňovány různé formy alternativní komunikace.

Cíl vzdělávací oblasti
Cílem předmětu Smyslová výchova je co nejširší rozvoj poznávacích schopností žáků a zkvalitnění prožívání konkrétních životních situací. Systematický a postupný rozvoj jemné i hrubé motoriky, rozvoj schopnosti vnímat svět kolem sebe všemi smysly a procvičování prostorové orientace také vede k naplňování cílů vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

14.2.1 Smyslová výchova

Předmět **Smyslová výchova** je vyučován ve všech ročnících 1 – 10.
Zkratka předmětu – Sv.

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Týdenní hodinová dotace	4	4	4(+1)	4(+1)	4(+1)	4(+1)	4(+1)	4	4	4

(+1) – ve 3., 4., 5., 6., 7. ročníku je přidána vždy 1 disponibilní hodina.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) je rozdělen do 5 tematických okruhů:

- Rozvíjení zrakového vnímání
- Rozvíjení sluchového vnímání
- Rozvíjení hmatového vnímání
- Prostorová a směrová orientace
- Rozvíjení čichového a chuťového vnímání

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých tematických okruhů vzájemně prolíná.

Rozvíjení zrakového vnímání – tento tematický okruh vede žáky:
- k opticko- motorické koncentraci
- k orientaci v prostředí, ve kterém žijí
- k poznávání a rozlišování základních barev
- k schopnosti nápodoby jednoduchých pohybů a činností
- k schopnosti třídit předměty a obrázky
- k orientaci v denním režimu

Rozvíjení sluchového vnímání - tento tematický okruh vede žáky :
- k reagování na zvukové podněty
- k procvičování sluchové paměti
- k reagování a rozpoznání svého jména a rozlišení hlasu spolužáků, učitelů a rodičů
- k rozlišování zvuků zvířat a jiných zvuků z přírodního prostředí
- k rozlišení zvuků v běžném životě
- k schopnosti nápodoby jednoduchých zvuků

Rozvíjení hmatového vnímání – tento tematický okruh vede žáky:
- k základní sebeobsluze
- k rozpoznání předmětů podle hmatu, rozlišování podle velikosti a tvaru
- k rozpoznávání vlastností předmětů
- k rozpoznávání předmětů manipulací

Prostorová a směrová orientace - tento tematický okruh vede žáky:
- k orientaci ve známém prostředí ve škole i v místě bydliště
- k správnému porozumění pojmů levá,pravá, nahoru a dolů, před, za k používání pojmů v praxi
- k správnému vnímání prostoru a rozlišování směru v prostoru
- k manipulaci s předměty podle pokynů
- k rozpoznávání ročního období podle charakteristických znaků

Rozvíjení čichového a chuťového vnímání – tento tematický okruh vede žáky:
- ke správnému dýchání
- k určování chuťových vlastností potravin
- k rozpoznávání vůní a zápachů
- k rozpoznávání nepoživatelných potravin, chemických a čistících prostředků
- k dodržování základů osobní hygieny

Vzdělávací obor Smyslová výchova je realizován většinou v kmenových třídách, v prostředí školní jídelny případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí.
Dalším způsobem naplňování cílů vzdělávacího oboru Smyslová výchova jsou návštěvy divadelních a filmových představení, výstav a koncertů, práce s výukovými programy na počítači.

V rámci vzdělávacího oboru Smyslová výchova budou rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení:
- žáci uchopují jednotlivé předměty
- rozlišují předměty podle tvaru a barvy
- třídí obrázky podle obsahu
- rozpoznají hmatem velikost, tvar a povrch předmětu
- napodobují a opakují jednoduché činnosti
- pojmenují okolní předměty
- rozlišují vůni, pach, chutné a nechutné
- vnímají prostor,orientují se v prostoru a rozlišují směr

Kompetence k řešení problémů:
- žáci se orientují v režimu dne, přiřazují vhodné piktogramy
- orientují se ve své třídě i ve svém okolí
- rozlišují a rozpoznají různé zvuky, předměty i budovy ve svém okolí
- plní jednoduché úkoly

Kompetence komunikativní :
- žáci reagují na své jméno, na oslovení
- vhodným způsobem komunikace reagují na pozdrav, umí pozdravit, poděkovat, sdělit svá přání
- rozlišují a napodobují různé zvuky
- napodobují jednotlivé pohybové prvky
- rozpoznají a rozliší zvuky zvířat, zvuky spojené s denním životem
- rozpoznají hlas osoby ze svého okolí
- dorozumí se verbálně nebo alternativními způsoby s osobami ve svém okolí

Kompetence sociální a personální:
- žáci vnímají svou osobu a své tělo
- rozlišují osoby ve svém okolí podle pohlaví, věku
- rozpoznají své spolužáky a ostatní pracovníky školy
- znají jménem osoby patřící do rodiny a vnímají osoby ve svém okolí

Kompetence pracovní:
- žáci zvládají základní sebeobslužné činnosti
- používají předměty denní potřeby
- dokáží používat pomůcky, rozlišovat jednotlivé pomůcky
- zvládají jednoduchou manipulaci a úchop různých předmětů

<u>Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Smyslová výchova:</u>

Učitelé vyučovacího předmětu Smyslová výchova budou:
- vytvářet pro žáky přátelské a inspirativní prostředí pro jejich pocit jistoty a bezpečí /k.k. komunikativní/
- využívat vhodné metody a výukové pomůcky vždy adekvátní k věku dítěte a úrovni jeho postižení /k.k.k učení, k.k řešení problémů/
- využívat vhodné motivační prvky, praktické ukázky /k.k.pracovní/
- vhodným způsobem vést žáky ke komunikaci se svým okolím,vybírat jednotlivým žákům vhodný způsob komunikace a přizpůsobovat se jejich schopnostem / k.k. sociální a personální/
- vést žáky k samostatnému řešení problémů /k.k.k řešení problémů/
- učit žáky ke vzájemné spolupráci při řešení úkolů /k.k. sociální a personální/
- opakovat a upevňovat již naučené /k.k.k učení/
- využívat každé vhodné situace k utvrzení již naučených znalostí a stereotypů,
- využívat metod dramatické výchovy
- demonstrovat vhodnými prostředky správné chování a opravovat chybné, chválit a oceňovat sebemenší úspěch při zvládání zadaného úkolu /k.k.k řešení problémů/
- vést žáky k sebeuvědomování, reálnému pohledu na vlastní osobu i na osoby v okolí
- vytvářet stereotypy chování, procvičovat je v modelových situacích i v běžném životě
- analyzovat rizikové situace a vyvozovat důsledky
- strukturalizovat denní program
- spolupracovat úzce s rodinou žáka /k.k.sociální a personální/
- využívat široké spektrum výukových programů na PC
- využívat alternativní podpůrné programy – hipoterapie, canisterapie, prvky muzikoterapie a arteterapie
- zařazovat návštěvy divadel, filmů, exkurzí pro reálné využití a ověřování získaných dovedností /k.k.k řešení problémů, k.k sociální a personální /

Hodnocení předmětu Smyslová výchova :
Hodnocení předmětu Sv je písemné. Má vždy motivační charakter, je závislé na individuálních schopnostech a možnostech jednotlivých žáků při respektování úrovně jejich postižení.
Hodnotíme poměrnou část zvládnutého učiva.

Očekávané výstupy podle RVP – ZŠS

Rozvíjení zrakového vnímání:
- uchopit předměty a manipulovat s nimi
- rozlišovat tvary a barvy předmětů
- poznat, řadit, skládat a třídit předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti
- třídit obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty
- poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky
- rozpoznat denní dobu podle činnosti, obrázku nebo piktogramu
- napodobit předvedené pohyby

Rozvíjení sluchového vnímání:
- reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání
- poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky
- poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí
- poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky
- rozlišit zvuky spojené s denním životem a nebát se nepříjemných zvuků

Rozvíjení hmatového vnímání:
- zvládat základní sebeobslužné dovednosti
- poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětu
- třídit předměty na základě hmatu - podle velikosti a tvaru
- poznat známé předměty podle hmatu
- rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplotu)

Prostorová a směrová orientace:
- vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru
- orientovat se ve třídě, ve škole a ve svém nejbližším okolí
- rozlišovat vpravo - vlevo
- rozlišovat nahoře - dole, před - za, vedle
- řadit, skládat a umístit předměty na určené místo podle pokynu
- rozeznat roční období podle základních znaků

Rozvíjení čichového a chuťového vnímání:
- rozlišit jednotlivé chutě
- poznat předměty čichem podle vůně
- rozlišit vůně a pachy
- poznat zkažené potraviny a nebezpečné látky

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli:	***Rozvíjení zrakového vnímání:***	
	rozeznávání světla a tmy vnímání prostoru binakulárně a monokulárně	
	rozvoj zrakové percepce-stimulace očního kontaktu, cvičení očních pohybů, sledování pohybujícího se předmětu a osob v blízkém okolí	**k. k učení** **k.k. komunikativní**
	sledování předmětů v pohybu i klidu (motivace a nácvik soustředění)	
vzít předmět do ruky, případně s ním dále pracovat	úchop a manipulace s předměty se zrakovou kontrolou (skládání na, vedle, do sebe, do krabice...)	
opakovat a napodobovat jednoduché pohyby	opticko-motorická koordinace - napodobování a opakování jednoduchých pohybových prvků a vzorů s verbálním doprovodem (sed, dřep, klek, leh, různé druhy lokomoce) rozlišení orientace v prostoru: stojí, leží, sedí	**k.k. komunikativní** Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Sp.tělesná výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova
	vnímání předmětů podle velikosti, rozlišení pojmů malý-velký,dlouhý-krátký	
	rozlišení předmětů zrakem: kulatý, hranatý	
	diferenciační cvičení - třídění dvou zřetelně odlišných předmětů a materiálů (např.míč-panenka, textil-dřevo …)	**k.k učení**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: třídit předměty podle vlastností	třídění předmětů- tři komponenty nejprve velké a výrazně odlišné, postupně menší a méně odlišné	
	rozlišení plošných geometrických tvarů a jejich vkládání do otvorů kolečko, čtverec,trojúhelník)	**k.k. pracovní** **k.k učení**
rozlišovat předměty podle tvaru a barvy	rozlišení dvou základních výrazně odlišných barev	
	třídění předmětů podle barev (dvě barvy, různé předměty)	<u>Mezipř.vztahy:</u> Výtvarná výchova
třídit, rozpoznat a seřadit předměty podle barev a tvaru	třídění barev (předměty stejného tvaru a materiálu)	Pracovní výchova Rozumová výchova
	střídání barev a tvarů (navlékání korálků dvou barev a tvarů, střídání kostek podle vzoru	Řečová výchova
	postupné rozeznávání všech základních barev a jejich pojmenování	
	cvičení směrové orientace: nahoru-dolů, dopředu-dozadu, vlevo-vpravo, na začátku-na konci	**k.k. k učení** <u>Mezipř.vztahy:</u>
třídit obrázky podle obsahu a umět k nim přiřadit reálné předměty	třídění obrázků podle obsahu: květiny, ovoce, zvířata atd., srovnávání reálných předmětů s obrázkem podle možností	Rozumová výchova
rozeznat své spolužáky a učitele	poznávání dětí a dospělých v nejbližším okolí a jejich pojmenování	**k.k.sociální a personální**
	rozlišení mladý-starý, dívka chlapec	
	rozeznávání shodných a odlišných prvků na obrázku	

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: orientovat se v režimu dne podle druhů činností, přiřazovat vhodné piktogramy rozpoznat sluchem své jméno reagovat na zavolání reagovat na různé zvukové hračky, zvuky předmětů a umět podle možností zvuky napodobit	orientace v čase podle denní doby- ráno, poledne, večer, noc, podle činnosti, podle piktogramu ***<u>Rozvíjení sluchového vnímání:</u>*** rozvoj sluchové percepce (otáčení se za zvukem reakce na vlastní jméno a oslovení reakce na intonaci a intenzitu lidského hlasu nácvik sluchového soustředění (hudební nástroj, ozvučená hračka, zpěv, hudba …) poznávání a rozlišování zvuků s využitím zraku, určování původu zvuku (nádobí, hračka, telefon, mačkání papíru, tekoucí voda, houkání vlaku …) experimentování s různými zdroji zvuku (ozvučené hračky, hudební nástroje …) sluchově motorická cvičení a hry, spojování zvuku a pohybu (chůze, běh, pochod s rytmickým nástrojem) vyhledávání zdroje zvuku za pomoci zraku vyhledávání zdroje zvuku bez pomoci zraku (ozvučená hračka, budík...)	**k.k řeš. problémů** <u>Mezipř.vztahy:</u> Rozumová výchova **k.k. komunikativní** <u>Mezipř.vztahy:</u> Rozumová výchova Hudební výchova Řečová výchova **k.k. komunikativní** <u>Mezipř.vztahy:</u> Řečová výchova Spec.tělesná výchova Pracovní výchova Hudební výchova Rozumová výchova **k.k. komunikativní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli:	napodobování a vyhledávání stejných zvuků (tlesknutí, dupnutí, ťukání, chřestidla se stejným zvukem)	Mezipř.vtahy: Rozumová výchova Řečová výchova
rozlišit zvuky zvířat a jiné zvuky z přírodního prostředí	rozlišení zvuků v přírodě /hlasy zvířat, ptáků, vítr, voda atd./	**k.k k řešení problémů**
rozpoznat zvuky spojené s dopravou, školou, obchodem, domácností, zvuky značící nebezpečí	rozlišení zvuků spojené s denním životem –dopravní prostředky, zvuky spotřebičů a věcí denní potřeby, určování zvuku podle směru, délky a intenzity, (sanitka, hasiči…)	**k.k komunikativní**
	poslech hudby, rytmická cvičení	Mezipř.vtahy:
	snaha o koncentraci pozornosti při poslechu	Řečová výchova Hudební výchova
podle tónu hlasu poznat spolužáka, učitele, rodiče	rozvíjení smyslu pro rytmus, vytleskávání, vyťukávání rytmu dělení slov na slabiky, věty na slova rozeznávání laskavého a přísného tónu	Rozumová výchova Spec.tělesná výchova **k.k sociální a personální**
zvládat úchop předmětů různé velikosti	***Rozvíjení hmatového vnímání:*** stimulace dlaní, konečků prstů různými materiály, masáž procvičování a prodlužování vědomého úchopu a uvolnění (dlaňový, špetkový, pinzetový …)	**k.k. pracovní** **k.k učení**
	nácvik úchopu předmětů různé velikosti	Mezipř.vtahy:
rozpoznat podle hmatu vlastnosti předmětů	manipulace s předměty různé velikosti, vlastností, povrchu, tvaru a z různých materiálů (teplé, studené, kulaté, hranaté..)	Výtvarná výchova Rozumová výchova Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: roztřídit různé předměty podle jejich vlastností poznat různé předměty hmatem rozpoznat manipulací vlastnosti předmětů manipulovat s předměty denní potřeby nutné k sebe-obsluze	pevné-sypké-tekuté-tvárné-těžké-lehké, měkké-tvrdé, suché-mokré, hladké-drsné, manipulace a hlazení různých textilních materiálů (plyš,kožešina, juta, satén, samet …) poznávání předmětů hmatem - předměty v sáčku, v krabici s otvorem (míček, kostka...) otevírání, ukládání do krabice nebo nádoby, zavírání (různé druhy uzávěrů) manipulace s dutými předměty (nabírání, přesýpání, přelévání) hry s vodou (nabírání, přelévání, hry s pěnou),láhev (otevírání a šroubování uzávěru) a nalévání vkládání tvarů a dílů, třídění, skládání, provlékání, navlékání, rozbalování, mačkání procvičování manipulace s předměty denní potřeby při běžném režimu dne	Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova Řečová výchova **k.k. k učení** **k.k. k řešení problémů** Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Pracovní výchova Výtvarná výchova **k.k pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: orientovat se ve známém prostředí ve škole i v místě bydliště vnímat správně prostor, rozlišit v prostoru směr rozumět pojmům levá, pravá, nahoru, dolů, před, za a použí- vat pojmy v praxi manipulovat s různými předměty podle pokynů poznat a určit roční období podle charakteristických znaků	***Prostorová a směrová orientace:*** orientace ve třídě – okna, dveře, lavice, lůžko, hrací kout, tabule orientace ve škole – šatna,chodba,třída, kuchyňka, umývárna, WC pojmenování verbálním, neverbálním způsobem známý prostor nácvik směrové orientace – pomocí zraku a sluchu, napodobováním pohybů řazení předmětů zleva doprava vlevo, vpravo- levá a pravá ruka, noha levá a pravá bota, chůze po pravé straně chodníku, přechodu nácvik chůze ve dvojici, vedle sebe procvičování nad – pod, na začátku, na konci, nahoře-dole, vepředu, v zadu, vedle na – ve : na stole, do stolu, ve stole, ve skříni, do skříně plnění jednoduchých příkazů : dej míč na stůl, pod stůl, polož panenku do kočárku, ulož stavebnici do police …. příroda v ročním období – jaro, léto, podzim, zima základní znaky ročních období – teplota, vegetace, chování zvířat, oblékání, činnosti typické pro roční období, vzhled okolí v ročním období-srovnání obrázků se skutečností	**k.k. k řešení problémů _** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Řečová výchova **k.k. k učení** **k.k k řešení problémů _** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Řečová výchova Sp.tělesná výchova **k.k pracovní** Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Sp.tělesná výchova Řečová výchova Pracovní výchova Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Výtvarná výchova Hudební výchova Řečová výchova Sp.tělesná výchova Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: správně dýchat	***Rozvíjení čichového a chuťového vnímání:*** rozvoj čichové percepce – nádech nosem, výdech ústy	Mezipř.vztahy: Řečová výchova Hudební výchova
	nácvik foukání-brčkem do vody, bublifuk	Pracovní výchova
	nácvik sání, sání brčkem nácvik lízání medu, zmrzliny, lízátka	Výtvarná výchova Rozumová výchova
určovat chuťové vlastnosti potravin	rozvoj chuťové percepce – správné kousání a polykání potravin, správné pití tekutin	Sp.tělesná výchova **k.k. k učení**
	rozlišování a určování jednotlivých chuťových vlastností	
	sladký – slaný	
	hořký, kyselý	
	chutný,dobrý – nechutný,nedobrý	
	rozlišování chutí ovoce, zeleniny, základních potravin – sladké,slané, kyselé ..	
	ochutnávání ovoce, zeleniny, poznávání chutí a vůní bez použití zraku výcvik ochranné čichové funkce – vůně, pach	Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Pracovní výchova
rozpoznat vůni, zápach	poznávání základních potravin a hotových jídel podle vůně	Řečová výchova Výtvarná výchova
podle vůně a chuti rozpoznat nepoživatelné potraviny, chemické a čistící prostředky	poznávání mycích a čistících prostředků podle vůně nebo zápachu	Hudební výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	8. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: dodržovat základy osobní hygieny	rozlišování zápachů a vůní v praxi osobní hygiena, základní pravidla slušného chování při uvolňování tělesných plynů, vůně mýdla, používání deodorantů, větrání ve třídě	Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Pracovní výchova Řečová výchova Sp.tělesná výchova

14.3 Umění a kultura

Charakteristika vzdělávací oblasti:
Obsah vzdělávací oblasti Umění a kultura je realizován ve vzdělávacích oborech Hudební výchova a Výtvarná výchova. Prostřednictvím těchto oborů rozvíjí estetické cítění, přispívá ke kultivaci, motivaci a rehabilitaci žáků.
Hudební výchova je realizována ve všech ročnících a má úzkou vazbu na všechny ostatní předměty. Hudební výchova podporuje u žáků kladný vztah k hudbě, rozvíjí jejich hudební schopnosti, dále Hudební výchova rozvíjí sluchové a motorické dovednosti žáků a tím podporuje rozvoj jejich komunikačních dovedností. Dále se podílí na regulaci emocí a napětí, přispívá k celkové relaxaci a koncentraci pozornosti.
Také v předmětu Výtvarná výchova je realizován obsah vzdělávací oblasti Umění a kultura.
Výtvarná výchova je realizována ve všech ročnících a má úzkou vazbu ke všem předmětům.
Přispívá ke kultivaci žáků, rozvíjí jejich estetické cítění. Rozvíjí tvořivé dovednosti žáků, seznamuje je s různými výtvarnými technikami. Výtvarné činnosti napomáhají k rozvíjení motorických a zrakových dovedností žáků. Patří mezi terapeutické předměty.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:
Cílem vzdělávací oblasti **Hudební** výchova je vést žáky k soustředění a vnímání hudební produkce, k samostatnému reprodukování melodií případně i textu, k rozeznávání jednotlivých vlastností zvuků, jak hudebních nástrojů, tak i zvuků v běžném životě. V neposlední řadě je jejím cílem rozvíjení sluchového vnímání rytmu a jeho napodobování hrou na jednoduché hudební nástroje a hudební pomůcky.
Cílem vzdělávání oblasti **Výtvarná** výchova je rozvíjení výtvarných schopností a dovedností při vlastní tvořivé činnosti žáků. Rozvíjí a prohlubuje vnímání okolního světa a napomáhá při komunikaci. Žáci se učí pracovat s barvami a jinými druhy materiálu a správně je používat při výtvarném vyjadřování. Dále vede žáky k rozvíjení hmatového vnímání při práci s plastickým materiálem. Tím zároveň zlepšuje motorické dovednosti žáka. Výtvarná výchova vede žáky k vyjadřování vlastních prožitků přiměřenými prostředky a postupy.

14.3.1 Hudební výchova

Předmět **Hudební výchova** je vyučován ve všech ročnících a má úzkou vazbu na všechny ostatní předměty.
Zkratka předmětu - Hv.

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Obsah vzdělávacího předmětu Hudební výchova je rozdělen do tématických celků :
- Sluchová, dechová a hlasová cvičení
- Instrumentální a rytmická cvičení
- Vokální činnost
- Hudebně pohybová činnost
- Poslech hudby

Realizace předmětu
Vzdělávací obor Hudební výchova je realizován nejenom v kmenových třídách s použitím hudebních nástrojů, audio a video techniky, PC, Orffovými nástroji, ale také při návštěvách koncertů, hudebních soutěží, besídek a jiných hudebních vystoupení.
Hudební výchova je integrována podle potřeby do ostatních předmětů, především do Rozumové a Smyslové výchovy při napomáhání vývoje řeči. Prvky muzikoterapie slouží ke zklidnění a odreagování žáků, k celkové relaxaci a uvolnění napětí.

V rámci vzdělávacího oboru Hudební výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:
Kompetence komunikativní:
- reagují na osoby ve svém okolí
- znají své jméno a reagují na oslovení
- rozumějí jednoduchým pokynům
- napodobují jednoduché zvuky

Kompetence k řešení problémů:
- žáci se orientují ve svém okolí
- plní jednoduché úkoly
- používají jednoduché nástroje

Kompetence k učení:
- napodobují jednoduché zvuky, pohyby a činnosti
- učí se jednoduché melodie, případně texty písní
- poznají některé hudební nástroje

Kompetence sociální a personální:
- žáci se řídí pokyny svých učitelů
- zapojují se do kolektivní činnosti
- učí se způsobům chování při návštěvách koncertů a jiných hudebních produkcí

Výchovně vzdělávací strategie v oboru Hudební výchova:
Všichni učitelé vyučující předmět Hudební výchova budou:
- uvolněnou a radostnou atmosférou posilovat důvěru k učiteli
- rozvíjet sluchové, rytmické, pěvecké, intonační, imitační, hudebně tvořivé, poslechové a pohybové činnosti
- učit žáka pozorně naslouchat skladbám i většího rozsahu
- učením textu písní rozvíjet slovní zásobu, posilovat paměť a zlepšovat výslovnost
- podporovat a posilovat hlasovou hygienu, správné dýchání
- vést žáky k rozpoznání vybraných hudebních nástrojů
  /k.k.k učení/
- podporovat samostatnost při práci s nástroji, s používáním audio techniky
- vést žáky ke hře na jednoduché doprovodné nástroje
- motivovat žáky k plnění zadaných úkolů, k dokončení práce
- vést žáky k rozvoji sluchového vnímání ve třídách, v přírodě
  /k. k řešení problémů/
- motivovat žáky k vyjádření svých pocitů a prožitků při poslechu hudebních skladeb / pohybově, graficky /
- vést žáky ke správnému chování při návštěvách koncertů, pěveckých soutěží….
- využívat zájmy, které si žáci přinášejí z mimoškolního života/ pouštění hudby, osobní nahrávky apod./
- vyzdvihovat snahu, aktivitu a tvůrčí přístup u žáků, kteří hrají na hudební nástroj nebo zpívají
  /k.k komunikativní/
- učit žáky přijímat pravidla týmové práce, řídit se jimi, střídat se v rolích, samostatně vystupovat
- veřejným vystupováním rozvíjet u žáků vědomí vlastních možností
- společnými aktivitami tvořit pozitivní atmosféru třídy /k.k. sociální a personální/

Hodnocení v oboru Hudební výchova probíhá písemnou formou a je závislé na individuálním stupni postižení žáků, jejich možnostech a schopnostech. Hodnotíme, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP – ZŠS:

- zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii
- rozlišovat zvuky hudebních nástrojů
- zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje
- doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje
- zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu
- soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché skladby

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: zpozornit při uslyšení svého jména poznat známé zdroje zvuku poznat podle hlasu spolužáky a učitele sluchem rozeznat hlasy některých domácích zvířat rozlišovat hudební nástroje podle zvuku	<u>*Sluchová, dechová a hlasová cvičení:*</u> reakce na zvuk (zpozornění, otočení se za zvukem…) reakce na své jméno (zpozornění, úsměv, otočení…) určování zdrojů zvuku (zvonek, klíče…) nejprve se zrakovou kontrolou, pak i bez zrakové kontroly, určování zdrojů zvuku ve třídě(hlas, rádio, ozvučené pomůcky, mačkání papíru, ťukání dřevěných kostek..), přiřazení hlasu ke spolužákovi, k učiteli, určování zdrojů zvuku v přírodě (auto, kolo, kolečkové brusle, houkající sanitka, vlak….) určování hlasu zvířat opakování hlasu zvířat, přiřazení hlasu ke zvířeti rozlišení zvuku jednoduchých nástrojů, (bubínek, dřívka, rolničky, činely….),	**k.komunikativní:** reagují na své jméno <u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova Pracovní výchova Rozumová výchova **k.komunikativní:** poznávají známé osoby **k.komunikativní:** napodobují zvuky <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova Smyslová výchova Řečová výchova **k.k řešení problémů:** orientují se v okolním prostředí, **k.k učení:** poznají některé hudební nástroje

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: dokázat použít jednoduchý hudební nástroj rozlišit tón: vysoký - nízký, krátký - dlouhý správně dýchat snažit se správně intonovat snažit se udržet melodii zpívat jednoduché písně	opakování hry na nástroj, který je slyšet (bubnování, cinkání na zvoneček….), rozlišování síly zvuku (tón slabý - silný), rozlišování výšky tónu (vysoký - nízký), rozlišování délky tónu (krátký - dlouhý) rozlišování tempa (pomalu - rychle) nácvik správného dýchání(nádech nosem- výdech ústy), pravidelné dýchání, rovnoměrnost výdechu hospodárné dýchání správné držení těla při dýchání, dechová, intonační a melodická cvičení, opakování jedné a více slabik při výdechu, cvičení správné výslovnosti textů písní, cvičení správné výslovnosti textů říkadel, zpěv jednoduchých písní (s doprovodem i bez doprovodu hudebních nástrojů) zpěv dětských písní, ukolébavek, koled, trampských písní…	**k.k řešení problémů:** používají jednoduché nástroje <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova Smyslová výchova Sp. tělesná výchova Řečová výchova <u>Mezipř. vztahy:</u> Řečová výchova Rozumová výchova Smyslová výchova **k.k učení:** učí se melodie a texty <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova Řečová výchova Smyslová výchova **k.k řeš. problémů:** plní jednoduché úkoly

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: snažit se o rytmické pohyby zvládnout použití jednoduchých rytmických nástrojů zvládnout rytmizaci slov	*Instrumentální a rytmická cvičení:* vnímání rytmu, pohupování, kolébání do rytmu, rytmizace slov, rytmizace říkanek a říkadel, rytmizace rozpočítadel hra na tělo, dupání, vytleskávání, vyťukávání slov….., hra na jednoduché hudební nástroje, Orffův instrumentář, hra na věci kolem nás(dřívka, vařečky….), napodobení jednoduchého rytmu *Hudebně pohybová činnost:* správné držení těla při pohybových činnostech pohyb podle rytmu (tleskání, dupání, kývání…….), rozpočítadla (rytmizace podle slabik), rytmická chůze, pohupy, rychlý běh,	Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Řečová výchova Sp. tělesná výchova Smyslová výchova **k.k.soc. a person.:** řídí se pokyny svých učitelů **k.k řeš. problémů:** používají jednoduché nástroje Mezipř. vztahy: Sp. tělesná výchova **k.k.komunikativní:** rozumějí jednoduchým pokynům Mezipř. vztahy: Sp. tělesná výchova Rozumová výchova Smyslová výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: zvládnout jednoduchou taneční aktivitu	jednoduché tanečky, jednoduché pohybové hry, pohyb podle říkanek (zobrazování obsahu říkanky), seznámení s moderními tanci	**k.k.soc. a person.:** zapojují se do kolektivní činnosti <u>Mezipř. vztahy:</u> Sp. tělesná výchova **k.k učení:** napodobují jednodu- ché zvuky, pohyby
zvládnout soustředěný poslech jednoduché krátké skladby	*<u>Poslech hudby:</u>* udržení pozornosti při poslechu krátké říkanky, poslech jednoduchých dětských písní, poslech lidových písní poslech spojený s vnímáním rytmu a melodie, poslech krátkých skladeb různého charakteru, poslech a sledování dětských muzikálů, poslech a sledování operety poslech a sledování opery, poslech koncertů (instrumentální skladby, sborový zpěv….),	<u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova Smyslová výchova Řečová výchova **k.k.soc. a person.:** učí se způsobům chování při návště- vách koncertů
umět poslouchat relaxační hudbu	poslech relaxační hudby,	<u>Mezipř. vztahy:</u> Sp. tělesná výchova Řečová výchova Rozumová výchova

14.3.2 Výtvarná výchova

Předmět **Výtvarná výchova** je vyučován ve všech ročnících a má úzkou vazbu na ostatní předměty. Zkratka předmětu je Vv.

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	1	1	1+1	1	1+1

v 8. a 10. ročníku je přidána vždy 1 disponibilní hodina.

Obsah vzdělávacího předmětu Výtvarná výchova je rozdělen do tématických celků :

- práce s pískem, moukou a jinými sypkými materiály
- práce se stavebnicí
- modelování
- práce s barvou
- práce s papírem
- práce s textilem
- práce s přírodninami
- práce s netradičními materiály
- práce s ilustrací a výtvarným dílem

Realizace předmětu

Předmět Výtvarná výchova je realizován v kmenových třídách, v prostorách přizpůsobených k práci s různým materiálem (hlína, písek, textil,), v ostatních prostorách školy včetně školní zahrady. Výtvarnou výchovu rovněž integrujeme do ostatních předmětů podle tématu učiva a potřeby názorné ukázky. Dalším způsobem k realizaci cílů předmětu Výtvarná výchova je návštěva výstav, účast na výtvarných soutěžích, příprava dárků k různým příležitostem, školní a mimoškolní výstavy, výzdoba tříd a školy.

V rámci oboru Výtvarná výchova budou rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

- žáci rozlišují jednotlivé materiály
- rozeznávají jednoduché tvary
- napodobují a opakují jednotlivé činnosti
- rozpoznávají jednotlivé barvy

Kompetence k řešení problémů:

- plní jednoduché úkoly s určeným materiálem
- orientují se v prostoru při práci se stavebnicemi i s barvami
- orientují se při použití správné barvy nebo komponentu při práci
- orientují se na ploše výkresu

Kompetence komunikativní:

- dokáží prostřednictvím výtvorů sdělit své emoce

Kompetence sociální a personální:

- žáci vnímají svou osobu, své tělo
- zapojují se do kolektivní činnosti při práci s různými materiály
- respektují potřeby ostatních spolužáků – kolektivní práce

Kompetence pracovní:

- zvládají jednoduché pracovní činnosti podle druhu materiálu – kresbu prstem, štětcem…..
- zvládají práci v prostoru se stavebnicemi, při modelování
- udržují základní hygienu a čistotu při dokončení práce

Výchovně vzdělávací strategie v oboru Výtvarná výchova :
Všichni učitelé při výuce výtvarné výchovy budou:

- nabízet žákům možnosti opírat se při tvořivých činnostech o zkušenosti získané vnímáním, cítěním, prožíváním, představami a fantazií
  /k.k učení/
- umožňovat žákům vyjádřit své pocity, dojmy, myšlenky a představy různými formami výtvarného vyjádření
- motivovat žáky k dokončení započaté práce
- vést žáky ke vnímání prostoru při práci s různými druhy stavebnic
- ukázat žákům možnosti využití celé plochy výkresu při kresbě a malbě
  /k.k.k řešení problémů/
- vést žáky k používání různých materiálů, pomůcek a nástrojů při tvořivé práci
- umožňovat žákům utvářet a rozvíjet pracovní dovednosti při tvořivé činnosti
- vést žáky k dodržování hygieny a čistoty při práci
  /k.k.pracovní/
- učit žáky spolupracovat při řešení některých výtvarných úkolů
- umožnit prezentovat vlastní tvorbu při výzdobě třídy, školy, při prezentaci školy
- umožňovat žákům poznávat a vnímat své tělo prostřednictvím tvořivé činnosti
  /k.sociální a personální/
- využívat výtvarné činnosti pro uvolnění a relaxaci žáků, využívat některé arteterapeutické techniky ke vzájemné komunikaci
  /k.k. komunikativní/

Hodnocení předmětu Výtvarná výchova :
Hodnocení provádíme písemnou formou, hodnocení je vždy motivační a zároveň individuální podle druhu postižení žáků a jejich možností a schopností. Vždy hodnotíme, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP – ZŠS:

- zvládat základní dovednost pro vlastní tvorbu
- používat na elementární úrovni prostředky a postupy
- vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary
- vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity
- uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli : vnímat vlastní stopy, vnímat vlastní dovednosti při manipulaci s materiálem	**Písek, mouka a jiné sypké materiály** stopa prstem, stopa celé ruky, nabírání, sypání písku a mouky - kopečky vytváření tvarů na pískovišti pomocí bábovičeк, vytváření kopců, hloubení děr a tunelů pomocí ruky, s nástrojem přemisťování písku sypání barevné sypké hmoty, vytváření obrazců pomocí nástrojů na pískovnici	**k.pracovní:** zvládají jednoduché prac. činnosti podle druhu materiálu Mezipřed.vztahy: Smyslová výchova Pracovní výchova Rozumová výchova
naučit se základní dovednosti při manipulaci s materiálem vnímat různý materiál a jeho vlastnosti	**Stavebnice** přemisťování kostek z různých materiálů: molitan, dřevo, plast- lego řazení kostek na plochu stavění kostek na sebe, vytváření domu, věže … ukládání kostek do krabice, do nádoby třídění podle barev, velikosti práce s mozaikovou stavebnicí práce s magnetickou stavebnicí práce s hříbečkovou stavebnicí …… vkládání a ukládání tvarů a komponentů vytváření jednoduché řady skládání podle barev vytváření jednoduchých obrazců podle vlastní fantazie dítěte vytváření obrazců podle předlohy	**k.k řeš.problémů:** orientují se v prostoru při práci se stavebnicí **k.soc. a person.:** zapojují se do kolektivní činnosti Mezipřed.vztahy: Smyslová výchova Pracovní výchova Rozumová výchova
	Modelování *rozpoznávání a uchopování:* mačkání různých plastických materiálů / modelína, modurit, hlína, těsto a jiné plastické materiály / *trhání na kousky:* lepení kousků na sebe, vedle sebe, třídění podle barev, velikosti lepení kousků na plochu do tvaru pomocí prstů /rozvoj haptiky /	Mezipřed.vztahy: Smyslová výchova Pracovní výchova Rozumová výchova **k.pracovní:** zvládají práce v prostoru při práci s plastic. materiálem

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: umět zpracovat modelovací hmotu vnímat stopy barev, tvary otisků, plochu jako celek a část rozeznávat barvy, přiřadit barvu k tématu, tvaru nebo motivu	*otisky:* otisk prstu, ruky, tužky, různých předmětů různých materiálů, vymačkávání, rozpoznávání, co tvar představuje *váleníválečků:* vytváření válečků, hadů, spirál, kroužků, lepení válečků na sebe, vytváření obrazců pomocí válečků / obličej ../ *tvarování kuliček:* tvarování v dlaních, na podložce pomocí dlaní stavění kuliček na sebe, vedle sebe, třídění kuliček podle velikosti, barvy atd. *vykrajování:* pomocí formiček, skleniček, dotváření vykrajovaného tvaru / dírky, čárky ../ **Práce s barvou** *prstové barvy:* otisky ruky, nohy, prstu, kresba prstem, houbičkou / namáčení a nanášení barev na plochu, střídání barev / *temperové barvy:* práce se štětcem, dřívkem, houbičkou nanášení barvy na celou plochu papíru, do ohraničeného prostoru, střídání barev nanášení barev na razítko a otisk na plochu střídání barev, řazení vedle sebe, pod sebe, do vymezeného prostoru lití barvy na plochu a roztírání houbičkou, hřebenem do různých tvarů rozfoukávání barvy nebo barevné tuže do různých tvarů obtisky různých materiálů - textil, přírodniny *vodové barvy:* rozdělávání barvy pomocí vody a štětce nanášení barvy na celou plochu papíru, nanášení barvy do vymezeného prostoru rozpíjení barev do mokré plochy,do klovatiny	**k. k řešení problémů**: žáci plní jednoduché úkoly s určeným materiálem Mezipřed.vztahy: Smyslová výchova Pracovní výchova Rozumová výchova **k.soc. a person.:** žáci vnímají svou osobu a tělo **k. k učení:** žáci napodobují a opakují jednotlivé činnosti, rozpoznávají jednotlivé barvy, **k. k řešení problémů**: orientují se na ploše výkresu

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli : pomocí barev volně vyjadřovat své nálady, pocity a představivost zvládat hrubou a jemnou motoriku uplatňovat motorické dovednosti při práci s různým materiálem snažit se o vyjádření vlastní fantazie, svých pocitů, vlastních představ	vybarvování jednoduché předlohy vlastní tvorba podle nálady *pastelky, pastely:* čmárání kolečka, klubíčka různých barev čáry, tečky vybarvování jednoduché předlohy správná volba barvy při vybarvování předlohy snaha o jednoduchou kresbu **Práce s papírem** mačkání měkkého papíru do kuliček thání papíru na kousky trhání barevného papíru a jeho třídění skládání kousků na plochu, navlékání na špejli lepení kousků volně, lepení do předem určeného tvaru skládání a lepení papírových tvarů do předlohy / květiny,postava,dům atd./ **Práce s textilem** navíjení vlny na klubko, na cívku navlékání korálků na šňůrku, střídání barev navlékání přírodnin, těstovin na tkanici provlékání tkanice na desce stříhání textilu, lepení kousků textilu - koláže cvičení šití tupou jehlou - provlékání **Práce s přírodninami** třídění plodů - kaštany, žaludy, šípky, čočka … navlékání přírodnin, lepení a koláže **Práce s ilustrací** vnímání zrakem, rozpoznání a popis **Vnímání výtvarného díla** hmatem, zrakem, jako celek, identifikace návštěva výstavy	Mezipřed.vztahy: Rozumová výchova Smyslová výchova Pracovní výchova **k.k. k učení:** rozpoznávají různé tvary a materiály **k. komunikativní:** prostřednictvím výtvorů sdělují své emoce Mezipřed.vztahy: Pracovní výchova **k.pracovní:** zvládají jednoduché pracovní činnosti, udržují hygienu a čistotu při dokončení práce Mezipřed.vztahy: Rozumová výchova Pracovní výchova Smyslová výchova Řěčová výchova

14.4 Člověk a zdraví

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví plně respektuje skutečnost, že člověk je jednotou duševního a fyzického. Citlivě vede žáky k poznání sebe sama, rovnoměrně rozvíjí tělesnou, psychickou i sociální stránku jejich osobnosti a učí je základním poznatkům, jež mohou využívat v každodenním životě. Jednotlivé formativní cíle jsou v rámci vzdělávací oblasti Člověk a zdraví dosahovány přirozenou a zábavnou cestou. Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je realizována v integrovaném vyučovacím předmětu Speciální tělesná výchova a předpokládá diferenciaci činností v závislosti na fyzických, psychických a zdravotních možnostech jednotlivých žáků.

Cíl vzdělávací oblasti:

Cílem vzdělávací oblasti Člověk a zdraví je uspokojování potřeb žáka v oblasti emocionální, sociální a motorické. Tato vzdělávací oblast by měla žákovi poskytnout prostor zejména pro sebevyjádření, prožívání kladných emocí a pozitivních vztahů, poznání sebe sama, interakci se sociálním a materiálním prostředním, pěstování fyzického i psychického zdraví a vyrovnání handicapů.

14.4.1 Speciální tělesná výchova

Integrovaný předmět Speciální tělesná výchova je vyučován v 1. – 10. ročníku, přičemž v každém ročníku je tomuto předmětu věnováno 6 vyučovacích hodin týdně.
Zkratka předmětu – SpTv

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6

Vzdělávací obor Speciální tělesná výchova vede žáky:
k rozvíjení motoriky, zvyšování tělesné zdatnosti a kultivaci pohybu;
k poznávání individuálních tělesných a zdravotních dispozic, omezení a možností pro aktivní pohybovou činnost;
ke korekci zdravotních oslabení a stimulaci jednotlivých svalových skupin;
k imitaci pohybů jednoduchou nápodobou;
k aktivnímu prožívání pohybových činností;
k fyzickému a psychickému uvolnění, odreagování napětí a překonávání únavy;
k zlepšování soustředěnosti;
k rozvíjení komunikace a sociálních vztahů skrze pohybovou činnost;
k uplatňování základních hygienických návyků.

Speciální tělesná výchova je většinou realizována v kmenových třídách a v prostředí školní zahrady. Pro zvýšení účinnosti oboru na zdravý rozvoj žáků je také hojně využíváno přírodní prostředí v rámci turistických vycházek, školních výletů a rehabilitačních pobytů. Nedílnou součást oboru Speciální tělesná výchova tvoří návštěvy různých příležitostných akcí se sportovním a tělovýchovným zaměřením a návštěvy plaveckého stadionu.

V rámci vzdělávacího oboru Speciální tělesná výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:

Kompetence k učení:
- žáci zvládají nápodobu jednoduchých pohybů a činností
- uvědomují si možnosti ovládání svého těla
- upevňují osvojené dovednosti a znalosti

Kompetence k řešení problémů:
- žáci projevují snahu a tvořivost při řešení různých situací
- překonávají strach z neznámého prostředí a situací

Kompetence komunikativní:
- žáci reagují na oslovení v různých situacích
- projevují prožitek během pohybových činností
- vnímají pokyny a jiné signály a snaží se na ně reagovat

Kompetence sociální a personální:
- žáci účelně kooperují a čerpají ze vztahů utvářených a prohlubovaných prostřednictvím pohybových činností
- znají své tělo a uvědomují si skrze něj svou osobu
- projevují sebedůvěru při pohybových činnostech
- chovají se ohleduplně

Kompetence pracovní:
- žáci uplatňují základní sebeobslužné dovednosti a dodržují zásady osobní hygieny
- manipulují s různorodými předměty a vybraným náčiním
- přiřazují vhodný oděv a obuv k pohybovým činnostem

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Speciální tělesná výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Speciální tělesná výchova budou:

- vhodnými postupy rozvíjet u žáků schopnost imitace
  (k. k učení)
- začleňovat do výuky metody a postupy, které žákům umožní lépe vnímat a ovládat své tělo
  (k. k učení, k. sociální a personální)
- ověřovat formou motivačních her osvojené dovednosti, vědomosti a návyky
  (k. k učení, k. pracovní)
- vlastním příkladem podněcovat žáky k odvaze a chuti překonávat klasické i nezvyklé situace vnikající při pohybových aktivitách
  (k. k řešení problémů)
- vést žáky k překonávání strachu z neznámého prostředí a situací
  (k. k řešení problémů)
- nabízet žákům takové činnosti, jež budou podporovat jejich aktivitu a umožňovat individuální postup
  (k. k řešení problémů)
- nabízet žákům prostor pro vyjádření vlastních pocitů a potřeb
  (k. komunikativní)
- používat jednoduché a jasné slovní pokyny, doprovázené gesty a jinými srozumitelnými signály
  (k. komunikativní)
- motivovat žáky k interakci se sociálním prostředím a poukazovat na pozitiva plynoucí ze spolupráce
  (k. sociální a personální)
- poskytovat žákům zpětnou vazbu a pozitivní odezvu
  (k. sociální a personální, k. k učení, k. k řešení problémů)

- oceňovat nejen pokroky, ale i pokusy žáků
  (k. sociální a personální, k. k učení, k. k řešení problémů)
- navozovat dostatek situací, které žákům umožní zažít pocit úspěchu
  (k. sociální a personální, k. komunikativní, k. k řešení problémů)
- svým působením vytvářet bezpečné a pozitivní prostředí
  (k. sociální a personální, k. komunikativní)
- vlastním příkladem vést žáky k ohleduplnosti
  (k. sociální a personální)
- postupně u žáků fixovat správné hygienické návyky a jednotlivé sebeobslužné dovednosti
  (k. pracovní)
- osobním příkladem motivovat žáky k pochopení nutnosti dodržování základních hygienických norem při pohybových činnostech
  (k. pracovní)
- demonstrovat žákům, jak správně a šetrně používat sportovní náčiní, a jak účelně manipulovat s ostatními předměty využívanými při pohybových aktivitách
  (k. pracovní)
- vést žáky k užívání vhodného oděvu a obuvi při pohybových činnostech
  (k. pracovní)

Hodnocení oboru Speciální tělesná výchova:
Žáci jsou v rámci oboru Speciální tělesná výchova hodnoceni slovně, resp. písemně. Hodnocení má vždy motivační charakter a odvíjí se od individuálních pokroků jednotlivých žáků. V oboru Speciální tělesná výchova se hodnotí, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP - ZŠS:
Žáci by měli:

Pohybová výchova:

- získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám
- zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost
- reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti
- mít osvojeny základní pohybové činnosti, dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů
- rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh
- zvládnout uvolnění organismu

Zdravotní tělesná výchova:

- uplatňovat správné způsoby držení těla v různých polohách
- zaujímat správné základní cvičební polohy
- zvládat jednoduchá speciální cvičení
- zvládat základní techniku speciálních cvičení podle pokynů

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: - zvládat dle návodu přípravu na pohybovou činnost - uplatňovat správný dýchací stereotyp v každodenním životě	*Činnosti ovlivňující zdraví:* - pitný režim - hygiena - vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity *Dechová cvičení:* - nácvik nádechu se správným držením těla vleže, vsedě i vestoje - nácvik výdechu - usměrňování výdechového proudu - nácvik výdechu v kombinaci s hlasovým cvičením - dechová cvičení v kombinaci s pohybem celého těla, částí těla nebo v klidu	**k. pracovní** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Pracovní výchova Řečová výchova **k. k učení** **k. soc. a person.** **k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Řečová výchova Hudební výchova Smyslová výchova
- uplatňovat správný pohybový stereotyp držení těla v různých polohách	*Cvičení pro správné držení těla:* - průpravné hry a cvičení pro správné postavení hlavy, správný sed a stoj - cvičení zaměřená na protahovaní svalů na přední straně hrudníku, v oblasti bederní páteře, ohybače kyčle a zadní strany nohou s využitím různého náčiní i bez - cvičení zaměřená na zpevňování svalů břišních, hýžďových a svalů v oblasti lopatek - posilování svalů plosky nohy - rovnovážná cvičení jako prevence vadného držení těla - přímivá cvičení na velkých gymnastických míčích	**k. k učení** **k. komunikativní** **k. pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: - rozvíjet jemnou motoriku	*Rozvoj jemné motoriky:* - psychomotorické hry a pohybová cvičení zaměřená na rozvoj jemné motoriky - manipulace s různorodými předměty a drobným náčiním (např. s malým míčkem, kolíčky, novinami, provázkem apod.) - masáže rukou; jógová gymnastika prstů	**k. pracovní** **k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova Řečová výchova
- zvládat jednoduché pohybové činnosti dle svých individuálních předpokladů a využívat je při hře a rekreačních činnostech	*Rozvoj hrubé motoriky:* - chůze: rovné držení těla při chůzi; koordinace pohybů při chůzi; volný pohyb paží při chůzi; chůze po špičkách, po patách; pomalá a rychlá chůze; chůze po schodech, na šikmé ploše, po laně na zemi, po čáře, po elipse; chůze v nerovném terénu; pěší turistika; překonávání přiměřených přírodních překážek - běh: nácvik zvedání nohou, ohýbání v kolenou; běh na krátkou vzdálenost; běh daným směrem; střídání běhu a chůze; volný běh kolem rozmístěných předmětů - lezení: lezení vpřed libovolným způsobem;	**k. k učení** **k. soc. a person.** **k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Hudební výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: - zvládat jednoduché pohybové činnosti dle svých individuálních předpokladů a využívat je při hře a rekreačních činnostech	prolézání (např. obruč, látkový tunel, prolézačky na dětském hřišti); podlézání a přelézání přiměřených překážek (např. švédské lavičky, díly švédské bedny, lanové překážky); lezení po kolenou, po čtyřech; lezení po rovné a šikmé ploše; výstupy a sestupy - skoky: poskoky na místě snožmo; poskoky na trampolíně snožmo; skok z místa; skok přes čáru, přes přiměřenou překážku; poskoky střídavě na jedné a druhé noze na místě a v pohybu; seskoky z přiměřených výšek - cvičení s míčem: koulení míče po zemi; kutálení v sedu rozkročmo; chytání koulejícího se míče - po zemi, po mírně šikmé ploše; chytání hozeného míče; házení míče o zem, o zeď; průpravná cvičení a hry pro chytání a házení míče; kopání oběma nohama - šlapání: šlapání na rotopedu vpřed a vzad vsedě i ve stoje	**k. pracovní** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Smyslová výchova Řečová výchova
- mít osvojeny základní obratnostní dovednosti dle individuálních předpokladů	*Koordinace pohybů:* - psychomotorické hry a pohybová cvičení zaměřená na podporu uvědomování si jednotlivých částí těla a rozvoj rovnováhy, prostorové orientace, rytmičnosti, harmonie a souhry částí těla při pohybu - zdolávání překážkových drah	**k. k učení** **k. k řešení problémů** **k. komunikativní** **k. soc. a person.** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Smyslová výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
- uplatňovat základní zásady hygieny	*Plavání:* - základní zásady bezpečnosti a hygieny - adaptace na vodní prostředí: vnímání vody rukama, celým tělem; držení rovnováhy ve vodě; přirozený pohyb ve vodě (chůze, napodobivá chůze, napodobivé činnosti, lezení, poskoky, běh, a další); hry ve vodě - nácvik plaveckého dýchání na souši a ve vodě: průpravné hry a cvičení pro pasivní vdech ústy, aktivní výdech ústy a zadržování dechu - základní plavecké dovednosti: orientace ve vodě (ponořování těla, mytí obličeje, potopení obličeje, postupné otevírání očí, lovení předmětů z přiměřené hloubky, sjíždění skluzavek apod.); skoky a pády do vody z nízkých poloh; plavecká poloha - splývání na břiše i na zádech za pomoci různých nadlehčovacích pomůcek - plavecký způsob prsa - nácvik pohybu paží na souši i ve vodě, nácvik pohybu nohou na souši i ve vodě, souhra pohybů paží a nohou, průpravná cvičení s využitím plaveckých pomůcek	**k. k učení** **k. k řešení problémů** **k. komunikativní** **k. soc. a person** **k. pracovní** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Smyslová výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: - využívat vybrané formy relaxace v každodenním životě	<u>*Uvolňovací a relaxační cvičení:*</u> - uvolňovací cvičení - pasivní formy relaxace – vnímání dechu, hlasu či hudby v klidové poloze, perličková koupel, pobyt v kuličkovém bazénu aj. - aktivní formy relaxace – relaxační hry využívající např. techniku kývání, sevření – uvolnění, protažení – uvolnění, protřepání, ochabnutí ad.	**k. soc. a person.** <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova Smyslová výchova Řečová výchova
- uplatňovat ohleduplné chování při sportovních aktivitách a šetrné zacházení s náčiním a nářadím - napodobovat jednoduché pohyby	<u>*Pohybové aktivity a hry, sezónní sporty:*</u> - základní organizační povely - motivační a napodobivé hry - pohybové hry zaměřené na rozvoj síly, rychlosti, vytrvalosti a flexibility - základy vybraných sportovních her - jízda na tříkolce, kole, koloběžce - klouzání, sáňkování, bobování, hry na sněhu	**k. k učení** **k. k řešení problémů** **k. komunikativní** **k. soc. a person.** **k. pracovní** <u>Mezipř. vztahy:</u> Výtvarná výchova Pracovní výchova Rozumová výchova
- reagovat na oslovení a pokyny - uplatňovat chování šetrné k přírodě	<u>*Turistika a pobyt v přírodě:*</u> - vhodné oblečení a obutí pro pobyt v přírodě - základy bezpečnosti a chování v přírodě - turistické vycházky - chůze/běh s překonáváním přiměřených přírodních překážek - aplikace pohybových her v přírodním prostředí	**k. k řešení problémů** **k. komunikativní** **k. soc. a person.** **k. pracovní** <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova Smyslová výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
- napodobit jednoduchou nápodobou pohyb	*Hudebně pohybové hry:* - rytmická cvičení - spojování melodie s pohybem - pohybové činnosti spojené s dětskými říkadly, popěvky	**k. k učení** **k. komunikativní** **k. soc. a person.** Mezipř. vztahy: Hudební výchova Řečová výchova Výtvarná výchova Smyslová výchova

14.5 Člověk a svět práce

Charakteristika vzdělávací oblasti:
Vzdělávací oblast Člověk a svět práce má v základním vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením významné postavení. Zaměřuje se na rozvoj motoriky, základních hygienických návyků, sebeobsluhy a jednoduchých pracovních dovedností. Velice úzce souvisí s náplní všech ostatních předmětů. Obsah vzdělávací oblasti se s obsahem ostatních předmětů prolíná, jednotlivá témata na sebe navazují a vzájemně se doplňují.

Cíl vzdělávací oblasti:
Cílem vzdělávací oblasti Člověk a svět práce je pokud možno co největší osamostatnění žáků s těžkým mentálním postižením v oblasti osobní hygieny a sebeobslužných prací, získání základních manuálních dovedností, rozvoj jemné i hrubé motoriky, dodržování bezpečnosti při různých činnostech.

Obsah vzdělávací oblasti Člověk a svět práce se realizuje ve vzdělávacím oboru Pracovní výchova.

14.5.1 Pracovní výchova

Předmět Pracovní výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10.
Zkratka předmětu – Pv.

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	2	2	2	2	2	2(+1)	2(+1)	2(+1)	2(+2)	2(+2)

(+) - v 6.,7.,8. ročníku je přidána vždy 1 disponibilní hodina, v 9., 10. ročníku jsou přidány vždy 2 disponibilní hodiny.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Pracovní výchova je rozdělen na pět tematických okruhů:
- Sebeobsluha
- Práce s drobným materiálem
- Práce montážní a demontážní
- Pěstitelské práce
- Práce v domácnosti

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná.

Sebeobsluha – tento tematický okruh vede žáky:
- k dodržování základní hygieny
- k osvojení sebeobslužných činností
- k správnému používání předmětů denní potřeby v oblasti osobní hygieny
- k osvojení správného způsobu stolování

Práce s drobným materiálem – tento tematický okruh vede žáky:
- k rozvoji základních manuálních zručností a dovedností
- k poznání různých pracovních pomůcek a způsobu jejich využití
- k schopnosti rozlišit vlastnosti různých materiálů

Práce montážní a demontážní – tento tematický okruh vede žáky:
- k rozvoji jemné motoriky
- k rozvoji zrakové orientace a koordinace pohybů
- k poznání činností ovlivňujících zájmy žáků

Pěstitelské práce – tento tematický okruh vede žáky:
- k rozvoji hrubé i jemné motoriky
- k používání různých pomůcek a drobného nářadí
- k získání kladného vztahu k přírodě a životnímu prostředí, k orientaci v přírodních zákonitostech

Práce v domácnosti – tento tematický okruh vede žáky:
- k osvojení základních bezpečnostních pravidel při práci v domácnosti
- k rozvoji estetického vnímání svého okolí
- k schopnosti obsluhy jednoduchých domácích spotřebičů
- k rozvoji schopnosti provádět základní úklid

Vzdělávací obor Pracovní výchova je realizován většinou v kmenových třídách, případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí. Dalším způsobem naplňování cílů předmětu Pracovní výchova jsou návštěvy výstav (Vzdělání a řemeslo, výstava květin…) a muzeí (lidové tradice, lidová řemesla, …) a exkurze (zahradnictví, prodejny květin, prodejny nářadí….).

V rámci vzdělávacího oboru Pracovní výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:
Kompetence k učení:
- žáci zvládají nápodobu jednoduchých činností

Kompetence k řešení problémů:
- žáci pracují podle slovní nápovědy či vizualizovaných procesuálních schémat

Kompetence sociální a personální:
- žáci zvládají práci v týmu

Kompetence pracovní:
- žáci se dokáží obléct i obout, při svlékání a zouvání odkládají věci na určené místo
- upevňují si návyk dodržování osobní hygieny, vědí, jak použít předměty denní potřeby
- rozvíjejí jemnou motoriku
- snaží se různými technikami pracovat s různým materiálem
- zapojují se do jednoduchých činností

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Pracovní výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Pracovní výchova budou:
-uplatňovat motivaci v souladu s možnostmi a zájmy žáka
(k. pracovní)
- umožňovat žákům prezentovat své výrobky
(k. sociální a personální)
- hledat a využívat různé metody a prostředky vedoucí k naplnění cílů vzdělávacího předmětu
(k. pracovní)
- oceňovat a pozitivně hodnotit pokroky žáka
(k. sociální a personální)
- vytvářet situace vedoucí k zapojení žáků do činnosti samostatné nebo společné
(k. k řešení problémů, k. sociální a personální)
- formou motivačních her prověřovat míru osvojení poznatků
(k. pracovní)
- zřetelně a srozumitelnou formou předvádět žákům všechny po nich požadované činnosti
(k. k učení)

Hodnocení předmětu Pracovní výchova:
Hodnocení v předmětu Pracovní výchova je písemné. Má vždy motivační charakter, je závislé na individuálních schopnostech žáků. Hodnotíme, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP - ZŠS:

Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)
- zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)
- dodržovat klid a čistotu při stravování
- umět používat příbor
- udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí

Práce s drobným materiálem
- zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami
- vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- pracovat podle slovního návodu
- udržovat pracovní místo v čistotě

Práce montážní a demontážní
- zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami

Pěstitelské práce
- provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích
- pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročné pokojové i užitkové rostliny
- používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě

Práce domácnosti
- provádět drobné domácí práce-základní úklid, mytí nádobí, mytí podlahy
- prostřít stůl pro běžné stolování
- zvládnout nákup a uložení základních potravin
- připravit jednoduchý pokrm podle pokynů
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: umět se obléknout a obout odkládat oděv a obuv na určené místo udržovat své věci v čistotě dodržovat základní hygienu udržet čistotu při jídle jíst v tichosti	**Sebeobsluha (sebeobslužné práce):** *- Sebeobsluha:* nácvik svlékání a oblékání jednotlivých částí oděvů, odkládání oděvů na věšák, nácvik vyzouvání bot a přezůvek, ukládání obuvi na určené místo, rozepínání a zapínání velkých (podle schopností žáků i menších) knoflíků na modelu, postupně i na reálném oděvu, nácvik rozepínání zipů (podle schopností žáků i nácvik zapínání zipů), *- Hygienické návyky:* spolupráce při hygieně, funkce a používání hygienických pomůcek, mytí rukou, mytí obličeje, používání mýdla, používání ručníku, používání WC, podle schopnosti žáků i používání toaletního papíru, česání vlasů, čistění zubů, mytí hraček, přepírání látek a oblečků na panenku, *- Stolování:* nácvik správného sezení u jídla, nácvik správného žvýkání a kousání potravy,	 **k.pracovní:** dokáží se obléknout, obout, při svlékání a zouvání odkládají věci na určené místo Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Smyslová výchova **k.pracovní:** upevňují si návyk dodržování osobní hygieny snaží se užívat před- měty denní potřeby

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: jíst lžící, případně příborem prostřít jídelní stůl, připravit podle slovního či jiného návodu a s pomocí jednoduché jídlo zvládnout elementární činnosti při práci s různým materiálem s pomocí vytvářet jednoduché výrobky	nácvik pití slámkou, pití z hrnečku, vnímání přijímání potravy a vylučování, používání lžíce, používání ubrousku po jídle, osvojování správného stolování a samostatnosti při jídle, nácvik používání příboru, udržování čistoty při stolování, prostírání stolu, úklid stolu po jídle, spolupráce při přípravě svačiny, pokus o mazání chleba, míchání pomazánky…. **Práce s drobným materiálem:** *-Práce s papírem:* mačkání jemného papíru do kuličky, trhání papíru na kousky, na proužky, sbírání kousků papíru a jejich navlékání na špejli, stříhání papíru, odvrstvení lepen- ky, lepení papíru na vymezenou plochu, skládání papíru, rolování papíru, *-Práce s textilním materiálem:* navlékání korálků na šňůrku, lepení látky, koláž, motání vlny do klubíčka, lepení kousků vlny, skládání látky, nácvik stehů na cvičné desce, pokus o šití jehlou s tupým hrotem,	Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Smyslová výchova **k.pracovní:** zapojují se do jedno- duchých činností **k.pracovní:** snaží se různými technikami pracovat s různým materiálem Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Výtvarná výchova Smyslová výchova **k.soc.a person.:** zvládají práci v týmu

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: pracovat podle předlohy a slovních pokynů	*-Práce s přírodními materiály:* sbírání přírodnin, jejich třídění a ukládání, sestavování obrázků z přírodnin, seznamování se s vytvářením figurek z kaštanů a žaludů, práce s listy - trhání podle žilek, namáčení, obtiskování, lisování, lepení do různých motivů, navlékání listů na špejli, na nit, třídění a ukládání různých semen, otisk dřevěných a přírodních tiskátek, práce s pískem na pískovišti, upravování pískové plochy (rukama, dřívkem, lopatkou, vybírání kamínků z písku, stavění bábovičeк, tunelů, přemísťování písku,	Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Výtvarná výchova Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Sp. tělesná výchova Výtvarná výchova Rozumová výchova Řečová výchova
dodržovat čistotu místa, na kterém pracují	**Práce s modelovací hmotou:** zpracování modelovací hmoty oběma rukama, trhání modelíny na kousky, hnětení, rovnání kousků na plochu, tvarování kuliček různých velikostí, tvoření válečků, pokus o sestavení předmětů z válečků, vykrajování vyvalování do placky, práce s různými plastickými materiály,	**k.pracovní:** zapojují se do jedno- duchých činností Mezipř. vztahy: Řečová výchova
dodržovat bezpečnost při práci s různými nástroji a nářadím	seznámení s různými nástroji a nářadím a možnostmi jejich využití,	Výtvarná výchova Smyslová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: umět pracovat s různými stavebnicemi při práci s konstruktivními stavebnicemi uplatňovat fantazii	**<u>Práce montážní a demontážní:</u>** třídění kostek podle tvaru, velikosti,barvy, ukládání kostek na plochu, ukládání kostek do krabic, stavba komínu, hada, mostu,……. řazení kostek ve svislém a vodorovném směru, práce s různými typy stavebnic (plošné, prostorové, konstrukční, magnetické, mozaikové, kroužkové,hříbkové……, konstruktivní hry (skládačky, vkládačky, puzzle…), manipulace s různými předměty, (otevírání a zavírání fixů, vkládání pastelek do papírové krabičky, ukládání příborů do příborníku, věšení věcí za poutko na věšák, ukládání předmětů do polic…,	<u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova Rozumová výchova Výtvarná výchova Řečová výchova **k.pracovní:** rozvíjejí jemnou motoriku **k.k řešení problémů** pracují podle slovní nápovědy či příkazu

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a svět práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky**
Žáci by měli: zvládnout péči o pokojové květiny, s pomocí pěstovat užitkové rostliny, poznat, případně užít správné nářadí potřebné k pěstování, poznat charakteristické znaky přírody a přiřadit je k ročnímu období	**Pěstitelské práce:** péče o pokojové květiny (zalévání květin, utírání listů, pomoc při přesazování), pomoc při práci na školním pozemku, setí ředkviček, hrachu, podle možností sklízení ovoce a zeleniny, podle možností hrabání posekané trávy nebo spadaného listí, druhy zahradního nářadí a jejich použití, pozorování přírody, změny přírody a charakteristické znaky pro každé roční období dodržování hygieny a bezpečnosti při práci	**k.pracovní:** podílejí se na jednoduchých praktických činnostech Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Výtvarná výchova Hudební výchova Řečová Smyslová výchova
zvládnout některé jednoduché domácí práce, umět koupit základní potraviny, (s pomocí) dodržovat bezpečnost při práci v domácnosti,	**Práce v domácnosti:** úklid svého pracovního místa, utírání prachu, utírání tabule, mytí podlahy, mytí nádobí, praní drobného prádla, nácvik zametání, nákup a uskladnění základních potravin, stolování, chování při stolování, pokus o přípravu jednoduchého pokrmu, zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti,	**k.pracovní:** podílejí se na jednoduchých praktických činnostech **k.soc.a person.:** spolupracují se svými učiteli a spolužáky

15. Rámcový učební plán

Rámcový učební plán

Vzdělávací oblasti:	Vzdělávací obory - předměty:	ročník:										časová dotace	minimální časová dotace
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
Člověk a komunikace	Rozumová výchova	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3	3	3	3+1	3	36	**30**
	Řečová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	**20**
Člověk a jeho svět	Smyslová výchova	4	4	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4	4	4	45	**40**
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	**10**
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1+1	1	1+1	12	**10**
Člověk a zdraví	Speciální tělesná výchova	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60	**60**
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	2	2	2	2	2	2+1	2+1	2+1	2+2	2+2	27	**20**
Disponibilní časová dotace		1	1	2	2	2	2	2	2	3	3	20	**20**
Hodinová dotace - ročníková		**20**	**20**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**22**	**22**		
Celková povinná časová dotace												**210**	**210**

Oddíl IV – ŠVP pro žáky s těžkým mentálním postižením a dalším zdravotním postižením více vadami – především s postižením tělesným

Vzdělávací proces žáků s těžkým kombinovaným postižením je výrazně ovlivněn narušenou a omezenou komunikační interakcí, imobilitou, těžkým mentálním postižením a smyslovým postižením. Důraz je kladen na opatření, která jsou nejvíce blízká jejich životním situacím. Cvičení jsou zasazena do určitého smysluplného rámce, aby byly zachovány rozpoznatelné souvislosti vzhledem k reálné situaci. Je zajištěna provázanost speciální edukace se speciální stimulací. Úkoly speciální edukace se uskutečňují v souvislosti s uspokojováním životních potřeb žáků. Nácvik praktických činností je realizován pomocí asistovaného pohybu, veškeré sebeobslužné činnosti jsou většinou prováděny druhou osobou. Jsou respektovány a zohledněny potřeby žáků, jejich zdravotní a aktuální stav. Edukační proces je podporován využíváním speciálních, často vysoce individualizovaných pomůcek.

16. Vzdělávací oblasti

16.1 Člověk a komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti:
Vzdělávací oblast Člověk a komunikace zaujímá ve výchovně vzdělávacím procesu důležité místo. Obsah předmětů této vzdělávací oblasti proniká všemi obory, které jsou pro vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami důležité.
Činnost ve vyučovacích hodinách této vzdělávací oblasti směřuje k aktivizaci a rozvoji vnímání, jemné i hrubé motoriky, k upevňování správného sociálního chování a osvojování základů orientace – to vše vede k rozvoji komunikace, která je základním kamenem růstu osobnosti a napomáhá postiženým dětem k integraci do společnosti.
U žáků, kteří nejsou schopni verbální komunikace, jsou uplatňovány různé formy alternativní komunikace.

Vzdělávací oblast Člověk a komunikace se uskutečňuje ve vzdělávacích oborech Rozumová výchova a Řečová výchova.

Cíl vzdělávací oblasti:
Cílem vzdělávací oblasti je pomocí vhodné motivace a uplatněním speciálně pedagogických metod podporovat, rozvíjet a upevňovat rozumové a poznávací schopnosti žáků, vést je k získání zkušenosti s hygienickými a stravovacími návyky, k vnímání neverbální komunikace jako prostředku k naplnění svých potřeb, přání a dorozumění se svým okolím.
Dalším cílem vzdělávací oblasti je formou hry a pomocí společných aktivit učit žáky práci v kolektivu a orientaci v prostředí (třída, budova školy, okolí školy…).

16.1.1 Rozumová výchova

Předmět Rozumová výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10., v každém ročníku jsou předmětu Rozumová výchova věnovány 3 vyučovací hodiny týdně.
Zkratka předmětu – Rv.

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	3(+1)	3(+1)	3(+1)	3(+1)	3(+1)	3	3	3	3(+1)	3

(+) - v 1.,2.,3.,4.,5., 9. ročníku je přidána vždy 1 disponibilní hodina.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Rozumová výchova je rozdělen na tři tematické okruhy:

- Rozvíjení poznávacích schopností
- Rozvíjení logického myšlení a paměti
- Rozvíjení grafických schopností

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná a prostupuje všemi předměty.

Rozvíjení poznávacích schopností – tento tematický okruh vede žáky:
- k uvědomování si vlastní osoby i osob, které jsou v jejich blízkosti
- k uvědomování si vlastních potřeb
- k přiměřenému reagování na nově vzniklé situace, na konkrétní předmět v okolí
- k osvojení základů orientace
- k poznávání věcí denní potřeby i věcí ve svém okolí
- respektování dospělé osoby a potřeb spolužáků
- k vnímání potravy a získání kladného vztahu ke stravování
- k zvládání správných stravovacích návyků
- k získání povědomí o hygienických návycích a sebeobslužných dovedností
- k uplatňování schopnosti neverbální komunikace

Rozvíjení logického myšlení a paměti – tento tematický okruh vede žáky:
- k rozvoji vnímání, vybavování a reagování na konkrétní vjem
- k schopnosti koncentrace na určitou činnost, předmět
- k osvojení základů orientace v prostoru a jednotlivých posloupnostech režimových činností
- k aktivizaci a rozvoji paměti

Rozvíjení grafických schopností – tento tematický okruh vede žáky:
- k rozvoji hrubé i jemné motoriky
- k získání zkušenosti s grafickou činností

Vzdělávací obor Rozumová výchova je realizován většinou v kmenových třídách, případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí. Dalším způsobem naplňování cílů vzdělávacího oboru Rozumová výchova jsou návštěvy divadelních a filmových představení, výstav a koncertů, celodenní nebo týdenní pobyty v přírodě.

V rámci vzdělávacího oboru Rozumová výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:
Kompetence k učení:
- žáci manipulují pasivně i aktivně se školními pomůckami
- žáci vnímají a vybavují si konkrétní vjemy a přiměřeně na ně reagují
- žáci mají zkušenost s grafickými činnostmi pomocí asistovaného pohybu

Kompetence k řešení problémů:
- žáci znají prostředí třídy a jeho okolí
- žáci přiměřeně reagují na nově vzniklé situace
- žáci se orientují v denním režimu

Kompetence komunikativní:
- žáci jsou schopni reagovat na své jméno

- žáci komunikují pomocí alternativní komunikace v rámci hravých činností
- žáci zvládají dle svých schopností a možností pozdrav

Kompetence sociální a personální:

- žáci si uvědomují svoji osobu prostřednictvím svého těla
- žáci znají členy své rodiny, spolužáky a učitele
- žáci dle svých schopností a možností rozlišují osoby podle pohlaví
- žáci reagují na konkrétní předměty ve svém okolí
- žáci respektují dospělou osobu a potřeby ostatních spolužáků

Kompetence pracovní:

- žáci poznávají a dle svých schopností a možností používají předměty denní potřeby
- žáci vnímají potravu a přiměřeně na ní reagují
- žáci mají kladný vztah ke stravování a zvládají správné stravovací návyky
- žáci spolupracují dle svých schopností a možností při svlékání a oblékání oděvu
- žáci mají zkušenost s manipulací s předměty

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Rozumová výchova:

Učitelé vyučovacího předmětu Rozumová výchova budou:

- začleňovat do výuky předkládané přiměřené pomůcky a dodržovat posloupnost jednotlivých kroků při nácviku pasivní i aktivní manipulace (k.k. k učení)
- nabízet dostatečné množství adekvátních vjemů spojených s danou činností (k.k. k učení)
- umožňovat pomocí asistovaného pohybu získávání zkušeností s grafickými činnostmi (k.k. k učení)
- navozovat prostředí důvěry a bezpečí (k.k. k řešení problémů)
- podporovat a posilovat adekvátní chování a eliminovat nežádoucí projevy (k.k. k řešení problémů)
- důsledně vyžadovat splnění výzvy a dle potřeby poskytovat přiměřenou podporu (k.k. k řešení problémů)
- předkládat přiměřené způsoby zvládání orientace v prostoru a čase a poskytovat strukturalizaci prostředí a času (k.k. k řešení problémů)
- komunikovat s žáky vhodnou formou a oslovovat je jménem (k.k. komunikativní)
- vytvářet pocit jistoty a bezpečí (k.k. komunikativní)
- nabízet žákům přiměřenou formou osvojení si pozdravu a vytvářet pozitivní sociální interakce (k.k. komunikativní)
- nabízet adekvátní možnosti projevu, vyjádření potřeb nebo nevole, využití volného času a zajišťovat bezpečnost žáka při projevech sebepoškozování (k.k. sociální a personální)
- podporovat různými metodami vytváření povědomí žáků o vlastním těle a bazální podporou zprostředkovávat prožitky vlastního těla (k.k. sociální a personální)
- nabízet dostatek vjemů a poznatků o vlastním těle se současným použitím příslušných pojmů (k.k. sociální a personální)
- poskytovat přiměřený kontakt s ostatními osobami a podávat informace o odlišnostech přijatelnou a srozumitelnou formou (k.k. sociální a personální)
- posilovat správné reakce žáka a potlačovat neadekvátní chování (k.k. sociální a personální)
- nacvičovat vhodné vzorce chování v situacích, kdy se žáci dělí o různé předměty nebo je sdílejí při společných činnostech (k.k. sociální a personální)
- předkládat předměty přiměřené individuálním potřebám a schopnostem žáka (k.k. pracovní)
- provádět nácvik praktických dovedností pomocí asistovaného pohybu a dodržovat jednotné postupy nácviku (k.k. pracovní)
- nabízet různé možnosti řešení praktických činností a poskytovat podmínky k procvičování dovedností v běžných situacích (k.k. pracovní)
- využívat stimulační techniky k podpoře příjmu potravy (k.k. pracovní)

Hodnocení předmětu Rozumová výchova:
Hodnocení v předmětu Rozumová výchova je písemné. Má vždy motivační charakter, je závislé na individuálním zlepšení žáků. Hodnotíme, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP - ZŠS:

Rozvíjení poznávacích schopností:
- pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat
- reagovat na oslovení jménem, znát své jméno
- znát členy své rodiny
- poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem
- vnímat různé podněty a reagovat na ně
- orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, denním časovém rozvrhu, vnímat prostor
- poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti
- vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní potíže
- řadit obrázky podle zadaných kritérií

Rozvíjení logického myšlení a paměti:
- koncentrovat se na určitou činnost
- rozlišovat velikost a tvary předmětů, dvojic obrázků
- zvládnout složení dějových obrázků
- orientovat se na stránce, na řádku
- číst vybraná písmena a krátká slova
- opakovat slova a krátké říkanky, reprodukovat krátký text, vyprávět podle obrázku
- přiřazovat číslice k počtu prvků

Rozvíjení grafických schopností:
- uchopit a podržet podaný předmět
- uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní
- nakreslit různé druhy čar
- poznat grafickou podobu písmen
- napsat několik vybraných tiskacích písmen a číslic
- poznat základní geometrické tvary

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: reagovat na vlastní jméno	**Rozvíjení poznávacích schopností:** *Uvědomování si vlastní osoby:* reagování na vlastní jméno, oslovení	**k.k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova
vnímat své tělesné schéma vnímat své jednotlivé části těla ukázat na části těla a obličeje	*Uvědomování si vlastního těla:* vnímání tělesného schématu bazální stimulace: somatická stimulace, vibrační stimulace, vestibulární stimulace dětské masáže vnímání jednotlivých částí těla bazální stimulace: somatická stimulace, vibrační stimulace, orofaciální stimulace kinestetická stimulace, taktilně-haptická stimulace dětské masáže míčková facilitace kartáčování ukazování částí těla asistovaným pohybem vedení ruky, využití zrcadla	**k.k. soc. a personál.** Mezipř.vztahy: Smyslová výchova, Řečová výchova, Speciální tělesná výchova, Výtvarná výchova, Hudební výchova
znát členy své rodiny	*Rodina:* poznávání členů rodiny - matka, otec, sourozenci identifikace členů rodiny na fotografii rozlišení rodičů podle hlasu	**k.k. soc. a personál.** Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: poznat své spolužáky a učitele, reagovat na ně	<u>*Spolužáci, učitelé:*</u> poznávání spolužáků a učitelů podle jména, hlasu a fotografie dle schopností a možností ukázat na spolužáka, učitele	**k.k. soc. a personál.** Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova
znát prostředí třídy a okolí	<u>*Škola, třída, nejbližší okolí:*</u> seznámení s prostředím třídy, školy a okolí orientace v prostoru třídy, WC, umývárny a šatny terasa školní zahrada	**k.k. k řeš. problémů** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova, Řečová výchova, Speciální tělesná výchova
pasivně i aktivně manipulovat se školními pomůckami	<u>*Školní pomůcky:*</u> seznámení se školními pomůckami umístění pomůcek v prostoru třídy dle schopností a možností manipulace s pomůckami	**k.k. k učení** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova, Řečová výchova
poznat a dle schopností a možností používat předměty denní potřeby	<u>*Poznávání předmětů ve skutečnosti, na fotografiích, na obrázcích:*</u> poznávání předmětů denní potřeby poznávání osobních věcí, hygienických pomůcek, pomůcek ke stravování, výukových pomůcek poznávání blízkého okolí bazální stimulace: senzomotorická stimulace	**k.k. pracovní** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova, Řečová výchova, Pracovní výchova, Výtvarná výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: reagovat na přítomnost zvířat	<u>*Zvířata a jejich mláďata:*</u> poznávání domácích zvířat poznávání volně žijících zvířat poznávání některých exotických zvířat ve skutečnosti, na obrázcích, podle vydávaného zvuku, popřípadě navozením osobního kontaktu se zvířetem	<u>Mezipř. vztahy:</u> Speciální tělesná výchova, Smyslová výchova, Řečová výchova, Hudební výchova
komunikovat pomocí alternativní komunikace v rámci hravých činností	<u>*Pasivní a aktivní hry:*</u> podporování a rozvíjení hry manipulace s hračkami a předměty opticko-motorické hry akusticko-motorické hry opticko-akusticko-motorické hry hry taktilně-kinestetické hry taktilně-haptické hry napodobující hry dramatické využívání rytmických říkadel a popěvků	**k.k. komunikativní** <u>Mezipř. vztahy:</u> Hudební výchova, Výtvarná výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Řečová výchova, Speciální tělesná výchova
uvědomit si svoji osobu a své potřeby, znát vlastní hodnotu	<u>*Sociální chování:*</u> <u>vytváření vztahu k sobě samému</u> odstraňování projevů sebepoškozování pozorování se v zrcadle s komentářem jednotlivé části těla zvýraznění žáka na fotografii nebo natočeného na kameru	**k.k. soc. a personál.** <u>Mezipř. vztahy:</u> Řečová výchova, Smyslová výchova
přiměřeně reagovat na nově vzniklé situace	<u>vztahy k okolí a orientace v něm</u> nepřímý kontakt před zrcadlem využití identifikačního znaku osob	**k.k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:		
	(korále na krku, čepice, stejně barevná trička) zapojení do společných rituálních činností pocítění radosti z úspěchu	Mezipř.vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova **k.k. soc. a personál.**
vnímat a reagovat na osoby ze svého okolí	<u>vztahy mezi spolužáky a učiteli</u> překonávání strachu z okolí, rychlejších pohybů a hlasitých projevů ostatních žáků vnímání lidí v nejbližším okolí spojení jména s konkrétní osobou reakce na známé a neznámé osoby vnímání osob dle pohlaví (chlapec-dívka, muž-žena)	Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova **k.k. soc. a personál.**
respektovat dospělou osobu a potřeby spolužáků	<u>osvojení si společenského chování</u> rozvíjení volních vlastností (trpělivosti, poslušnosti) respektování potřeb spolužáků nácvik správného chování ke spolužákům, nácvik správného způsobu omluvy alternativní komunikací vnímání a reakce na slova prosím a děkuji nácvik pozdravu při vstupu do místnosti a při styku s dospělou osobou	Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova **k.k. komunikativní**
vnímat potravu a přiměřeně na ní reagovat	*<u>Sebeobslužné činnosti, stravovací a hygienické návyky:</u>* <u>rozvíjení stravovacích návyků</u> vnímání a reagování na potravu podněcování k aktivní účasti při podávání	**k.k. pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:		
	stravy bazální stimulace: orofaciální stimulace, gustatorická stimulace, olfaktorická stimulace, vizuální stimulace, stimulace taktilně-haptická	Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Speciální tělesná výchova
získat kladný vztah ke stravování	zabezpečení příjemného prostředí při stolování (vlastní místo u jídelního stolu, vlastní hrnek, láhev, příbor, podložku, výzdoba, klidné prostředí…)	
pozitivně přijímat potravu od druhé osoby a zvládat správné stravovací návyky	nácvik správných stravovacích dovedností (technika krmení, využití kompenzačních pomůcek) nácvik kultivovaného stolování změna prostředí stolování (cukrárna)	
získat kladný vztah k hygienickým návykům	<u>rozvíjení hygienických návyků</u> získání kladného vztahu k vodě (hry s vodou) umývání rukou a obličeje, používání mýdla a ručníku, čištění zubů, česání vlasů podle schopností a možností	**k.k. pracovní**
vnímat vlastní vylučování	nácvik pravidelného vyprazdňování (používání WC) nácvik upozornění na potřebu nebo již vykonanou potřebu využití kompenzačních pomůcek	Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Speciální tělesná výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: spolupracovat při svlékání a oblékání	<u>oblékání, svlékání</u> nácvik oblékání a svlékání bez protestů žáka, spolupráce podle svých schopností a možností komentování, osvětlování dané činnosti získávání co nejvíce informací o oděvu bazální stimulace: vizuální stimulace, taktilně-haptická stimulace nácvik správné posloupnosti oblékání oděvů zajištění správné polohy technika nácviku (nejprve nácvik svlékání) využití kompenzačních pomůcek	**k.k. pracovní** <u>Mezipř.vztahy:</u> Pracovní výchova, Smyslová výchova, Řečová výchova, Výtvarná výchova Speciální tělesná výchova
reagovat na konkrétní předměty v okolí	*<u>Sociální čtení:</u>* přiměřené reagování, poznávání a rozlišování konkrétních předmětů, fotografií, obrázků a piktogramů	**k.k. soc. a personál.** <u>Mezipř. vztahy.</u> Řečová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova,
aktivně vnímat okolní svět a reagovat na vlastnosti vnímaného objektu	**Rozvíjení logického myšlení a paměti:** *<u>Rozvíjení záměrného vnímání:</u>* odpoutávání od stereotypních činností, ulpívavého myšlení společná pozorování předmětů a činností s komentářem	**k.k. k učení**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: reagovat na obrázek	(práce s hlasem, barevnými předměty, se zvukovými předměty…) krátkodobá koncentrace pozornosti na zajímavou činnost (poslech krátké pohádky, vyprávění, nebo písně, sledování televize, relaxace...) koncentrace pozornosti na obrázek (práce s knihou, hledání prvků na obrázku dle jednoduchých instrukcí) nácvik přiřazení obrázku k odpovídající osobě, předmětu nebo činnosti snaha o postupné udržení pozornosti při vykonávání činností	Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Speciální tělesná výchova **k.k. k učení**
vnímat, vybavit si a adekvátně reagovat na konkrétní vjem	*Uchování a vybavení vjemu:* získávání co nejvíce informací o předmětu pravidelná nabídka počitků, soustavné opakování bazální stimulace: somatická stimulace, vestibulární stimulace, vibrační stimulace taktilně-haptická stimulace, kinestetická vizuální stimulace, gustatorická stimulace, auditivní stimulace, olfaktorická stimulace konkrétní vjemy spojené s danou činností (stravování, hygiena, rituál, relaxace…)	**k.k.k učení** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova, Řečová výchova, Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Speciální tělesná výchova
	Manipulační činnost: odpoutávání od stereotypních činností a ulpívavého myšlení	**k.k. pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	8. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:		Mezipř. vztahy:
koncentrovat se na určitou činnost	snaha o koncentraci pozornosti na určitou při vykonávání činnosti rozlišování podle barvy, velikosti ve velmi jednoduchých situacích stavění komínu ze 2-3 kostek, bourání vkládání a vyndavání dřevěných kostek, hraček do krabice	Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Smyslová výchova, Řečová výchova, Speciální tělesná výchova
získat zkušenost s manipulací předmětů	manipulace s konkrétními předměty pomocí asistovaného pohybu, manipulační hry manipulace na pracovní desce nebo magnetické tabuli pomocí asistovaného pohybu	**k.k. pracovní**
orientovat se v prostoru	*Orientace v prostoru a čase:* orientace v prostoru režimová opatření provádění obvyklých činností na obvyklých místech orientace ve fyzickém prostředí na škole (využívání výrazných znaků)	**k.k. k řešení problémů**
orientovat se v jednotlivých posloupnostech režimových činností	orientace v čase zajištění pravidelného denního režimu výrazná předmětová či obrázková vizualizace zahajování stejných činností zvukovým signálem (popěvkem, znělkou, přáním…)	Mezipř. vztahy: Řečová výchova, Smyslová výchova, Speciální tělesná výchova, Hudební výchova, Výtvarná výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	9. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: sedět ve správné poloze mít zkušenost s grafickou činností	**Rozvíjení grafických schopností:** <u>*Rozvíjení hrubé motoriky:*</u> bazální stimulace: somatická stimulace, vestibulární, vibrační stimulace, stimulace kinestetická podpora správného sedu, vzpřímeného držení těla, hlavy a rozvinutého držení ruky (využití speciálně upravenách sedaček, polohovacích a fixačních pomůcek) <u>*Rozvíjení jemné motoriky:*</u> bazální stimulace: taktilně-haptická stimulace, taktilně-kinestetická stimulace, vizuální stimulace pasivní cvičení kloubů horních končetin masáže prstů, dlaní, hřbetu ruky a předloktí pasivní procvičování citlivost prstů pomocí materiálů různé drsnosti navozování uchopovacícho reflexu pasivním vkládáním výtvarných, pracovních pomůcek a materiálů do dlaně čmárání všemi prsty, jedním prstem, dlaní do písku, do rýže, do krupice, do mouky, do pěny, čmárání prstovými barvami pomocí asistovaného pohybu kreslení různými výtvarnými materiály pomocí asistovaného pohybu	- <u>Mezipř. vztahy:</u> Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Smyslová výchova, Speciální tělesná výchova, Hudební výchova, Řečová výchova **k.k. k učení** -

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Rozumová výchova**	10. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:	kreslení různých druhů čar oběma směry, oblouků, vlnovek, smyček na velký arch papíru pomocí asistovaného pohybu -	<u>Mezipř. vztahy:</u> Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Smyslová výchova, Speciální tělesná výchova, Hudební výchova, Řečová výchova

16.1.2 Řečová výchova

Předmět Řečová výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10., v každém ročníku jsou předmětu Řečová výchova věnovány 2 vyučovací hodiny týdně, z toho 1 hodina týdně je věnována individuální logopedické péči se zaměřením na sociální komunikaci. Individuální logopedickou péči bude provádět logoped vždy s jedním až dvěma žáky samostatně, odděleně, s ostatními žáky třídy bude pracovat logopedický asistent.
Zkratka předmětu – Řv.

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Do vzdělávacího oboru Řečová výchova patří tematický okruh:

Rozvíjení komunikačních dovedností - tento tematický okruh vede žáky:
- k upevnění pocitu bezpečí a jistoty a reagování na kladné emoční situace
- k vnímání a reagování na lidský hlas a řeč
- k porozumění mluveného slova
- k užití komunikace k uspokojení svých potřeb a vyjádření svých pocitů
- k navazování kontaktu s dospělými osobami, spolužáky i okolím

U žáků, kteří mají omezenu nebo znemožněnu verbální komunikaci, bude vzdělávací obor Řečová výchova naplňován Augmentativními a alternativními komunikačními systémy.

Vzdělávací obor Řečová výchova (stejně jako Rozumová výchova) je realizován většinou v kmenových třídách, případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí. Dalším způsobem naplňování cílů vzdělávacího oboru Řečová výchova jsou návštěvy divadelních a filmových představení, výstav a koncertů, práce s výukovými programy na počítači, celodenní nebo týdenní pobyty v přírodě.

V rámci vzdělávacího oboru Řečová výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:

Kompetence k učení:
- žáci jsou schopni chápat elementární pojmy a přiměřeně na ně reagovat

Kompetence k řešení problémů:
- žáci mají pocit bezpečí a jistoty a reagují na kladné emoční situace
- žáci rozumí jednoduchým pokynům a dle schopností a možností je plní

Kompetence komunikativní:
- žáci reagují na hlas a intonaci dospělé osoby
- jsou schopni vyjádřit slovem nebo neverbálně svá přání, potřeby a pocity
- umí verbálním či neverbálním způsobem pozdravit

Kompetence sociální a personální:
- žáci se snaží o komunikaci s osobami ve svém okolí

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Řečová výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Řečová výchova budou:

- používat přiměřené a nácvikem osvojené pojmy a jednoznačná sdělení při kontaktu s žáky (k.k. k učení)
- umožňovat orientaci dle reálných předmětů, fotografií, obrázků, symbolů, piktogramů a komentovat veškeré činnosti spojené s běžnými situacemi s využitím i neverbální komunikace (k.k. k učení)
- vytvářet pozitivní prostředí, ve kterém se žáci budou cítit bezpečně (k.k. k řešení problémů)
- důsledně vyžadovat splnění pokynu a dle potřeby poskytovat přiměřenou podporu (k.k. k řešení problémů)
- nabízet přiměřenou formou osvojení pozdravu a vytvářet pozitivní sociální interakce (k.k. komunikativní)
- vytvářet vhodné podmínky pro funkční komunikaci způsobem, který odpovídá individuálním potřebám žáka (k.k. komunikativní)
- motivovat žáky k verbálnímu či neverbálnímu projevu, poskytovat přiměřenou reakci (k.k. komunikativní)
- poskytovat žákům dostatečný prostor a podmínky pro přiměřený způsob sdělení (k.k. komunikativní)
- vytvářet podmínky pro přiměřené navazování sociálního kontaktu, rozšiřovat kontakty s okolím a poskytovat širší nabídku sociálních interakcí (k.k. sociální a personální)

Předmět Řečová výchova se nehodnotí.

Očekávané výstupy podle RVP - ZŠS:

Rozvíjení komunikačních dovedností:

- reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby
- snažit se o správné dýchání
- vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, gesty
- znát své jméno a reagovat na oslovení jménem
- znát jména nejbližších osob a spolužáků
- umět pozdravit, poděkovat – verbálně nebo gesty
- sdělit svá přání a potřeby – verbálním nebo nonverbálním způsobem
- využívat komunikační počítačové hry

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Řečová výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:	**Rozvíjení komunikační dovedností:** *Zjištění úrovně řeči:* zjištění úrovně porozumění a řeči (upírání zraku, pozice těla, výraz tváře, opakovaně používané zvuky, reakce na vlastní jméno, jména spolužáků, jednoduché pokyny)	Mezipř. vztahy: Rozumová výchova, Smyslová výchova
mít pocit bezpečí a jistoty a reagovat na kladné emoční situace	*Vytváření pocitu bezpečí:* vytváření pocitu bezpečí a jistoty v prostředí třídy a školy překonávání strachu z okolí, rychlejších pohybů a hlasitých projevů ostatních žáků odstraňování projevů sebepoškozování bazální stimulace: tatilní stimulace postupné zapojování žáka do dění ve třídě vytváření kladných emočních situací (dramatická hra, pochvala, povzbuzení, pohlazení…) zabezpečení vizuální kontroly v prostoru	**k.k. k řešení problémů** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova, Smyslová výchova Speciální tělesná výchova
reagovat na hlas a inotnaci dospělé osoby vnímat zvuky a řeč	*Rozvíjení vnímání zvuků a lidského hlasu:* nácvik přiměřené reakce na hlas dospělé osoby uvykání na změnu barvy hlasu v různých situacích identifikace směru a původu zvuku (nabídka různých ozvučených hraček a předmětů	**k.k. komunikativní** Mezipř.vztahy Rozumová výchova, Smyslová výchova, Speciální tělesná výchova, Hudební výchova, Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Řečová výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: rozlišit zvukovou podobu jmen jednotlivých osob pochopit pojmy a přiměřeně na ně reagovat	zvukové hry na ozvěnu, síly hlasu, napodobování zvuků) využití zrcadlové fóliové stěny s nabídkou vizuálních předmětů *<u>Rozvíjení funkce sání, polykání, žvýkání a kousání:</u>* orofaciální stimulace (stimulace v oblasti rtů, rtů a dásní, stimulace v dutině ústní, stimulace jazyka, podpora uzavírání rtů) podpora správného dýchání bazální stimulace: masáž stimulující dýchání, kontaktní dýchání míčková facilitace *<u>Rozvíjení porozumění řeči:</u>* rozlišování vlastního jména od jmen cizích rozlišování zvukové podoby jednotlivých jmen přiřazování jmen k jednotlivým osobám vlastní deníček - fotoalbum snaha o soustředěné naslouchání porozumění pojmům ano, ne nácvik přiměřené reakce na pojmy (ano, ne, smíš, nesmíš, pochvala, pokárání…) vnímání intonace učitelova hlasu podle aktuální stiuace	<u>Mezipř.vztahy</u> Rozumová výchova, Smyslová výchova, Speciální tělesná výchova, Hudební výchova, Pracovní výchova <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Speciální tělesná výchova, Hudební výchova **k.k. k učení**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Řečová výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: rozumět jednoduchým pokynům a dle schopností a možností je plnit	porozumění jednoduchým pojmům, pokynům a otázkám (máma, táta, bába, děda, teta, polož, dej, nesmíš, smíš, začni, konči, jez, ukliď, umýt si ruce, vyčistit si zuby, kde je?...) využívání alternativní komunikace (výrazová mimika, gesta a pomocné zvuky, fotografie, obrázky, piktogramy)	**k.k. k řešení problémů** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Speciální tělesná výchova, Výtvarná výchova, Hudební výchova
vyluzovat významové zvuky, broukat si a žvatlat	*Rozvíjení verbálních a neverbálních dovedností:* podporování broukání, žvatlání, vyluzování významových zvuků změna hlasové intonace, akcentu bazální stimulace: auditivní stimulace, zraková stimulace, olfaktorická stimulace, taktilní stimulace, vibrační stimulace, kontaktní dýchání zábavná komunikace (poskakování, lechtání…) říkanky a popěvky spojené s danou činností předčítání knih	**k.k. soc. a personál.** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Speciální tělesná výchova, Výtvarná výchova, Hudební výchova
sdělit svá přání a potřeby verbálním, neverbálním způsobem	nácvik projevu vlastních přání konverzace pomocí alternativní komunikace (zvuky, posunky, fotografie, obrázky, piktogramy)	**k.k. komunikativní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a komunikace**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Řečová výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vyjádřit souhlas či nesouhlas - verbálně, gesty umět pozdravit - verbálně, gesty	využití zrcadel k odezírání a nápodobě vyjadřování vlastní vůle, přijetí nebo odmítnutí určité situace navozování situací nácvik zdravení v běžných situacích	**k.k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova, Výtvarná výchova, Hudební výchova, Speciální tělesná výchova

16.2 Člověk a jeho svět

16.2.1 Smyslová výchova

Cíl vzdělávací oblasti
Cílem předmětu Smyslová výchova je co nejširší rozvoj poznávacích schopností žáků a zkvalitnění prožívání konkrétních životních situací. Systematický a postupný rozvoj jemné i hrubé motoriky, rozvoj schopnosti vnímat svět kolem sebe všemi smysly a procvičování prostorové orientace také vede k naplňování cílů vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

Předmět **Smyslová výchova** je vyučován ve všech ročnících 1 – 10.
Zkratka předmětu – Sv.

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Týdenní hodinová dotace	4	4	4(+1)	4(+1)	4(+1)	4(+1)	4(+1)	4	4	4

(+1) – ve 3., 4., 5., 6., 7. ročníku je přidána vždy 1 disponibilní hodina.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) je rozdělen do 5 tématických okruhů:

- Rozvíjení zrakového vnímání
- Rozvíjení sluchového vnímání
- Rozvíjení hmatového vnímání
- Prostorová a směrová orientace
- Rozvíjení čichového a chuťového vnímání

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých tematických okruhů vzájemně prolíná.

Rozvíjení zrakového vnímání – tento tematický okruh vede žáky:
- k opticko- motorické koncentraci
- k orientaci v prostředí, ve kterém žijí
- k schopnosti motorické reakce na zrakově- sluchové podněty
- k poznávání a rozlišování základních barev

Rozvíjení sluchového vnímání - tento tematický okruh vede žáky :
- k k vnímání, koncentraci a motorické reakci na sluchové podněty
- k procvičování sluchové paměti
- k reagování a rozpoznání svého jména a rozlišení hlasu spolužáků, učitelů a rodičů
- k rozlišování zvuků zvířat a jiných zvuků z přírodního prostředí
- k rozlišení zvuků v běžném životě
- k schopnosti nápodoby jednoduchých zvuků

Rozvíjení hmatového vnímání – tento tematický okruh vede žáky:
- k vnímání předmětů hmatem při manipulaci s nimi
- k vnímání vlastností předmětů- velikost, tvar, povrch…

Prostorová a směrová orientace - tento tematický okruh vede žáky:
- k orientaci ve známém školním prostředí
- k správnému porozumění pojmů prostorové a směrové orientace
- k vnímání změn polohocitem a pohybocitem

Rozvíjení čichového a chuťového vnímání – tento tematický okruh vede žáky:
- k správnému dýchání
- k vnímání a reakcím na vůně a zápachy
- k vnímání základních druhů chutí
- k vnímání a reakcím na chuťové podněty různých druhů jídel

Vzdělávací obor Smyslová výchova je realizován většinou v kmenových třídách, v prostředí školní jídelny případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí.
Dalším způsobem naplňování cílů vzdělávacího oboru Smyslová výchova jsou návštěvy divadelních a filmových představení, výstav a koncertů, práce s výukovými programy na počítači.

V rámci vzdělávacího oboru Smyslová výchova budou rozvíjeny tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení:
- žáci uchopují viděné předměty a manipulují s nimi
- žáci se pomocí předmětové vizualizace orientují ve školním režimu

Kompetence k řešení problémů:
- žáci vnímají zrakové a sluchové podněty a reagují na ně motoricky
- žáci přijímají bez pocitu strachu zrakovou stimulaci v temné komoře
- žáci se na základě sluchových vjemů orientují v okolní prostředí
- žáci se prostřednictvím konkrétních vůní orientují ve dnech pracovního týdne
- žáci rozlišují základní druhy chutí

Kompetence komunikativní :
- žáci reagují na své jméno, na oslovení
- žáci verbálně či neverbálně vyjadřují libé a nelibé pocity

Kompetence sociální a personální:
- žáci vnímají a rozlišují osoby ve svém okolí
- žáci navazují kontakt při oslovení
- žáci si uvědomují své tělo vzhledem k okolnímu světu

Kompetence pracovní:
- žáci poznávají a používají předměty denní potřeby
- žáci vnímají osobní hygienu a podílí se na ní

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Smyslová výchova:

Učitelé vyučovacího předmětu Smyslová výchova budou:
- využívat vhodné metody a výukové pomůcky vždy adekvátně k věku dítěte a úrovni jeho postižení / k. k učení/
- nacvičovat orientaci ve školním režimu pomocí předmětové vizualizace / k. k učení/
- stimulovat vhodnými přiměřenými podněty zrakové a sluchové vnímání / k. k řešení problémů/
- zprostředkovávat akustické vjemy v různých prostředích / k. k řešení problémů/
- předkládat konkrétní čichové vjemy pro jednotlivé dny v týdnu / k. k řešení problémů/

- seznamovat se základními druhy chutí
  / k. k řešení problémů/
- nacvičovat vnímání a reagování na vlastní jméno, oslovení
  / k. komunikativní/
- využívat vhodných motivačních prostředků ke smyslovému vnímání
  / k. komunikativní/
- podněcovat k navazování kontaktu s osobami ve svém okolí
  / k. sociální a personální/
- motivovat k sociálnímu kontaktu pomocí oslovení
  / k. sociální a personální/
- nabízet podněty pro polohocit a pohybocit
  / k. sociální a personální/
- předkládat k manipulaci předměty denní potřeby s ohledem na individuální zvláštnosti
  / k. pracovní/
- poskytovat dostatek praktických situací k procvičení dovedností
  / k. pracovní/

Hodnocení předmětu Smyslová výchova :
Hodnocení předmětu Sv je písemné. Má vždy motivační charakter, je závislé na individuálních schopnostech a možnostech jednotlivých žáků při respektování úrovně jejich postižení. Hodnotíme poměrnou část zvládnutého učiva.

Očekávané výstupy podle RVP – ZŠS

Rozvíjení zrakového vnímání:
- uchopit předměty a manipulovat s nimi
- rozlišovat tvary a barvy předmětů
- poznat, řadit, skládat a třídit předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti
- třídit obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty
- poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky
- rozpoznat denní dobu podle činnosti, obrázku nebo piktogramu
- napodobit předvedené pohyby

Rozvíjení sluchového vnímání:
- reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání
- poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky
- poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí
- poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky
- rozlišit zvuky spojené s denním životem a nebát se nepříjemných zvuků

Rozvíjení hmatového vnímání:
- zvládat základní sebeobslužné dovednosti
- poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětu
- třídit předměty na základě hmatu - podle velikosti a tvaru
- poznat známé předměty podle hmatu
- rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplotu)

Prostorová a směrová orientace:
- vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru
- orientovat se ve třídě, ve škole a ve svém nejbližším okolí
- rozlišovat vpravo - vlevo
- rozlišovat nahoře - dole, před - za, vedle
- řadit, skládat a umístit předměty na určené místo podle pokynu
- rozeznat roční období podle základních znaků

Rozvíjení čichového a chuťového vnímání:
- rozlišit jednotlivé chutě
- poznat předměty čichem podle vůně
- rozlišit vůně a pachy
- poznat zkažené potraviny a nebezpečné látky

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat zrakové podněty ve svém okolí a soustředit se na ně	**Rozvíjení zrakového vnímání:** *Přijímání optických podnětů:* odstranění rušivých podnětů v okolním prostředí zachycení obrazu komunikující osoby (přiblížení, oddálení) fixace zraku (nasvětlování předmětů) využívaní světelných zdrojů v tmavé místnosti hry se zrcadlem, sebepozorování v zrcadle cvičení očních pohybů sledování předmětů statických i dynamických využití kompenzačních pomůcek (pomůcky neoptické, optické) zajištění vhodné polohy pro přijímání optických podnětů	**k. k řeš. problémů** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Speciální tělesná výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova Hudební výchova
reagovat změnou polohy těla na zrakový podnět	*Rozvíjení opticko-motorické koordinace:* uchopování viděného předmětu, manipulace s ním lokomoce, pohyb jednotlivé části těla či změna polohy těla za viděným předmětem upoutávání zajímavými předměty (ukázání, schování) používání velkých lesklých předmětů v blízkosti žáka	**k. k učení**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: reagovat pohybem těla nebo jeho částí na zrakově-sluchový podnět poznat a orientovat se ve svém okolí	(měkké míče, kulaté předměty, nafukovací hračky) používání předmětů a hraček barevně zajímavých *Rozvíjení opticko-akusticko-motorické koordinace:* využití hudby a hudebně pohybových říkadel, hry na tělo (plácání, tleskání, podupy, poklepávání prsty do dlaně…) využití Orffových instrumentů, předmětů denní potřeby, ozvučených barevných a pohybových hraček využití speciálních psychomotorických pomůcek (míč, padák, nafukovací balónky, míčkový bazén...) *Poznávání objektů:* poznávání spolužáků a dospělých v nejbližším okolí poznávání reálných předmětů z každodenního života osoby a předměty na fotografiích, na jednoduchém obrázku poznávání zřetelně dvou odlišných předmětů poznávání základních barev	Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Speciální tělesná výchova, Hv, Vv Pracovní výchova Řečová výchova **k.k učení** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Hudební výchova Speciální tělesná výchova, Řv Výtvarná výchova Pracovní výchova **k. soc. a personální** Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Řečová výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova Hudební výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat sluchové podněty ve svém okolí a soustředit se na ně reagovat změnou polohy těla na sluchový podnět	rozlišení dvou základních výrazně odlišných barev přiřazování obrázků ke skutečným předmětům a obráceně piktogramy **Rozvíjení sluchového vnímání:** *Přijímání auditivních podnětů:* zajištění klidného prostředí bez rušivých zvuků z pozadí změna intenzity hlasu a intonace nabídka zvukových hraček, sluchátek s hudbou zvuky běžného života využití věech dostupných hudebních nástrojů reagování na vlastní jméno využití kompenzačních pomůcek (sluchadel) *Rozvoj akusticko-motorické koordinace:* sluchová cvičení zaměřená na otáčení se za zvukem s využitím zraku, určování původu a směru zvuku (lidský hlas, zvonek, bubínek, mačkání papíru, klíče, tekoucí voda…)	Mezipř.vztahy: Rozumová výchova Řečová výchova Výtvarná výchova Pracovní výchova **k.k. k učení** **k. soc. personální** **k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Rozumový výchova Řečová výchova Hudební výchova Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:	<u>sluchová cvičení zaměřená na otáčení se za zvukem bez využití zraku</u> (zvonek, telefon, zaklepání na dveře, cinkání lžičky v hrnečku…) <u>rozvíjení vnímání rytmu</u> bazální stimulace: poslech srdečního rytmu kontaktní dýchání (poslech dechového rytmu), taktilní stimulace (houpání se podle rytmu hudby, vyťukávání a vytleskávání rytmu)	**k. k řeš. problémů** <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumový výchova, Řečová výchova, Hudební výchova Pracovní výchova Speciální tělesná výchova
rozlišovat zvuky ve svém okolí	*<u>Poznávání zvuků:</u>* poznávání spolužáků a učitelů podle hlasu rozlišování intenzity a délky zvuku (tichý-hlasitý, zblízka-zdaleka, krátký-dlouhý) poznávání hudebních nástrojů experimentování s jednoduchými hudebními nástroji poznávání a rozlišování zvuků běžného života (zvuky lidské, zvuky domácích spotřebičů, zvuky dopravních prostředků, zvuky přírody…) poznávání hlasů zvířat poslech hudby, zpěvu, vyprávění, hovoru, předčítání knihy napodobování různých zvuků	**k. k řeš. problémů** žáci se orientují v okolním prostředí pomocí zvukových vjemů <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova Řečová výchova Hudební výchova Speciální tělesná výchova Pracovní výchova Výtvarná výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat hmatem podněty ve svém okolí a přeměřeně na ně reagovat	**Rozvíjení hmatového vnímání:** <u>*Přijímání hmatových podnětů:*</u> <u>taktilní stimulace</u> iniciální dotek dotýkání se jednotlivých částí vlastního těla masáže dlaní a prstů stimulace dlaní a konečků prstů v přírodninách kartáčování míčková facilitace stimulace dlaní a prstů masážním ježkem srst zvířat <u>taktilně-vibrační stimulace</u> chvění hlasivek při mluvě kontaktní dýchání vibrační hračky vibrační přístroje využití canisterapeutického psa <u>taktilně-haptická stimulace</u> pasivní vkládání předmětů a hraček do dlaně nácvik úchopů předmětů různé velikosti a tvaru manipulace s předměty denní potřeby, s hračkami (láhev, hrnek, lžíce, zubní kartáček, ručník, oblíbené hračky)	**k.k. komunikativní** <u>Mezipř. vztahy:</u> Rozumová výchova Pracovní výchova Výtvarná výchova Hudební výchova Speciální tělesná výchova Řečová výchova **k.k. pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: poznat hmatem vlastnosti předmětů a reagovat na ně	*Vlastnosti předmětů:* poznávání a rozlišování vlastností předmětů (teplé-studené, suché-mokré, měkké-tvrdé, hladké-drsné, ostré-tupé, kulaté-hranaté, těžké-lehké…) hry s vodou, bublinami, pěnou, krémem na ruce hry s výtvarným a pracovním materiálem (prstové barvy, hlína, modelína, těsto písek, bublinkatá fólie, alobal, papír…) navozování příjemných pocitů (hlazení jemných látek-samet, satén, plyš, kožešina…)	**k. komunikativní** Mezipř. vztahy: Rozumová výchova Pracovní výchova Výtvarná výchova Řečová výchova Hudební výchova
orientovat se hlavou v prostoru rozvinout polohocit a pohybocit orientovat se v prostředí	**Prostorová a směrová orientace:** *Rozvíjení vestibulárního vnímání:* otáčivé pohyby hlavy za zdrojem zvuku pohyby horních a dolních končetin pohyb ovesného klasu houpací pohyby v závěsné houpačce (do všech směrů a stran, pomalé krouživé houpání) kolébavé pohyby na terapeutickém válci či balančním míči, tancování podle hudby	**k.k řeš. problémů** **k. soc. personální** Mezipř. vztahy: Speciální tělesná výchova Hudební výchova Rozumová výchova Řečová výchova Výtvarná výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat orientaci pomocí zraku a sluchu	*Orientace ve třídě, ve škole a nejbližším okolí:* nácvik směrové orientace pomocí zraku a sluchu změna polohy na bok, do sedu, do kleku, do stoje, lokomoce využití kompenzačních pomůcek (speciálně upravené sedačky, polohovací vertikalizační a fixační pomůcky)	**k. soc. personální** Mezipř. vztahy: Speciální tělesná výchova Hudební výchova Rozumová výchova Řečová výchova Výtvarná výchova
vnímat a reagovat na vůně a pachy	**Rozvíjení čichového a chuťového vnímání:** *Přijímání olfaktorických ponětů:* podpora správného dýchání bazální stimulace: masáž stimulující dýchání, kontaktní dýchání, orofaciální stimulace míčková facilitace správná poloha poznávání a rozlišování jednotlivých vůní spojených s danými činnostmi rozlišování mezi vůněmi a pachy aromalampa a vonné olejíčky, vůně potravin a hotových jídel, vůně osobních toaletních prostředků, vůně vlastního oděvu,	Mezipř. vztahy: Speciální tělesná výchova Pracovní výchova Výtvarná výchova Hudební výchova Řečová výchova **k.k. komunikativní** **k. k řeš. problémů**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a jeho svět**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Smyslová výchova**	8. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat základní druhy chutí vnímat a reagovat na chuťové podněty různých druhů jídel	<u>*Přijímání gustatorických podnětů:*</u> bazální stimulace: orofaciální stimulace, orální stimulace (cucací váčky), vizuální stimulace, olfaktorická stimulace, taktilně-haptická stimulace péče o dutinu ústní (molitanové stětičky) správná poloha poznávání a rozlišování základních chutí (sladké-hořké, slané, kyselé) poznávání a rozlišování mezi chutným a nechutným poznávání a rozlišování teploty potravin (studené-teplé) poznávání a rozlišování konzistence potravin (tekuté-tuhé)	<u>Mezipř. vztahy:</u> Speciální tělesná výchova Pracovní výchova Výtvarná výchova Hudební výchova Řečová výchova **k.k. komunikativní** <u>Mezipř. vztahy.</u> Rozumová výchova Řečová výchova Pracovní výchova Speciální tělesná výchova **k. pracovní** **k. k řeš. problémů**

16.3 Umění a kultura

Charakteristika vzdělávací oblasti
Vzdělávací oblast Umění a kultura má své důležité zastoupení ve výchovně vzdělávacím procesu, jehož cílem je co nejharmoničtější rozvoj osobnosti žáků. Dnešní přetechnizovaný svět s sebou nese moderní způsob života a je nezbytné uvědomit si potřebu krásy, citu a umění jako nutných protipólů stresové zátěži. Zmíněná vzdělávací oblast přináší podněty pro smyslové vnímání jako základu rozvoje rozumových schopností, přirozeným způsobem rozvíjí veškeré poznávací schopnosti, dává prostor k emočním a tvořivým procesům, přináší dosažení vnitřní relaxace, podporuje dobrou náladu a vitální sílu.

Vzdělávací oblast Umění a kultura se realizuje ve vzdělávacích oborech Hudební výchova a Výtvarná výchova.

Cíl vzdělávací oblasti
Podporuje co nejharmoničtější rozvoj osobnosti prostřednictvím estetických podnětů pozitivně ovlivňujících duševní a tělesnou stránku jedince. Dává možnost navenek projevit duševní pohnutky, emoce a myšlenky. Učí žáky vnímat krásu ve svém okolí, v mezilidských vztazích i v sobě samých.

16.3.1 Hudební výchova

Předmět Hudební výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10., v každém ročníku je předmětu Hudební výchova věnována 1 vyučovací hodina týdně.
Zkratka předmětu – Hv.

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	1+ 1	1	1	1+ 1	1

V 6. a 9. ročníku je přidána 1 disponibilní hodina

Obsah vzdělávacího oboru Hudební výchova v 1. – 10. ročníku vede žáky :
- k vnímání zvuků z okolí, zvuků rytmických a melodických nástrojů z Orffova instrumentáře
- k fixování pohledu na zdroj zvuku
- k pasivnímu vnímání změn v délce a výšce tónů
- k pasivnímu vnímání tempových změn
- k pasivnímu vnímání změn v dynamice
- k vnímání vlastního dechu a jeho sladění s dechem druhé osoby
- k soustředění na čichové podněty při dechových cvičeních
- k uvědomění si vlastního dechu a s ním spojené výdechové fáze
- k vnímání mluvního projevu jiné osoby a fixaci pohledu na ni
- k zvládání manipulace s ozvučenou hračkou
- k napodobování sluchových podnětů a jednoduchých popěvků
- k zapojení se do kolektivního zpívání
- k vnímání rytmu pasivní „ hrou na tělo“
- k vnímání rytmického uspořádání ve slovech a větách
- k vnímání pasivních rytmických pohybů určitých částí těla
- k rytmizování hudebních i nehudebních činností asistovanými pohyby
- k vnímání tempových změn a s dopomocí na ně reagovat
- k vyjádření obsahu písničky pasivními pohybovými gesty
- k vnímání tanečních prvků vestibulárním ústrojím
- k soustředění na poslech krátkých skladeb pro jeden nástroj s různým emocionálním nábojem

- k soustředění na poslech skladeb různých hudebních žánrů
- k soustředění na poslech písní pro děti
- k vnímání příběhů oživených písničkami a obrázky
- k nácviku relaxace s prvky z konceptu bazální stimulace a aromaterapie

Vzdělávací obor Hudební výchova prolíná všemi vzdělávacími obory. Je uskutečňována v kmenových třídách a je vhodně doplňována návštěvami různých koncertů a společenských akcí.

V rámci vzdělávacího oboru Hudební výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

- žáci vnímají zvuky z okolí, hlasy zvířat, zvuky nástrojů
- žáci napodobují jednoduché pohyby a činnosti a využívají je ke své samostatnosti
- žáci zvládají hry s ozvučenými hračkami a účelně používají učební pomůcky podle naučených postupů

Kompetence komunikativní:

- žáci vnímají rozdílné lidské hlasy, poznají známé osoby, dorozumívají se neverbálními způsoby komunikace
- žáci reagují na vyslovení svého jména při kolektivním zpívání
- žáci napodobují sluchové podněty a primitivní popěvky a vyjadřují své pocity a nálady rytmickými pohyby určitých částí těla

Kompetence k řešení problémů:

- žáci vnímají zvuky z okolního prostředí a jsou schopni na ně přiměřeně reagovat
- žáci vnímají rytmus pomocí pasivní hry na tělo a přiměřeně přijímají, respektují a plní pokyny dospělé osoby
- žáci překonávají strach z neznámé situace při hudebně pohybových činnostech

Kompetence sociální a personální:

- žáci si uvědomují své tělo a vlastní osobu při hudebních činnostech
- žáci vnímají ostatní osoby ze svého blízkého okolí, pedagoga a dle svých schopností s nimi navazují kontakt
- žáci spolupracují se svým učitelem při individuální aktivitě, nácviku

Kompetence pracovní:

- žáci s dopomocí uchopují a manipulují s předměty rozlišují je podle vnějších znaků

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Hudební výchova:

Učitelé vyučovacího předmětu Hudební výchova budou:

- rozvíjet sluchové, rytmické, instrumentální, pěvecké, hudebně pohybové a poslechové činnosti (k. k učení)
- podněcovat žáky k napodobování jednoduchých pohybů a činností a tím je vést k nácviku samostatnosti (k. k učení)
- vést žáky ke zvládání hry s ozvučenými hračkami a k účelnému používání učebních pomůcek dle naučených postupů (k. k učení)
- seznamovat žáky se zvuky z okolí a usměrňovat jejich nepřiměřené reakce (k. k řešení problémů)
- rozvíjet pomocí pasivní hry na tělo vnímání rytmu (k. k řešení problémů)
- vytvářet klidné a harmonické prostředí a tím překonávat strach z neznámých situací (k. k řešení problémů)
- podporovat různými metodami povědomí žáka o vlastním těle za podpory činností z konceptu bazální stimulace (k. sociální a personální)
- poskytovat dostatek možností pro přiměřený kontakt s ostatními osobami z blízkého okolí (k. sociální a personální)

- vytvářet podmínky a motivovat žáky k aktivní spolupráci při nácviku jednotlivých hudebních činností (k. sociální a personální)
- vytvářet podmínky pro dorozumívání se s okolím alternativními způsoby komunikace (k. komunikativní)
- oslovovat žáky jménem a pomáhat jim překonávat pocity strachu z okolí (k. komunikativní)
- vést žáky k vyjadřování svých pocitů a nálad (k . komunikativní)
- předkládat předměty pro manipulaci s ohledem na individuální potřeby a schopnosti žáků (k. pracovní)

Hodnocení předmětu Hudební výchova:
Hodnocení předmětu Hudební výchova je písemné. Má vždy motivační charakter a je závislé na individuálním zlepšení žáků. Při hodnocení zohledňujeme, jak značnou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP – ZŠS:
- zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii
- rozlišovat zvuky hudebních nástrojů
- zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje
- doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje
- zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu
- soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché krátké skladby

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat zvuky z okolí vnímat zvuky rytmických a melodických nástrojů z Orffova instrumentáře a zvuky hudebních nástrojů zafixovat pohled na zdroj zvuku vnímat pasivně změny ve výš- ce tónu a přiměřeně reagovat vnímat pasivně změny v délce tónu a přiměřeně reagovat vnímat pasivně tempové změ- ny s přiměřenou reakcí vnímat pasivně dynamické odlišnosti s přiměřenou reakcí	<u>*Sluchová cvičení:*</u> zvuky z okolního světa, vnímání zvuků přírody, hlasů zvířat, města, pracovních činností (realita x CD) vnímání zvuků rytmických a melodických nástrojů z Orffova instrumentáře vnímání zvuků hudebních nástrojů (flétna, kytara, klavír…) soustředění se na zdroj zvuku, nácvik fixa- ce zraku na zdroj zvuku, určení směru zvuku vnímání změn ve výšce tónu (vysoký x nízký) ve spojení se zrakovým podnětem obrázků ptáčka x medvěda vnímání změn v délce tónu (dlouhý x krá- tký) ve spojení s hmatovým podnětem hlazení dlouhého x krátkého provázku vnímání změn v tempu (pomalu x rychle) ve spojení s pasivním pohybem (pomalým x rychlým) určité části těla vnímání základního dynamického kontras- tu (slabě x silně) ve spojení s pasivním vyádřením dynamiky pomocí hry na bubí- nek	**k. k učení** **k. k řešení prob.** <u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova Výtvarná výchova Řečová výchova Rehabilitační TV

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat vlastní dech na relaxační úrovni sladit dechovou frekvenci s druhou osobou soustředit se na čichové podněty nabízené dechovým cvičením uvědomit si výdechovou fázi vlastního dechu a vnímat reakci vyvolanou svým výdechem vnímat pohyby vlastních dechových svalů	<u>*Dechová cvičení* :</u> vnímání a prohlubování přirozené dechové frekvence při relaxaci ve spojení s poslechovými činnostmi nebo s aromaterapií (inhalace éterických olejů s účinkem zklidňujícím x povzbuzujícím) kontaktní dýchání, volné plynutí dechu při trojkombinaci, při " Klasu ", masáž stimulující dýchání dle konceptu BS posilování pružnosti a výkonnosti dechových svalů při čichové stimulaci příjemnými podněty (vonné čaje, koření, parfémy, aviváže…), nácvik prohloubeného nádechu a pružného, měkkého výdechu hospodaření s dechem- rovnoměrnost výdechu, ‚dlouhý volný výdech, foukání do měkkých předmětů, plamene svíčky vnímání pohupu plyšové hračky na hrudníku a břiše	**k. soc. a person.** <u>Mezipř. vztahy:</u> Člověk a jeho svět Smyslová výchova Řečová výchova Rehabilitační TV

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zafixovat pohled na mluvící osobu	nacvičování fixace pohledu při vnímání rozdílů v barvách lidských hlasů	**k. komunikativní**
uvědomit si změny ve vníma- ném mluvním projevu	vnímání řeči pedagogického pracovníka odstíněné v tempu, rytmu, poloze, dynami- ce, emocionálním náboji (šepot, vyšší x nižší hlasová poloha, tempo, zesilování a zeslabování)	Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Řečová výchova Rehabilitační TV
zvládnout aktivně či s mírnou dopomocí manipulaci s ozvu- čenou hračkou	hry s ozvučenými hračkami	**k. k učení**
napodobit sluchové podněty	*Vokální činnosti:* napodobování sluchových podnětů (zvuky z přírody, města, hlasy zvířat…)	
napodobit primitivní popěv- ky	napodobování primitivních popěvků v rozsahu 2 - 3 tónů	**k. komunikativní**
zapojit se do společného zpívání	zapojení se do kolektivního zpívání, uvědomování si sebe sama jako součást sboru -	**k. soc. a person.** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Řečová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat rytmus prostřednict- vím pasivní hry na tělo vnímat rytmus přes asisto- vanou hru na nástroj	<u>*Instrumentální a rytmické činnosti:*</u> vnímání hry na tělo (tleskání, pleskání, dupání) vnímání hry na jednoduché dřevěné nás- troje (drhlo, vejce, zátky, řehtačka) vnímání hry na kuchyňské náčiní (va- řečky, poklice, skleničky, lžíce) vnímání hry na přírodniny (klacky, ka- meny, kokosový ořech, vlašské ořechy, rytmické míchání luštěnin, rýže, kaštanů dle konceptu BS) vnímání hry na ozvučené lahvičky (PET lahve různých velikostí naplněné sypkým materiálem) vnímání hry na nástroje z Orffova instru- mentáře (rytmické- dřívka, bubínek, tamburínka, triangl, rolničky, prstové či- nely a melodické- xylofon, zvonkohra) a pasivní doprovod lidových a umělých písní na jmenované nástroje	**k. pracovní** **k. k řešení prob.** <u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova Řečová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat různá rytmická uspo-řádání ve slovech a větách vnímat rytmické opakování jednoduchých pohybů podpořit pasivně vhodnými zvu-ky obsah vnímaného textu vnímat vibrační podněty různými částmi těla rytmizovat asistovanými po-hyby nehudební či hudební činnosti vnímat tempové změny a s dopomocí na ně reagovat	rytmická oživení slov, sousloví, říkadel, básniček, pranostik, rozpočítadel vnímání rytmických pohybů určitých čás-tí těla asistovaným pohybem vnímání vyjádření obsahu básně či písně zvukomalbou vnímání vibračních podnětů zprostředko-vaných rytmickou hrou na nástroje dle konceptu BS vnímání rozdílu mezi 2/4 taktem (prost-řednictvím pasivní hry na tělo- tlesk, dup, nebo hry na drhlo- drn, ťuk) a taktem 3/4 (prostřednictvím pasivní hry na tělo- tlesk, dup, dup, nebo hry na drhlo- drn, ťuk, ťuk) *Hudebně pohybové činnosti:* rytmizace činností opakovaným pohybem jednotlivých částí těla nebo využitím po-můcek (valcha, mlýnek, míchání vařeč-ky v míse…), vnímání tempových změn (zpomalování, zrychlování) a přispůso-bení se změnám	**k. komunikativní** **k. pracovní** **k. k učení**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vyjádřit pasivně pohybovými gesty obsah písniček	vyjádření obsahové stránky písniček pohybovými gesty na pasivní úrovni	
vnímat pohybové hříčky	vnímání jednotlivých pohybových hříček s rytmizovaným či melodizovaným říkadlem (dle ročních období), vytváření radostné atmosféry	<u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova Řečová výchova Rehabilitační TV
vnímat podněty pro vestibulární ústrojí	vnímání tanečních kroků v náruči pedagoga (polka, valčík, mazurka…)	**k. k řešení problémů**
	vnímání jednoduchých tanečků v sedě na ortézách s obsahem pohybu po kruhu oběma směry, do středu kruhu a ven, otočky oběma směry, pohybu vol- ně v prostoru…apod.	**k. soc. a person.**
vnímat zvuky z okolí a přiměřeně na ně reagovat	*<u>Poslechové činnosti:</u>* nácvik pozorného vnímání zvuků z okolí a CD, podpora přiměřenné reakce, odbourávání úlekových reakcí	
vnímat produkci pedagoga	zaujetí pozornosti zpěvem pedagoga sólovou hrou na hudební nástroj	
vnímat rozdíly v zabarvení lidských hlasů s ohledem na pohlaví	vnímání rozdílů ve zpěvu hlasu dítěte, ženy, muže, sboru dětského, ženského, mužského	**k. soc. a person.**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Hudební výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat skladby pro jeden hudební nástroj	poslech krátkých skladeb pro jeden hudební nástroj	
reagovat přiměřeně změnou mimiky na emoce v písních	poslech písní s různým emocionálním nábojem (ukolébavky, žertovné, do pochodu)	
vnímat lidovou hudbu na CD	poslech lidových písní v podání dětských sólových zpěváků a dětských sborů	
vnímat umělé písně na CD	poslech umělých písní pro děti	Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Řečová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova
vnímat skladby různých hudebních žánrů	poslech krátkých sladeb různých hudebních žánrů (country, folk, pop) a skladatelů vážné hudby	
vnímat příběhy oživené obrázky či loutkami	vnímání vyprávění příběhů s hudebním doprovodem podpořené prohlížením obrázků či hrou loutek různých druhů	**k. soc. a person.**
umět relaxovat s prvky aromaterapie a BS	nácvik schopnosti relaxace při vnímání relaxační hudby ve spojení s aromaterapií, polohováním dle konceptu BS (poloha mumie, hnízdo), vestibulární stimulací prostřednicvím závěsné houpačky	
vnímat živou hudbu v různých prostředích	návštěvy hudebních koncertů	

16.3.2 Výtvarná výchova

Předmět Výtvarná výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10., v každém ročníku je předmětu Výtvarná výchova věnována 1 vyučovací hodina týdně.
Zkratka předmětu – Vv.

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Týdenní hodinová dotace	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Obsah vzdělávacího předmětu Výtvarná výchova je rozdělen do tématických okruhů:
- grafomotorická cvičení
- kreslení
- malování
- dekorativní práce
- netradiční výtvarné techniky
- knižní ilustrace
- modelování

Obsah vzdělávacího oboru Výtvarná výchova v 1.- 10. ročníku vede žáky:
- k vnímání přírody a přírodnin v průběhu celého kalendářního roku
- k rozvíjení jemné motoriky uchopováním předmětů a tvořením špetky
- k pasivnímu zvládání grafomotorických cvičení a bezobsažných čáranic
- k seznamování se s výtvarným materiálem, různými velikostmi a druhy papíru
- k roztírání nakreslených linií dlaní a prsty
- k seznámení se s neobvyklými technikami kreslení
- k pozorování a zobrazování skutečnosti s dopomocí
- k pasivnímu kreslení tvarově nenáročných tvarů
- k pasivnímu kreslení podle komentáře pedagoga
- k pasivnímu kreslení předmětů vycházejících z geometrických tvarů
- k vyjádření přírodních změn asistovanou kresbou a malbou
- k pocitovému vnímání tělesného schématu při obkreslování těla
- k pasivní práci s barevnou skvrnou
- k seznamování se se základními a doplňkovými barvami a s dopomocí je míchat
- k vnímání her s barvami pomocí různých forem činností
- k pasivnímu dotvoření obkreslené lidské figury malbou
- k spolupráci při manipulaci s tiskátky
- k spolupráci při kombinování různých technik kresby a malby
- k rozvíjení motorických dovedností při spolupráci s různým materiálem při dekorativních pracích
- k spolupráci při využívání netradičních technik
- k vnímání ilustrací v knihách
- k poznávání vlastností a tvárnosti modelovací hmoty asistovanými pohyby
- k vnímání vlastností připraveného těsta hmatem, zrakem a čichem
- k prezentaci vlastních děl
- k vnímání masáží dle konceptu BS jako přípravy na vlastní výtvarnou činnost

Vzdělávací obor výtvarná výchova prolíná všemi vzdělávacími obory. Je uskutečňována v kmenových třídách, za příznivých podmínek na terase či v prostorách školní zahrady a je vhodně doplňována návštěvami knihovny, výstav a galerií.

V rámci vzdělávacího oboru Výtvarná výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:

Kompetence pracovní:
- žáci s dopomocí uchopují předměty vkládané do dlaně a vnímají jejich vnější znaky
- žáci se seznamují s prvky grafomotoriky
- žáci s dopomocí pracují s barevnou skvrnou
- žáci pasivně využívají jednoduché pracovní techniky při pokrývání papíru barevnou stopou a otiskem
- žáci spolupracují při manipulaci s tiskátky
- žáci vnímají kombinace různých výtvarných technik
- žáci poznávají přes asistované pohyby vlastnosti a tvárnost modelovací hmoty
- žáci s dopomocí používají jednoduché pracovní pomůcky jako součást modelování
- žáci vnímají možnosti zpracování těsta, jeho vůni a barvu

Kompetence sociální a personální:
- žáci si uvědomují svoji osobu prostřednictvím vjemu obtahování svého těla
- žáci se spoluúčastní tvořivé a relaxační atmosféry při hrách s barvami s prvky z konceptu BS
- žáci navazují kontakt s okolím prostřednictvím svých výtvarných děl
- žáci pozitivně prožívají přípravné masáže před vlastní výtvarnou činností dle konceptu BS

Kompetence komunikativní:
- žáci přiměřeně reagují na komentář pedagoga při výtvarných činnostech
- žáci vnímají obrázky v dětských knihách jako součást předčítání

Kompetence k řešení problémů:
- žáci se seznamují s neobvyklými výtvarnými technikami a zvládají emoční napětí z neznámé situace
- žáci se seznamují se základními a doplňkovými barvami a s dopomocí je míchají

Kompetence k učení:
- žáci s dopomocí používají výtvarné pomůcky a materiály

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Výtvarná výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Hudební výchova budou:
- vkládat žákům do dlaní předměty různých vnějších vlastností a podporovat nácvik úchopu (k. pracovní)
- seznamovat žáky s grafomotorickými cvičeními (k. pracovní)
- vést žáky k pasivní práci s barevnou skvrnou (k. pracovní)
- nabízet žákům různé formy práce při pokrývání papíru barevnými stopami a otisky (k. pracovní)
- umožňovat žákům pasivní manipulaci s tiskátky (k. pracovní)
- umožňovat žákům vnímání kombinací různých výtvarných technik (k. pracovní)
- seznamovat žáky přes asistované pohyby s vlastnostmi a tvárností modelovací hmoty (k. pracovní)
- umožňovat žákům s dopomocí používat jednoduché pracovní pomůcky při práci s modelovací hmotou (k. pracovní)
- umožňovat žákům přes asistované pohyby poznávat obarvené a ovoněné těsto (k. pracovní)
- podporovat u žáků vnímání vlastního těla prostřednictvím jeho obtahování (k. sociální a personální)
- navozovat tvořivou a relaxační atmosféru při hrách s barvami s prvky z konceptu bazální stimulace (k. sociální a personální)
- organizovat výstavy k prezentaci výtvarných děl žáků ve třídě, na půdě školy a na veřejných místech (k. sociální personální)

- využívat přípravné masáže rukou, prstů a zápěstí dle konceptu BS před vlastní výtvarnou činností (k. sociální a personální)
- komentovat výtvarné činnosti jasnými, jednoznačnými a srozumitelnými výrazy (k. komunikativní)
- předkládat žákům knižní ilustrace jako doplněk předčítání a ponechávat prostor k emočním projevům (k. komunikativní)
- seznamovat žáky v atmosféře bezpečí a jistoty s neobvyklými výtvarnými technikami (k. k řešení problémů)
- seznamovat žáky se základními a doplňkovými barvami a umožňovat jim přes asistované pohyby jejich míchání (k. k řešení problémů)
- nabízet žákům pasivní práci s různými výtvarnými pomůckami a materiály (k. k učení)

Hodnocení předmětu Výtvarná výchova:
Hodnocení předmětu Výtvarná výchova je písemné. Má vždy motivační charakter a je závislé na individuálním zlepšení žáků. Při hodnocení zohledňujeme, jak značnou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP – ZŠS:
- zvládat základní dovednost pro vlastní tvorbu
- používat na elementární úrovni prostředky a postupy
- vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary
- vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity
- uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: pozorovat přírodu v průběhu celého roku vnímat všemi smysly přírod- niny vnímat prostředí z estetické- ho hlediska	pozorování přírody v průběhu celého roku, barevnost ročních období, vnímá- ní přírodnin všemi smysly vytváření estetického cítění prostřed-nictvím výzdoby interiéru (barevné sla- dění nábytku, výmalby, textilních deko-rací, obrázků…)	
naplnit potřebu dotyků celé-ho těla s podložkou	<u>*Grafomotorická cvičení:*</u> naplnění potřeby dotyků celého těla s podložkou (vyválení v kaštanech, podzimním listí, sněhu, trávě, seně…)	<u>Mezipř. vztahy</u> Smyslová výchova Rozumová výchova Řečová výchova
rozvíjet jemnou motoriku cvičením pohyblivosti kloubů horních končetin	rozvíjení jemné motoriky cvičením klou- bů horních končetin na pasivní úrovni , podporování aktivní pohybové činnosti pobídkou, pochvalou	Rehabilitační TV
zvládat s dopomocí grafo-motorická cvičení	uchopování předmětů do celé ruky pa-sivním vkládáním snaha o tvoření špetky snaha o horní a dolní oblouk oběma směry, svislé čáry shora dolů i zdola na-horu, kroužení vpravo a vlevo, krouže-ní do oválu, odstředivé a dostředivé čá-ry, vlnovku, šikmé čáry dolů a nahoru,	**k. pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:		
	smyčka nahoru a dolů, činnost doplněna o rytmické propojení pasivních grafomotorických pohybů s rytmem říkanek či písniček	Mezipř. vztahy Smyslová výchova Řečová výchova Rehabilitační TV Hudební výchova
	Kreslení:	
seznamovat se s výtvarným materiálem a poznávat jeho vlastnosti	seznamování se s výtvarným materiálem, hravým zacházením poznat jeho vlastnosti a možnosti využití	**k. k učení**
kreslit různými způsoby s dopomocí bezobsažné čáranice	kreslení bezobsažných čáranic	**k. pracovní**
	klackem do písku, do sněhu, prstem do krupice, do pěny na holení, mokrou houbou či štětkou na holení na tabuli	
	kreslení bezobsažných čáranic na velký arch papíru různými výtvarnými materiály měkké konzistence se zanecháváním silné barevné stopy (křída, uhel, rudka, silné voskovky)	Mezipř. vztahy Smyslová výchova Řečová výchova Pracovní výchova
ovládnout s dopomocí velkými grafickými pohyby celou plochu papíru	zvládání ovládnutí celé plochy papíru velkými grafickými pohyby	Hudební výchova
seznámit se s různými velikostmi a druhy papíru	seznámení s různými velikostmi papírových pracovních ploch, s různými druhy papíru	

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: roztírat nakreslené linie dlaní a prsty	roztírání linií nakreslených uhlem, křídou dlaní a prsty	
seznámit se s neobvyklými technikami	seznámení s neobvyklými technikami- - kreslení křídou namočenou v mléce, cukrové vodě, klovatině, zmizíkem v inkoustovém podkladu, dřívkem v rozetřené modelíně, špejlí namočenou v tuši do mokrého podkladu	**k. k řešení problémů** Mezipř. vztahy Smyslová výchova Rozumová výchova Řečová výchova Hudební výchova
seznámit se s jinými výtvarnými materiály	postupné seznámení s dalšími možnými výtvarnými materiály (tesařská tužka, progressa, černá tuš a tuše barevné, voskové pastely, olejové pastely, akvarelové pastelky a voskovky, slabé fixy	
pozorovat a zobrazovat s dopomocí skutečnost	podněcování zájmu o pozorování a následné zobrazování skutečnosti (prší, padá sníh, roste tráva, hraje si s ní vítr…)	Mezipř. vztahy Smyslová výchova Rozumová výchova Řečová výchova Hudební výchova
kreslit tvarově nenáročné tvary	kreslení tvarově nenáročných předmětů s dopomocí	Pracovní výchova
kreslit pasivně podle komentáře pedagoga	spojování pasivního kreslení s mluveným projevem pedagoga, komentování výtvarné činnosti pedagogem	**k. komunikativní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: kreslit pasivně předměty vycházející z geometrických tvarů	pasivní kresba předmětů se základem základních geometrických tvarů (kruh- míč, sněhulák, jablko…, čtverec- kapesník, utěrka…, obdelník- ručník, vagónek…, trojúhelník- - střecha, plachetnice, dopravní značka…)	-
vnímat pocitově tělesné schéma	vnímání kresby lidské figury- obtahování lidského těla s komentářm pedagoga	**k. soc. a person.**
vyjádřit změny v přírodě pomocí asistované kresby	kresba (různými výtvarnými materiály) vystihující přírodní jevy a změny v různých ročních obdobích s dopomocí	
	Malování: hra s barvou	-
roztírat barevné skvrny dlaní a prsty s dopomocí	roztírání barevných skvrn vytvořených prstovými barvami dlaní a prsty s dopomocí	**k. pracovní** Mezipř. vztahy
pracovat pasivně s barevnými skvrnami	roztírání barevných skvrn vytvořených temperovými barvami klacíkem s dopomocí malování vycházející z barevných skvrn	Smyslová výchova Rozumová výchova Řečová výchova Hudební výchova Pracovní výchova
seznámit se s výtvarnými barvami	seznámení s výtvarnými pomůckami (vodové, anylinové, temperové barvy), jejichvlastnosti a možnosti využití	

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: seznámit se se základními a doplňkovými barvami vnímat tónové stupňování vnímat hry s barvami pomocí různých materiálů	seznámení se základními barvami (červená, žlutá, modrá), jejich pojmenování, míchání kombinací základních barev a vznik barev doplňkových (zelená, hnědá, oranžová, fialová), přimíchávání barvy bílé či černé a vznik tónového stupňování pozorování barevných kapek prostupujících vodou ve skleněné míse, prolínání barev pozorování rozpouštějících se kostek obarveného ledu, kapky se míchají na bílé podložce pozorování pramínku vytékajícího z nastrouhaných brambor, vnímání změny v zabarvení vnímání barevných bublin (bublifuky obarvené potravinářskými barvami) a jejich rozprsknutí na velkém archu papíru vnímání reakce potravinářských barev nasypaných na rozpůlené citrusy, do různých druhů kaší a pudinků vnímání okolního světa přes barevné závoje, pasivní manipulace s nimi vnímání okolí pohledem přes barevné fólie, hra s jejich překrýváním, vytváření nových odstínů barev	**k. k řešení problémů** **k. soc. a person.** <u>Mezipř. vztahy</u> Smyslová výchova Rehabilitační TV Řečová výchova Hudební výchova Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	6. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat stopy barev, barevné otisky	vnímání barevných balónků vnímání barev skleněných kuliček při jejich míchání ve skleněné míse vnímání světelných barevných paprsků z elektrické lampy v temné zrakové komoře vnímání her s barvami v polohách dle konceptu BS (mumie, hnízdo) pokrytí plochy papíru barvami pomocí ocelových kuliček uzavřených v krabici jejím následným chrastěním strouhání voskových pastelek a jejich následné rozžehlování s dopomocí pokrytí papíru barevnými plochami kladenými vedle sebe s dopomocí vnímání rozfoukávání barevných skvrn ústy či brčkem zapouštění vodových či anylinových barev do vlhkého podkladu, do klovatiny malování nití namočenou v barevné tuši pevně uzavřenou v přeloženém papíře jejím pomalým vytahováním malování štětkou na holení, prstovým štětcem, plochým štětcem na velký arch papíru (grafomotorická cvičení zmíněná v kreslení) spolupráce při malování barevné stopy krepovým papírem namočeným ve vodě	**k. pracovní** <u>Mezipř. vztahy</u> Smyslová výchova Rehabilitační TV Řečová výchova Hudební výchova Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	7. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: doplnit obtažené schéma lids- ké figury malbou	lidská figura- dotvoření obtaženého lids- kého těla malbou	
vyjádřit malbou s dopomocí vztah k přírodě	pasivní malířské vyjádření vztahu k přírodě (lesu, louce, zahradě, řece…)	Mezipř. vztahy Smyslová výchova Rehabilitační TV
znázornit malbou náměty z přírody v různých ročních obdobích pasivně	pasivní malířské znázorňování námětů z přírody s ohledem na aktuální roč- ní období (jarní sad, letní rozkvetlá louka, podzimní zahrada, zimní les…)	Řečová výchova Hudební výchova Pracovní výchova
spolupracovat při využívání tiskátek	pasivní práce s otiskem prstů, dlaní, plosek nohou, s tiskátky z brambor, rozpůlené cibule, jablka, hrušky, s mo- litanovými, polystyrenovými tiskátky, otisk barev přeložením papíru	**k. pracovní**
kombinovat různé techniky s dopomocí	kombinace různých technik- voskové pastelky a jejich překrytí vodovými barvami, kresba klovatinou s překrytím temperou a následným opláchnutím vodou, dokreslování pastelkami, vlepování obrázků, textilií, obtahování linií předmětů tuší či slabým fixem s do- pomocí	**k. pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	8. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: rozvíjet své motorické doved- nosti při pasivní práci s růz- ným materiálem malovat pasivně netradičními technikami	<u>*Dekorativní práce:*</u> Koláž textilní a papírová tvořená asisto- vanými pohyby Malba na přírodniny s dopomocí Malba textilními barvami s dopomocí Tvorba obrázků z přírodnin (lisované květiny, listy,kamínky, mušle, skořáp- ky ořechové i vaječné, dřívka, semín- ka, plody,piliny, hobliny…) s dopomo- cí <u>*Netradiční výtvarné techniky:*</u> Frotáž Muchláž Rytí do vrstvy tuše překrývající plochu pokreslenou voskovými barvami Malba na sklo a její otisk Malba textilními barvami	<u>Mezipř. vztahy</u> Smyslová výchova Rehabilitační TV Řečová výchova Hudební výchova Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	9. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:		
seznámit se s českými ilustrátory dětských knih	<u>*Knižní ilustrace:*</u> seznámení s obrázky J. Lady, M. Alše, Z. Milera, H. Zmatlíkové, Z. Smetany, R. Pilaře, J. Trnky, A. Borna, O. Sekory, J. Čapka, K. Svolinského, M. Jágra, I. Houfa, vnímání obrázků při předčítání	**k. komunikativní**
vnímat ilustrace jako doplňek předčítání		
navštěvovat výstavy a galerie	návštěvy výstav a galerií se zaměřením na jednotlivá roční období	
prezentovat vlastní výtvarná díla	prezentování vlastních výtvarných děl ve třídě, v prostorách školy, na veřejných místech, výstavách a akcích pořádaných školou	**k. soc. a person.** <u>Mezipř. vztahy</u> Pracovní výchova Smyslová výchova
kreslit a malovat vsedě a vleže	kreslení a malování vsedě v areskách s kolečky, vleže na břiše s oporou na předloktí	Rehabilitační TV Řečová výchova Hudební výchova
vnímat prostřednictvím masáže části svého těla	masáže rukou a prstů,diametrální masáž rukou u spastiků, jemná masáž zápěstí před vlastní výtvarnou činností podle konceptu BS	**k. soc. a person.**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	10. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: poznávat vlastnosti a tvárnost modelovací hmoty asistovanými pohyby vnímat možnosti zpracování modelovací hmoty asistovanými pohyby	<u>*Modelování:*</u> prožívání hmatové stimulace a rozvíjení prostorové představivosti poznávání vlastností a tvárných možnostech modelovací hmoty mačkání modelovací hmoty asistovanými pohyby hnětení modelovací hmoty asistovanými pohyby uštipování a slepování modelovací hmoty asistovanými pohyby dělení modelovácí hmoty na části s dopomocí válení válečku z modelovací hmoty mezi dlaněmi a mezi dlaní a podložkou s dopomocí (hadi, žížaly…) pasivní vytváření koule z modelovácí hmoty krouživými pohyby mezi dlaněmi a mezi dlaní a podložkou (korálky, míčky…)	**k. pracovní** <u>Mezipř. vztahy</u> Pracovní výchova Smyslová výchova Rehabilitační TV Řečová výchova Hudební výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	11. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat možnosti zpracování modelovací hmoty asistovanými pohyby	pasivní zplošťování koule dlaní, tvorba placky, ohýbání a vytahování okrajů placky (talířky, košíčky…) snaha o vytváření předmětů hloubením ze základníhoního tvaru koule vtlačováním palců dovnitř (misky, hnízda…) modelování vytahováním z jednoho kusu hlíny (stopka jablka, kořen zeleniny…) snaha o vytahování drobných detailů z jednoho kusu hmoty (ptačí zobák, ježčí bodliny…) asistovanými pohyby pasivní používání pomůcek (špachtle ke krájení, váleček k válení, dřívko ke zdobení vrypem, lis na česnek k tvorbě drobných žížalek, vykrajování tvarů formičkou snaha o vymodelování zvířecí figury s naznačením typických znaků asistovanými pohyby (had, myš, ježek…) snaha o vymodelování lidské figury v le- žící podobě prostřednictvím asistovaných pohybů	<u>Mezipř. vztahy</u> Pracovní výchova Smyslová výchova Rehabilitační TV Řečová výchova Hudební výchova **k. pracovní**

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Umění a kultura**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Výtvarná výchova**	12. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat možnosti zpracování modelovací hmoty asistovanými pohyby hrát si s těstem a vnímat jeho barvu a vůni	pasivní vytváření reliéfů otiskováním předmětů různého profilu pasivní zdobení vymodelovaných předmětů drobnostmi (koření, korálky…) pasivní sbírání drobtů kouskem hlíny pasivní modelování z provlhčeného písku hra s těstem vypracovaným z vody, mouky a oleje, obarveným potravinářskou barvou a ovoněným trestí, stimulace většího množství smyslů, vytváření asociací barva- ovoce (žlutá- citrón, červená- jahoda, i s charakteristickou vůní)	Mezipř. vztahy Pracovní výchova Smyslová výchova Rehabilitační TV Řečová výchova Hudební výchova **k. pracovní**

16.4 Člověk a zdraví

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví plně respektuje skutečnost, že člověk je jednotou duševního a fyzického. Citlivě vede žáky k poznání sebe sama, rovnoměrně rozvíjí tělesnou, psychickou i sociální stránku jejich osobnosti a učí je základním poznatkům, jež mohou využívat v každodenním životě. Jednotlivé formativní cíle jsou v rámci vzdělávací oblasti Člověk a zdraví dosahovány přirozenou a zábavnou cestou. Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je realizována v integrovaném vyučovacím předmětu Speciální tělesná výchova a předpokládá diferenciaci činností v závislosti na fyzických, psychických a zdravotních možnostech jednotlivých žáků.

Cíl vzdělávací oblasti

Cílem vzdělávací oblasti Člověk a zdraví je uspokojování potřeb žáka v oblasti emocionální, sociální a motorické. Tato vzdělávací oblast by měla žákovi poskytnout prostor zejména pro sebevyjádření, prožívání kladných emocí a pozitivních vztahů, poznání sebe sama, interakci se sociálním a materiálním prostředním, pěstování fyzického i psychického zdraví a vyrovnání handicapů.

16.4.1 Speciální tělesná výchova

Integrovaný předmět Speciální tělesná výchova je vyučován v 1. – 10. ročníku, přičemž v každém ročníku je tomuto předmětu věnováno 6 vyučovacích hodin týdně.
Zkratka předmětu – SpTv

Ročník	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	10.r.
Týdenní hodinová dotace	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6

Vzdělávací obor Speciální tělesná výchova vede žáky:
- k vnímání polohy svého těla při pohybových stimulacích
- k vnímání polohy a pohybu jednotlivých částí těla při podpůrných metodách a prostředcích
- k schopnosti s dopomocí uchopovat předměty a manipulovat s nimi
- k vnímání správného dechového stereotypu
- k vnímání pocitu uvolnění svého těla

Speciální tělesná výchova je většinou realizována v kmenových třídách a v prostředí školní zahrady. Pro zvýšení účinnosti oboru na zdravý rozvoj žáků je také hojně využíváno přírodní prostředí v rámci vycházek a školních výletů. Nedílnou součást oboru Speciální tělesná výchova tvoří návštěvy různých příležitostných akcí se sportovním a tělovýchovným zaměřením.

V rámci vzdělávacího oboru Speciální tělesná výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:

Kompetence k učení:
- žáci s dopomocí uchopují předměty a manipulují s nimi

Kompetence k řešení problémů:
- žáci reagují na změnu polohy svého těla bez pocitu nejistoty
- žáci překonávají strach z neznámých situací

Kompetence komunikativní:
- žáci vyjadřují verbálním či neverbálním způsobem své pocity při podpůrných metodách

Kompetence sociální a personální:
- žáci vnímají spolupráci s učitelem při pohybových činnostech
- žáci s uvědomují základní části svého těla
- žáci navazují kontakt s ostatními osobami při pohybových činnostech

Kompetence pracovní:
- žáci vnímají svůj podíl na jednoduchých pohybových činnostech

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Speciální tělesná výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Speciální tělesná výchova budou:
- předkládat žákům přiměřené pomůcky a dodržovat posloupnost jednotlivých kroků při nácviku / k. k učení/
- vhodným způsobem navozovat pocit důvěry a bezpečí při pohybových činnostech / k. k řešení problémů/
- poskytovat prostor k vyjádření svých pocitů při pohybových činnostech / k. komunikativní/
- umožňovat žákům prožívat pozitivní emoce při vzájemné spolupráci na pohybových činnostech / k. sociální a personální/
- podporovat vědomí žáka o vlastním těle / k. sociální a personální/
- poskytovat žákům přiměřené kontakty s ostatními osobami z okolí / k. sociální personální/
- vést žáky k schopnosti podílet se na jednoduchých pohybových činnostech / k. pracovní/

Hodnocení oboru Speciální tělesná výchova:
Žáci jsou v rámci oboru Speciální tělesná výchova hodnoceni slovně, resp. písemně. Hodnocení má vždy motivační charakter a odvíjí se od individuálních pokroků jednotlivých žáků. V oboru Speciální tělesná výchova se hodnotí, jak velkou poměrnou část očekávaného výstupu žáci zvládli.

Očekávané výstupy podle RVP - ZŠS:
Žáci by měli:

Pohybová výchova:

- získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám
- zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost
- reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti
- mít osvojeny základní pohybové činnosti, dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů
- rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh
- zvládnout uvolnění organismu

Zdravotní tělesná výchova:

- uplatňovat správné způsoby držení těla v různých polohách
- zaujímat správné základní cvičební polohy
- zvládat jednoduchá speciální cvičení
- zvládat základní techniku speciálních cvičení podle pokynů

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat polohování svého těla	**Rozvíjení hybnosti:** *Polohování:* polohy preventivní a aktivizační poloha vleže na zádech poloha na břiše s oporou o předloktí poloha na boku poloha na boku s oporou o předloktí poloha šikmého sedu poloha v kleku na čtyřech poloha ve vzpřímeném kleku poloha v nakročeném kleku polohování pomocí canisterapeutických psů (canisterapie) bazální stimulace: poloha "Mumie" a poloha "Hnízdo" využívání polohovacích pomůcek	**k. k řěš. problémů** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova, Hudební výchova, Rozumová výchova, Pracovní výchova
vnímat pohyb pomocí podpůrných metod a prostředků	*Stimulace v oblasti hrubé motoriky těla:* bazální stimulace: somatická stimulace, vestibulární stimulace, vibrační stimulace, taktilně-kinestetická stimulace podpora ovládat pohyby hlavy a těla podpora ovládat pohyby hlavy podpora lezení, koordinovaného lezení poloha ve stoji (vertikalizační stojan) podpora sedu a hlavy podpora vsedě na specializační sedačce přenášení a nošení hipoterapie (koordinace pohybů,	**k.soc. a personální** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova, Hudební výchova, Rozumová výchova, Pracovní výchova,

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat pohyb dolních končetin pomocí podpůrných metod a prostředků	stimulace rovnováhy, uvolnění spasticity) cvičení na rehabilitačních míčích využívání polohovacích a kompenzačních pomůcek cvičení spojené s rytmicky-pohybovými říkadly, písněmi a za použití hudebních nástrojů *<u>Stimulace v oblasti hrubé motoriky dolních končetin:</u>* <u>rozvíjení čití a pohyblivosti dolních končetin</u> bazální stimulace: somatická stimulace, kinestetická stimulace uvolňovací techniky dolních končetin (imitované pohyby, myofasciální technika…) posilovací techniky (tapping…) pasivní masáže dolních končetin masáže dolních končetin pomocí ježka, různorodých materiálů (sisalová žínka, froté žínka…) a masážních přístrojů míčková facilitace dolních končetin pasivní procvičování kloubů dolních končetin využívání pohybových her s dolními končetinami	<u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova, Hudební výchova, Rozumová výchova, Pracovní výchova, **k. komunikativní** **k. soc. a personální** <u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova, Výtvarná výchova, Hudební výchova, Rozumová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat pohyb horních končetin pomocí podpůrných metod a prostředků	<u>*Stimulace v oblasti jemné motoriky:*</u> <u>rozvíjení čití a pohyblivosti horních končetin</u> bazální stimulace: kinestetická stimulace uvolňovací techniky horních končetin (imitované pohyby, myofasciální technika…) posilovací techniky (tapping…) pasivní masáže horních končetin masáže horních končetin pomocí ježka, různorodých materiálů (sisalová žínka, froté žínka…) a masážních přístrojů míčková facilitace horních končetin pasivní procvičování kloubů horních končetin využívání pohybových her s horními končetinami	**k .komunikativní** **k. soc. personální** <u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova, Výtarná výchova, Hudební výchova, Rozumová výchova, Pracovní výchova
s dopomocí uchopovat a manipulovat s předměty	<u>rozvíjení uchopovací funkce ruky</u> bazální stimulace: taktilní stimulace, taktilně-haptická stimulace, stimulace taktilně-kinestetická navození úchopu jedné ruky, úchopu oběma rukama pasivním vkládáním různých předmětů, hraček a jednoduchých nástrojů stimulace úchopů s pomocí dlaně (válcový úchop, kulový úchop) stimulace úchopů pluridigitálních	**k. k učení** <u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova, Výtarná výchova, Hudební výchova, Rozumová výchova, Pracovní výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:	(prstových - špetka, tužkový úchop) nácvik používání náhradních úchopů využívání pohybových her s rukama canisterapie (hlazení po směru i proti srsti, kartáčování psa, nasazování obojku pomocí asistovaného pohybu) využívání kompenzačních pomůcek <u>rozvíjení mimiky</u>	<u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova, Výtarná výchova, Hudební výchova, Rozumová výchova, Pracovní výchova Řečová výchova **k.k řeš. problémů** **k.k. pracovní**
uzavírat rty, adekvátně polykat, žvýkat a kousat	navozování uzavírání a otevírání rtů, správného polykání, žvýkání a sání orofaciální stimulace v oblasti rtů, rtů a dásní, v dutině ústní, stimulace jazyka míčková facilitace pasivní masáž obličeje masáž obličeje pomocí frotové žínky štětečkování tváří stimulace tváří kostkou ledu	<u>Mezipř. vztahy:</u> Řečová výchova, Smyslová výchova, Pracovní výchova Rozumová výchova
mít správné dechové stereotypy	**Podpora dýchání:** <u>*Dechová cvičení:*</u> bazální stimulace: kontaktní dýchání, masáž stimulující dýchání, vibrační a kartáčová masáž dorzální části trupu, popř. ventrální míčková facilitace polohování (zvýšená horní polovina těla)	**k. soc. a personální** <u>Mezipř. vztahy:</u> Řečová výchova, Rozumová výchova, Smyslová výchova

Rozvržení učiva	Žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postiženímm více vadami.	
Vzdělávací oblast	**Člověk a zdraví**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Speciální tělesná výchova**	5. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat pocit uvolnění těla	perličková lázeň solná jeskyně vycházky na čerstvém vzduchu **Relaxace:** <u>*Uvolňování těla a jeho částí:*</u> masážní technika senzomotorické stimulace ("Aromamasáže") masáž hlavy masáž chodidel perličková lázeň s použitím chromoterapie spojení činnosti s relaxační hudbou	<u>Mezipř. vztahy:</u> Řečová výchova, Rozumová výchova, Smyslová výchova **k.k. soc. a personál.** **k. k řeš. problémů** **k. soc. a personální** <u>Mezipř.vztahy.</u> Smyslová výchova, Rozumová výchova, Řečová výchova Hudební výchova

16.5 Člověk a svět práce

16.5.1 Pracovní výchova

Předmět Pracovní výchova je vyučován ve všech ročnících 1. – 10.
Zkratka předmětu – Pv

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Týdenní hodinová dotace	2	2	2	2	2	2+1	2+1	2+1	2+2	2+2

(+)- v 6.,7.,8. ročníku je přidána vždy 1 disponibilní hodina, v 9., 10. ročníku jsou přidány vždy 2 disponibilní hodiny

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) Pracovní výchova je rozdělen do pěti tématických okruhů:

- Sebeobsluha
- Práce s drobným materiálem
- Práce montážní a demontážní
- Pěstitelské práce- obsah tohoto okruhu nebude naplňován z důvodu velkého omezení schopností žáků
- Práce v domácnosti- obsah tohoto okruhu nebude naplňován z důvodu velkého omezení schopností žáků

Obsah vzdělávacího oboru Pracovní výchova v 1. – 10. ročníku vede žáky :

- k získání povědomí o zásadách správného stolování
- k vnímání svlékání a oblékání různých částí oděvu
- k vnímání hygienických návyků
- k vnímání různorodého materiálu přes taktilně haptické podněty
- k zvládání manipulace s jednoduchými předměty

Vzdělávací obor Pracovní výchova prolíná všemi vzdělávacími obory. Je uskutečňován v kmenových třídách, případně v prostředí školní zahrady a přilehlého okolí a je vhodně doplňován návštěvami výstav (Vzdělání a řemeslo, výstavy květin…) , muzeí (lidová řemesla a tradice, vánoční a velikonoční výstava…) a exkurzemi do zahradnictví, prodejny květin, nářadí…

V rámci vzdělávacího oboru Pracovní výchova budou rozvíjeny klíčové kompetence:
Kompetence pracovní:

- žáci vnímají přijímání potravy pomocí druhé osoby
- žáci se snaží spolupracovat při svlékání a oblékání
- žáci poznávají a přes asistované pohyby či s dopomocí využívají hygienické potřeby
- žáci vnímají různé techniky práce s různými druhy materiálů
- žáci vnímají rozdíly ve velikosti a barvě předmětů a přes asistované pohyby či s dopomocí je třídí

Kompetence k učení:

- žáci se snaží napodobovat předvedené pohyby při manipulaci s drobným materiálem

Kompetence sociální a personální:

- žáci vnímají práci v týmu

Kompetence komunikativní:

- žáci vnímají a přiměřeně reagují na pokyny dospělé osoby při manipulaci s předměty

Výchovně vzdělávací strategie na úrovni předmětu Pracovní výchova:
Učitelé vyučovacího předmětu Pracovní výchova budou:

- vytvářet vhodné podmínky a dostatečný časový prostor a klid pro krmení (k. pracovní)
- vytvářet motivující podmínky pro spolupráci při svlékání a oblékání (k. pracovní)
- umožňovat žákům přes asistované pohyby či s dopomocí účelně manipulovat s hygienickými potřebami (k. pracovní)
- nabízet rozmanité pracovní techniky s různorodým materiálem (k. pracovní)
- nabízet k manipulaci a třídění předměty výrazně odlišných vnějších znaků (k. pracovní)
- poskytovat přiměřené a srozumitelné instrukce při pracovních činnostech (k. k učení)
- posilovat pozitivní sociální vztahy při společných činnostech (k. sociální a personální)
- používat jednoznačné a srozumitelné výrazy při komunikaci v průběhu pracovních činností
- (k. komunikativní)

Hodnocení předmětu Pracovní výchova:
Hodnocení předmětu Pracovní výchova je písemné. Má vždy motivační charakter a je závislé na individuálním zlepšení žáka. Při hodnocení zohledňujeme jak značnou poměrnou část očekávaného výstupu žák zvládl.

Očekávané výstupy podle RVP – ZŠS:
Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)

- zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)
- dodržovat klid a čistotu při stravování
- umět používat příbor
- udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí

Práce s drobným materiálem

- zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami
- vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- pracovat podle slovního návodu
- udržovat pracovní místo v čistotě

Práce montážní a demontážní

- zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami

Pěstitelské práce

- provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích
- pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročné pokojové i užitkové rostliny
- používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě

Práce v domácnosti

- provádět drobné domácí práce- základní úklid, mytí nádobí**,** mytí podlahy
- prostřít stůl pro běžné stolování
- zvládnout nákup a uložení základních potravin
- připravit jednoduchý pokrm podle pokynů
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	1. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: získat povědomí o zásadách správného stolování	**Sebeobsluha:** *Stravování:* orofaciální stimulace nácvik správného sezení u jídla, zajištění vhodné polohy a vizuální kontroly přijímání potravy druhou osobou, dodržování správné techniky krmení přijímání stravy pomocí asistovaného pohybu přijímání stravy pomocí kompenzačních pomůcek nácvik dodržování zásad stolování	**k. pracovní** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova
vnímat svlékání a oblékání částí oděvu	*Oblékání a svlékání:* snaha o navození aktivního kontaktu (nastavování horních a dolních končetin) nácvik svlékání a oblékání svrchních oděvů pomocí asistovaného pohybu, s dopomocí, bez asistence zajištění správné polohy a vizuální kont- roly při oblékání a svlékání	**k. pracovní** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova Hudební výchova
vnímat hygienické návyky	*Hygienické návyky:* nácvik mytí rukou, používání mýdla a ručníku pomocí asistovaného pohybu, s dopomocí, bez asistence nácvik čistění zubů, používání zubního kartáčku (mechanického, elektrického) a vyplachování ústní dutiny pomocí	**k. pracovní**

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	2. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: vnímat různorodý materiál přes taktilně haptické podně- ty	asistovaného pohybu, s dopomocí, bez asistence nácvik česání vlasů a používání hřebenu pomocí asistovaného pohybu, s dopomocí, bez asistence nácvik mazání rukou a obličeje pomocí asistovaného pohybu, s dopomocí, bez asistence nácvik používání WC, pravidelné vysazování nacvičování přijímání hygienické péče druhou osobou zajištění vhodné polohy a vizuální kontro- ly při vykonávání hygienických návyků **Práce s drobným materiálem:** Práce s různorodým materiálem pomocí asistovaného pohybu, s dopomocí, bez asistence *Písek, hlína:* upravování pískové plochy, stavění bábovek, přesýpání písku, hnětení a přesýpání hlíny, zacházení s jednoduchými nástroji (sítko, kyblíček, lopatka…)	Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova Hudební výchova - **k. pracovní** **k. k učení** Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova Hudební výchova

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	3. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli:	*Přírodniny (kaštany, žaludy, jeřabiny, listí, šípek, seno, kamínky, mušle, ořechy:* sběr, třídění, navlékání, přesýpání, lepení, hlazení, mačkání materiálu a házení, výroba jednoduchých figurek *Luštěniny (čočka, hrách, fazole, cizrna):* míchání, hlazení, přesýpání, mačkání v dlani, třídění, lepení *Papír, karton:* hlazení, mačkání, trhání, házení zmuchlaného papíru, hry s papírovými kuličkami, lepení, seznámení se s různými velikostmi a druhy papíru, výroba společných kolážíMezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova Hudební výchova **k. soc. a person.** *Modelína, keramická hmota, modurit, terapeutická hmota, těsto, bláto, sníh:* hlazení, mačkání, hnětení, uštipování, válení, vytahování do délky, vtiskávání dlaní a plosek nohou do modelíny a keramické hmoty, házení, tvoření jednoduchých tvarů, figurek, vykrajování, dělení hmoty na části pomocí jednoduchých nástrojů *Textilní materiál (juta, plyš, leskimo, samet, silon, satén, len, bavlna, krep, hedvábí, manšestr, vlna, provázky, korálky, knoflíky:* seznámení s materiálem (zapojení všech smyslů), překládání látky, nalepování Mezipř. vztahy: Smyslová výchova Rozumová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova Hudební výchova	

Rozvržení učiva	**1. stupeň**	
Vzdělávací oblast	**Člověk a práce**	**1. - 10. ročník**
Předmět	**Pracovní výchova**	4. strana
Výstupy podle ŠVP:	**Učivo:**	**Poznámky:**
Žáci by měli: zvládat manipulaci s jednodu- chými předměty	látky, navíjení vlny a provázku do klubka lepení širokých stužek, navlékání a lepení knoflíků a korálků, tvoření koláží **Práce montážní a demontážní:** manipulace s drobnými předměty jedno-duchého charakteru, nácvik úchopů (dla- ňový, špetkový), ukládání předmětů na určené místo, uklízení předmětů z pracov- ní plochy manipulace s dřevěnými kostkami, jejich vyndávání a ukládání do krabice, přemís- ťování z místa na místo, řazení, stavění komínu ze dvou až tří kostek, bourání komínu, třídění kostek výrazně velikostně odlišných, třídění podle barev (dva kom- ponenty)	<u>Mezipř. vztahy:</u> Smyslová výchova Rozumová výchova Rehabilitační TV Výtvarná výchova Hudební výchova **k. komunikativní** **k. pracovní**

17.Rámcový učební plán

Rámcový učební plán

Vzdělávací oblasti:	Vzdělávací obory - předměty:	ročník:										časová dotace	minimální časová dotace
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
Člověk a komunikace	Rozumová výchova	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3	3	3	3+1	3	36	**30**
	Řečová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	**20**
Člověk a jeho svět	Smyslová výchova	4	4	4+1	4+1	4+1	4+1	4+1	4	4	4	45	**40**
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	**10**
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1+1	1	1+1	12	**10**
Člověk a zdraví	Speciální tělesná výchova	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60	**60**
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	2	2	2	2	2	2+1	2+1	2+1	2+2	2+2	27	**20**
Disponibilní časová dotace		1	1	2	2	2	2	2	2	3	3	20	**20**
Hodinová dotace - ročníková		**20**	**20**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**22**	**22**		
Celková povinná časová dotace												**210**	**210**

Speciálně pedagogická péče

Intervence při práci se žáky s poruchami autistického spektra (PAS)

Obecná charakteristika:

Pro efektivní vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra je zapotřebí uplatňovat metodiku strukturovaného učení. Tato metodika zohledňuje širokou a různorodou škálu poruch autistického spektra, osobnostní a charakterové zvláštnosti každého jedince a v neposlední řadě jeho mentální úroveň. Intervence prováděná metodou strukturovaného učení staví na odstranění deficitů vycházejících z diagnózy poruch autistického spektra a současně rozvíjí silné stránky žáků s poruchami autistického spektra. Strukturované učení klade důraz na využití individuálních schopností, nácvik samostatnosti a sebeobsluhy, využívá metod alternativní komunikace a vyzdvihuje nutnost spolupráce s rodinou. Mezi další priority patří nácvik sociálních dovedností a pracovního chování.

Obecné zásady:

- Individuální přístup
- Důslednost
- Pozitivní zpevňování
- Přímý vztah mezi ohodnocením a intervencí
- Úzká spolupráce s rodinou
- Aktivní generalizace dovedností (prostupnost a propojenost školního a domácího prostředí)
- Vyšší míra tolerance
- Řešení problematického chování
- Využívání metod alternativní komunikace (např. VOKS)

Motivace

U žáků s poruchami autistického spektra hraje adekvátní motivace velkou roli a enormně ovlivňuje veškeré jejich jednání. Žáci s poruchami autistického spektra potřebují více než jiní vědět, proč mají činnost vykonávat, neboť sociální motivace vzhledem k omezené schopnosti empatie funguje méně. Odpovědi opírající se o sociální pochopení (např. aby měli rodiče radost, protože si to přeji apod.) nebývají pro žáky s poruchami autistického spektra dostatečně motivující. Za účinnou motivaci lze považovat tu, která dává žákovi konkrétní smysl.

Pedagog má možnost v závislosti na potřebě každého žáka volit z následujících forem odměňování:

- **materiální odměna** - jídlo, pití, drobné předměty, které mají pro dítě význam odměny
- **činnostní odměna** (odměna aktivitami) – vykonávání oblíbené činnosti
- **sociální odměna** – jedná se o nejvyšší formu odměny, které však řada žáků s poruchami autistického spektra příliš nerozumí (pochvala paní učitelky, pozornost rodiče apod.)

Strukturované učení:

Mezi základní principy strukturovaného učení patří:

1. individualizace
2. strukturalizace
3. vizualizace

Individualizace

Princip individualizace zohledňuje individuální potřeby každého žáka, které vyplývají z různé kombinace symptomů a variability projevů konkrétní poruchy autistického spektra, z osobnosti žáka, jeho mentální úrovně a úrovně a způsobu komunikace. Do principu individualizace patří následující položky, které pedagog v rámci intervence dle potřeby uplatňuje:

- Individuálně přizpůsobený obsah vzdělávání
- Individuálně přizpůsobené formy vzdělávání
- Individuálně přizpůsobené prostředí – míra struktury prostředí, vizualizace pracovního místa
- Individuálně přizpůsobené učební pomůcky - míra strukturalizace a vizualizace učebních pomůcek, denních programů, sociálních scénářů, způsob zadávání úkolů
- Individuální způsob hodnocení – různé motivační symboly, slovní hodnocení

Vizualizace

Vizualizovaný denní program dává žákovi odpověď na otázku „kdy?“, pomáhá mu v časové orientaci, umožňujeme od sebe rozlišovat jednotlivé aktivity a celkově žáka vede k větší samostatnosti. Formy vizuální podpory jsou závislé na schopnosti abstraktního myšlení konkrétního žáka. Rozlišujeme následující stupně vizuální podpory:

- Konkrétní předměty
- Fotografie
- Obrázky
- Piktogramy
- Piktogramy s nápisy
- Psaný rozvrh
- Diář

Na základě zjištěné úrovně schopnosti abstraktního myšlení stanovuje pedagog vhodný typ vizuální podpory. Je zapotřebí pamatovat na skutečnost, že v typu vizuální podpory může u jednotlivých žáků docházet k určitému vývoji.

Vizuální podpora pomáhá většině žáků nejen v časové orientaci, ale i při učení a vstřebávání nových informací. Úkolem pedagoga je určit potřebnou míru vizualizace a uplatnit ji (např. využívání krabicových úkolů, video–návodů, procesních schémat u nácviku pracovních a sebeobslužných činností apod.).

Strukturalizace

Termín strukturalizace označuje členění a obecně zajišťuje přehlednost. Jednoznačné uspořádání prostředí, času,

jednotlivých činností a učebních pomůcek umožňuje žákům s poruchami autistického spektra lépe se orientovat v čase a prostoru a pružněji reagovat na změny.

Pomocí struktury lze vytvořit předvídatelné spojení mezi místy, činnostmi a chováním. Míra struktury přímo závisí na individuálních potřebách každého žáka s poruchou autistického spektra. Strukturovaná činnost musí žákovi adekvátně, podle jeho vývojové úrovně, odpovědět na otázky „kdy?“, „kde?“, „co?“, „jak?“, „jak dlouho?“ a „proč?“.

- **Vizualizace a strukturalizace prostředí:** poskytuje žákovi s poruchou autistického spektra odpověď na otázku: „Kde a co budu dělat?“. Jde o vizualizaci funkce prostoru (např. v tělocvičně se cvičí, v jídelně se obědvá) nebo vizualizaci organizace pracovního místa (např. označení místa pro umístění připravených učebnic a pomůcek apod.).
- **Vizualizace a strukturalizace času:** poskytuje žákovi s poruchou autistického spektra odpověď na otázku: „Kdy a jak dlouho činnost budu dělat?“. Existují různé formy:
  - dlouhodobé: kalendář nebo diář pro vyznačení zpravidla významných událostí (exkurze, výlet, besídka, škola v přírodě, prázdniny apod.)
  - denní: denní program, rozvrh činností (může být podpořeno konkrétními časovými údaji)
  - vymezení času dle časomíry: kuchyňská minutka, stopky, hodiny, hodinky
  - vymezení času dokončením úkolu: předem vizualizovaný objem připravené školní práce, počet úkolů apod.
  - vymezení času jiným způsobem: hudební podbarvení činnosti
- **Vizualizace a strukturalizace činností:** úkoly je možné strukturovat systémem v krabicích, deskách, v šanonech, v sešitě, s pracovními listy apod.
- **Procesuální schéma:** pracovní postup určité činnosti (např. v pracovních či sebeobslužných činnostech apod.)
- **Pracovní schéma:** schéma činnosti během vyučovací hodiny či o přestávce

Bazální stimulace

Obecné zásady:

- před každou aplikovanou technikou z konceptu bazální stimulace je zapotřebí informovat žáka o naší přítomnosti prostřednictvím iniciálního doteku
- při aplikaci určité techniky pozorně sledujeme projevy libosti či nelibosti a podřizujeme se aktuálním pocitům žáka
- je vhodné podbarvit prožitky žáka relaxační hudbou
- při technikách ovlivňujících dýchání je vhodné podpořit účinek éterickým olejem v aromalampě

Učivo:

Somatická stimulace:

- Zklidňující somatická stimulace- hlazení tělesného schématu (obličeje, hrudníku, břicha, horních a dolních končetin a zad po směru růstu chlupu bez aktivace vzpřimovačů chlupu s efektem zklidnění a uvolnění, hladit můžeme přes oděv, holou kůži holýma rukama, nebo můžeme mít na rukách žínky, hladíme buď na sucho nebo s použitím základních masážních olejů, tělových mlék, emulzí apod.

- Zklidňující somatická koupel- hlazení tělesného schématu (obličeje, hrudníku, břicha, horních a dolních končetin a zad po směru růstu chlupu bez aktivace vzpřimovačů chlupu s efektem zklidnění a uvolnění pod vodní hladinou holýma rukama nebo s žínkami na rukou

- Povzbuzující somatická stimulace- hlazení tělesného schématu (obličeje, hrudníku, břicha, horních a dolních končetin a zad proti směru růstu chlupu s cílem aktivace nervové pleteně s efektem zvýšení svalového napětí a povzbuzení pozornosti, hladit můžeme přes oděv, holou kůži holýma rukama, nebo můžeme mít na rukách žínky, hladíme buď na sucho nebo s použitím základních masážních olejů, tělových mlék, emulzí apod.

- Povzbuzující somatická koupel- hlazení tělesného schématu (obličeje, hrudníku, břicha, horních a dolních končetin a zad proti směru růstu chlupu s cílem aktivace nervové pleteně s efektem zvýšení svalového napětí a povzbuzení pozornosti pod vodní hladinou holýma rukama nebo s žínkami na rukou

- Polohování do polohy mumie- těsné zabalení tělesného schématu do deky, žák musí mít možnost se z těsného zabalení při pocitech nelibosti vyprostit, uši by měly zůstat nezakryté, aby měl žák možnost vnímat zvukové podněty ze svého okolí, podložit hlavu, vypodložit lokty, cílem je umožnit vnímání hranice svého těla, uvědomění si toho, kde končí mé tělesné schéma a kde začíná okolní svět,

- Polohování do polohy hnízdo- tuto polohu aplikujeme v pozici vleže na zádech, vleže na boku, v poloze na břiše, v polosedě, ohraničíme tělesné schéma dekami, které srolujeme do pevné role, žáka přikryjeme a necháme ho vnímat příjemné pocity

- Masáž stimulující dýchání- aplikuje se v poloze vleže na břiše, na zádech, na boku, vsedě, s oporou o stůl, o zeď, jde o masáž s krouživými pohyby s cílem naladit stejný rytmus nádechů a výdechů mezi pedagogem a žákem

- Kontaktní dýchání- má velkou komunikační hodnotu, pedagog žáka doprovází v nádechu a výdechu a provádí se několika způsoby-

    1. Ruka pedagoga nebo ruce obě na hrudníku žáka

    2. Pedagog drží ruku žáka a asistovaným pohybem ji umístí na jeho hrudník a jeho ruka kopíruje hřbet ruky žáka

    3. Žák má ruku na svém hrudníku sám

- Kontaktní dýchání podporované- pedagog uchopí po stranách hrudník žáka a ve výdechové fázi do hrudníku zatlačí, čímž prohloubí výdechovou fázi a tím následně i tu nádechovou

- Kontaktní dýchání podporované s vibrací- při stlačení hrudníku ve výdechové fázi navíc rukama vysokofrekvenčně zavibrujeme

Vestibulární stimulace:

- velmi pomalé, lehké, otáčivé pohyby hlavy na podložce

- překlápění a pohoupání v dece- překlápíme nejdříve pomalu z boku na bok, poté zvedáme v dece horní polovinu těla a pak dolní, nakonec odlepíme od podlahy a pohoupeme

- létání- je zapotřebí pěti pedagogů na jednoho žáka, ti si rozdělí končetiny, jeden má na starosti hlavu, následují velmi pomalé pasivní pohyby do všech směrů, ve všech kloubech nezávisle na sobě, každá část těla se hýbe v jiném směru

- houpání v závěsné houpačce- houpeme žáka v různých směrech a dění komentujeme, jde o to, aby žák chápal pojmy vpravo x vlevo, vpřed x vzad, kroužíme do obou směrů

- houpání v sedačkové houpačce

- pobyt na trampolíně- Houpání- pohyby dítěte na trampolíně uprostřed, houpat můžeme

  1. ve stoji
  2. v kleku
  3. v sedu
  4. v leže na zádech
  5. v leže na břiše

  - Poskoky, skoky, pérování
  - Převaly, válení na trampolíně
  - Pohyb ovesného klasu v ovesném poli- pedagog klečí, žák sedí a je v pevném kontaktu s učitelem, společně prožívají pohyb vzad, půlkruhem dopředu na střed, zas vzad a půlkruhem dopředu z druhé strany

Vibrační stimulace: cílem této stimulace je stimulace receptorů pro vibrace uložených v kůži, tedy Vater Paciniho tělíska a proprioreceptorů ve svalech, šlachách a vazivovém aparátu kostí a kloubů, žák při této stimulaci prožívá intenzivní vjemy ze svého těla, jde o novou zkušenost. Vibrační podněty přicházejí do skeletu přes klouby. Vibrace může pedagog učinit rukama, použít vibrační hračky nebo různé přístroje, existují i vibrační sedátka či lehátka, začínáme na dolních končetinách, postupujeme směrem vzhůru přes patní kost, kotník, koleno, vibrujeme také pánev přes hřeben kosti pánevní, přejdeme na horní končetiny a zas aplikujeme podněty zdola nahoru od dlaní přes zápěstí, loket na rameno, hrudník vibrujeme jen rukama, hlavu vynecháváme.
3 v 1: kombinace somatické stimulace (pedagog chová žáka v náručí, obklopí jej svými dolními končetinami pro pocit ohraničení tělesného schématu), stimulace vestibulární (pohoupe jej), vibrační stimulace (vypráví mu či zpívá a jeho hlas způsobuje vibrační podněty do těla žáka).

Logopedická péče

Preventivní logopedická péče v základní škole speciální je zaměřena na všestranný rozvoj osobnosti žáků. Bude prováděna všemi učiteli v předmětu speciálně pedagogická péče a zároveň bude zařazována do jednotlivých vyučovacích hodin. Logopedická péče bude probíhat denně v dopoledních hodinách s celou skupinou dětí, intenzivněji pak s vybranou skupinou dětí cca 20 minut 1x týdně a podle potřeb i individuálně.

Vzdělávací cíle:

- Rozvíjet řečové schopnosti a jazykové dovednosti dětí
- Rozvíjet komunikativní dovednosti a kultivovaný projev
- Osvojit si některé poznatky a dovednosti, které předcházejí čtení a psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální

Dílčí cíle (podle možností a schopností jednotlivých žáků) :

- Více se zaměřit na rozvoj slovní zásoby a odstranění komunikačních bariér
- Osvojit si správné dechové a artikulační návyky
- Zařazovat cvičení na rozvoj paměti, myšlení a fantazie
- Provádět cvičení související s rozvojem řeči
- Smyslová cvičení, cvičení na rozvoj fonematického sluchu, cvičení na rozvoj grafomotoriky

Konkretizované očekávané kompetence (podle možností a schopností jednotlivých žáků):

- Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- Navazovat kontakty s dospělými a s ostatními dětmi
- Komunikovat s dospělými i s ostatními dětmi
- Zvládat artikulační schopnosti
- Vytvořit si správné návyky dýchání
- Zvládat sluchovou analýzu – rozklad slov, hláska na začátku slova
- Zvládat rytmizační činnosti
- Využívat svou představivost a fantazii v dramatické činnosti
- Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu
- Zvládat jednoduché vypravování zážitku, příběhu….
- Mít přiměřeně bohatou slovní zásobu a umět ji aktivně používat v řečovém projevu
- Chápat jednoduché hádanky a vtipy
- Zvládat nazpaměť krátké texty

Předmět logopedická péče bude rozdělen na 4 kroky, a to:

1. Dechová cvičení
2. Fonační cvičení
3. Cvičení pro rozvoj pohyblivosti mluvidel
4. Cvičení artikulace

1. Dechová cvičení:

a) cvičení nádechu
- správný prodloužený nádech nosem bez zvedání ramen (poznáváme vůně)
- střídání nádechu ústy a nosem (čicháme květiny, hry na zvířátka, na potápěče,…….)
- nafukování do obou tváří se zavřenými ústy („křeček“)
- nafukování do jedné tváře – střídat
- cvičení vleže – nádech do břicha, ramena dozadu, nezvedat
- rychlý nádech a výdech

b) cvičení výdechu
- prodlužovat výdechové fáze (bublifuk, papír, flétna,……..)
- výdech do vody, nafukování balonku

- výdech do dlaně, na hřbet ruky
- foukání do peříčka, drženého před ústy
- foukání do chomáčku vaty
- foukání nahoru, dolů, vlevo, vpravo – hlava zůstává v klidu
- výdech při zavřených ústech a povolených rtech („koníček frká“)
- při výdechu brnkání prstem o spodní ret
- výdech přerušovaný (do proužku papíru – „žížala leze“, „pejsek běží“,…)

c) usměrňování výdechového proudu
- foukání lehkého míčku po cestě
- sfoukávání svíčky
- foukání „ do brady“
- hry s barevnou skvrnou (rozfoukávání)
- výdech středem úst („třešinka“)
- výdech na napjatý ukazováček (pšššš…..)

d) cvičení dechové výdrže
- přenášení papírových ubrousků přisátím k brčku
- zadržování dechu (potápěč – pozor na hyperventilaci, jen krátce)

e) cvičení hospodaření s dechem
- vyslovování slabik a slov na jeden nádech
- foukání brčkem do vody
- postupné vyfukování nafouklých tváří („píchlá pneumatika)
- pomalý výdech na vokál O s rukou na puse – „Indián“

2. Fonační cvičení

- nácvik měkkého hlasového začátku
- nápodoba hlasu zvířat
- procvičovat hlasitost (zesílit, zeslabit) – pozor na přepínání hlasivek
-šeptání
-odstranění dyšného hlasového začátku a začátek tónu (klidné hry, při kterých se nespěchá, aby měl žák možnost vytvořit si představu následného tónu)

3. Cvičení pro rozvoj pohyblivosti mluvidel (podle možností a schopností jednotlivých žáků)

Cílem je rozvíjení svalové hybnosti a aktivování svalových skupin, které jsou nutné pro správné fungování oblasti úst a obličeje, tedy i pro řeč.

a) cvičení na rozvoj mimických svalů
- mračení
- špulení úst
- široký úsměv

- mrkání
- zavření jednoho oka, pak druhého
- nakrčení nosu
- vycenění zubů
- nafukování tváří
- zavírání očí při znehybnění ostatních obličejových svalů
- zdvihání obočí
- zívání

b) cvičení zaměřená na lepší orientaci jazyka v ústech
- vypláznutí jazyka
- kmitání jazyka
- olíznutí horního rtu
- olíznutí spodního rtu
- olíznutí horního i dolního rtu
- pohyb jazyka v ústech (jazyk za horní zuby, boule ve tváři pomocí jazyka)
- jazyk do špičky
- předsazení horních řezáků (skousnutí spodního rtu)

Dále pak procvičujeme rty, čelist, tváře a měkké patro.

4. Cvičení artikulace

Hlásky jsou vyvozeny klinickým logopedem, v předmětu speciálně pedagogické péče bude prováděna pouze fixace a automatizace**. Pořadí hlásek se řídí individuálními potřebami každého žáka.**

Rozvoj sluchového vnímání

Charakteristika oblasti:

Sluchové vnímání je jednou ze základních poznávacích funkcí, jež je podmínkou pro zvládnutí techniky správného čtení a bezchybného psaní. Tato oblast je rozvíjena všemi učiteli předmětu speciálně pedagogická péče a zároveň je zařazována a prolíná do jednotlivých vyučovacích předmětů. Oblast sluchového vnímání je rozvíjena individuálně dle potřeb každého žáka.

Obecné zásady:

- Pro každého žáka individuálně stanovíme konkrétní cíle reedukace, přitom vycházíme z diagnostiky jeho deficitů a kompetencí (nezaměřujeme pozornost jen na to, co neumí, ale vycházíme z toho, co dovede).
- Formy reedukace by měly respektovat životní situaci dítěte, navazovat na jeho dosavadní zkušenosti a vlastní zájmy.

- Postupujeme po malých krocích, aby dítě mohlo zažívat pocit úspěchu.
- Vědomosti a poznatky předáváme žákovi ve struktuře. Vysvětlujeme souvislosti mezi jevy. Důležitá je návaznost na předchozí znalosti.
- Dítě má pracovat uvědoměle. Má rozumět tomu, co nacvičuje a proč.
- Vytváříme podmínky pro dobré soustředění na požadované činnosti.
- Každou nedostatečně vyzrálou funkci rozvíjíme, až k její dokonalosti. To znamená, že určitou schopnost trénujeme tak dlouho, dokud není zautomatizována, až poté přejdeme k dalším cvičením.

Učivo oblasti rozvoj sluchového vnímání je rozděleno do 5 skupin reedukačních metod:

1. Nácvik naslouchání
2. Sluchová paměť
3. Sluchové rozlišování
4. Vnímání a reprodukce rytmu
5. Sluchová analýza a syntéza

1. Nácvik naslouchání

Jde o schopnost zaměřit pozornost na sluchové vjemy, soustředěně naslouchat, rozlišovat zvuky. Volíme činnosti a hry, které vzbuzují spontánní zájem dítěte o zvukové podněty a řečové obsahy. Tak posílíme jeho vnitřní motivaci k reedukaci.

Učivo:

- otáčení se za zvukem
- reakce na vlastní jméno a oslovení
- lokalizování zvuku (ukáže směr) – dítě necháme hádat a ukázat směr, odkud přichází zvuk (nejdříve s otevřenýma, později zavřenýma očima)
- poznávání předmětů podle zvuku – předměty každodenní potřeby; dítěti nejdříve předvedeme, jaké zvuky jsou s předmětem spojeny, poté je necháme zavřít oči a hádat, který předmět zvuky vydává (např. zvonek, cinkání klíčů, cinkání lžičky o hrneček, odemykání, cvakání vypínače, mačkání papíru, přetržení papíru); poznávání zvuků zvířat (i přiřazování k obrázkům)
- poznávání hlasů spolužáků, vyučujících
- poznávání písně podle melodie - dítě určuje, kterou píseň slyšelo
- naslouchání krátkému příběhu, pohádce – sledujeme, zda dítě dokáže naslouchat vyprávění nebo čtení krátkého příběhu nebo pohádky; sledujeme zaujetí, délku soustředění, dotazy si ověřujeme vnímání obsahu vyprávěného

2. Sluchová paměť

Je důležitým předpokladem pro zvládání úkolů bez opory zraku.

Učivo:

- reprodukování zapamatované hlásky, slabiky, slova, číslice
- rozvíjení jednoduché věty (Učitel řekne větu „Pes štěká.“ Dítě ji nejdříve zopakuje a pak postupně přidává další slova – např. „Velký pes štěká.“)
- zapamatování si jednoduché melodie

3. Sluchové rozlišování

Schopnost přesně sluchem diferencovat. Je jedním z nezbytných předpokladů správného psaní.

Učivo:

- rozlišování slov s vizuálním podnětem – střídavě říkáme slova a dítě ukazuje, který obrázek ke slovu patří
- rozlišování slov bez vizuálního podnětu – hra „Kašpárek se učí mluvit“ – vezmeme si maňáska a řekneme dítěti, že ho bude učit správně mluvit. Vždy mu řekneme nějaké slovo a on je má správně opakovat. Dítě pozorně poslouchá, a když to řekne správně, zavolá: Dobře, Kašpárku!“ Když se splete, řekne: „Špatně, Kašpárku!“

4. Vnímání a reprodukce rytmu

Souvisí se sluchovou percepcí, s vnímáním vlastního pohybu a s rozvojem motoriky. Deficity v této oblasti se projevují jako nedostatky v pravo-levé orientaci, v rozlišování délek samohlásek, v rozkladu a stavbě slov a vět.

Učivo:

- vnímání rytmu při zpěvu a poslechu jednoduchých lidových písní
- rytmizace jednoduchého rozpočítadla
- rýmování jednoduchých slov a vět
- reprodukce rytmu (tleskáním, podupáváním, hrou na tělo, užíváním hudebních nástrojů) – provádění snadných cviků v určitém rytmu, chůze a běh v daném rytmu; opakování slyšeného rytmu; opakování rytmu vnímaného dotykem (vyťukávání na záda, do dlaně)

5. Sluchová analýza a syntéza

Schopnost přesně rozložit i naopak skládat slova. Je důležitá při písemném projevu.

Učivo:

- rozdělování slova na slabiky pomocí tleskání či dupání
- rozdělování slova pomocí tleskání či dupání na hlásky
- zvládání jednoduchého říkadla
- hledání rýmujících se slov – vyhledávání dvojice rýmujících se slov s pomocí obrázků
- určení počtu slabik ve slově pomocí tleskání
- určování počáteční hlásky slova
- určování slov, které začínají danou hláskou – s pomocí obrázků

Zraková stimulace

1. Práce v temné komoře

Obecné zásady:

- Zajistit přijímání stimulujících optických podnětů
- Omezit rušivé podněty při práci
- Zajistit optimální polohu pro žáka, nejlépe v polosedě na polohovacím pytli, žák musí mít maximální pohodlí
- V průběhu zrakové stimulace v temné komoře je vhodné změnit polohu žáka, třeba jen části jeho těla, hlavy nebo celého těla za účelem zajištění jiného úhlu pohledu, změny zorného pole
- Podpora schopnosti zafixovat zrak na statické podněty
- Podpora práce okohybných svalů- sledování stimulů v pohybu
- Využití zajímavých předmětů, syté barvy, ozvučené a pohybové hračky
- Činnosti obohacovat o doprovodné básničky a písničky, které činnost rytmicky nafrázují a podpoří téma
- Zapojovat asistované či aktivní pohyby žáků, manipulace se světelnými stimuly, cílené pohyby
- Zajištění zachycení obrazu komunikující osoby
- Podpora reakcí na stimulující prožitky, libé x nelibé pocity

Učivo:

- Vnímání prostoru oběma očima(binokulárně) a jedním okem (monokulárně), zakrývání pravého a levého oka
- Vnímání světla a tmy, zhasínání a rozsvěcování v delších intervalech
- Vnímání osvícených předmětů na krátkou vzdálenost
- Vnímání osvícených předmětů na větší vzdálenost
- Vnímáni světelných podnětů zblízka a z větší vzdálenosti z různých úhlů

- Vnímání bílých, mléčných a žlutých světel různých intenzit a velikostí, využití různých druhů baterek
- Vnímání barevných světel , prosvěcování barevných fólií, kelímků, využití základních barev, různých odstínů a tónů
- Vnímání blikajících podnětů, využití blikaček na jízdní kola, výstražných světel, majáku, blikajících řetězů
- Vnímání prolínaní barev, využití nainstalované desky
- Vnímání vodního efektu promítaného na stěnu
- Vnímání kaleidoskopu promítaného na stěnu
- Vnímání světýlek pohybujících se po stěnách, podlaze i stropu vznikajících osvícením nainstalované discokoule
- Vnímání odlesků vznikajících osvětlováním barevných desek, vhodné jsou šachovnicové vzory, příčné či podélné pruhy, spirály, využití výrazných reflexních barev a zrcadlové fólie
- Vnímání sebe sama v osvíceném zrcadle, asistované nebo aktivní ukazování částí obličeje
- Vnímání tabulky podsvícené základními barvami, možnost asistovaného nebo aktivního čárání, kreslení, psaní speciálním psacím náčiním činícím stopu
- Vnímání osvíceného květinového řetězu
- Vnímání lávové lampy
- Vnímání laserového efektu
- Vnímání bleskové koule, asistované či aktivní dotýkání a sledování stahování blesků do míst dotyku

2. Práce u stolu

Obecné zásady:

- začínáme systematicky pracovat se skutečnými předměty, s předměty zástupnými, s miniaturami, poté pracujeme s fotografiemi skutečných předmětů a následně s animacemi, nejdříve jsou vhodné obrázky co nejjednodušší, osvědčují se animace dětí, které jsou čitelné a neobsahují rušivé elementy
- fotografie a obrázky zalaminujeme, abychom prodloužili jejich funkčnost
- pokud má žák problém s jemnou motorikou a činí mu problém uchopovat plošné obrázky, je vhodné obrázky nalepit na krabičku, se kterou se žákovi lépe manipuluje, neboť se snadnější ji uchopit
- při práci u stolu žák plní úkoly tím, že hledané odlišnosti podtrhne, přeškrtne nebo zakroužkuje, pokud má problémy s jemnou motorikou, tak pouze ukáže
- oční pohyby vede žák systematicky po řádcích vždy zleva doprava, stejně jako je následně sledován po řádcích čtený text

- názvy vnímaných předmětů žák asistovaně nebo aktivně rytmizuje, což umocňuje prožitek a pomáhá upevnit paměťové stopy
- řídíme se zásadou postupnosti, úkoly činíme těžší a těžší, začínáme tříděním dvou zřetelně odlišných předmětů, rozlišujeme a přiřazujeme skutečné předměty, zástupné předměty, miniatury, fotografie, animace, párujeme dvojice obrázků se stejným obsahem i animací, poté jen se stejným obsahem s odlišnou animací
- třídíme předměty podle různých kritérií- podle velikosti, tvaru, materiálu
- vnímání barev, rozlišování a pojmenování názvů barev, párování barevných kartiček, tvoření skupin stejně barevných předmětů
- vnímání, rozlišování a pojmenování základních geometrických tvarů

Učivo:

- párování dvou předmětů, práce se dvěma páry předmětů výrazně odlišných (dvě panenky x dvě autíčka
- třídění dvou výrazně odlišných předmětů
- párování předmětů s miniaturami nebo zástupnými předměty
- přiřazování fotografií k předmětům
- párování fotografií
- přiřazování animací k předmětům
- párování animací se stejným obsahem i animací
- párování animací se stejným obsahem a odlišnou animací
- třídění předmětů podle velikosti, tvaru
- třídění materiálu, nejdříve výrazněji odlišného (např. buráky x korálky), postupně jemnější nuance odlišnosti (hrách x fazole)
- orientace v barevných symbolech semaforu pro chodce, nácvik s prosvěcováním červené a zelené fólie ve spojení s motorickým klidem x podupáváním
- třídění dvou výrazně barevně odlišných předmětů, např. červená x zelená jablka
- třídění tří a více barevně odlišných předmětů
- párování barevných předmětů
- párování bačkor, ponožek, rukavic
- párování barevných kartiček
- třídění barevných korálků, pastelek apod.

- tvoření skupin barevných předmětů
- vnímání, rozlišování a pojmenování základních geometrických tvarů, osvěcování barevných fólií ve tvaru čtverce, kruhu a trojúhelníku
- párování stejných geometrických tvarů, nejdříve čtverec x kruh, poté zakomponujeme tvar trojúhelníku a obdelníku a následuje párování tří komponentů a nakonec čtyř komponentů
- třídění geometrických tvarů jen podle tvaru, později i podle barevné odlišnosti
- zrakové rozlišování- odlišení obrazce lišícího se tvarem, žák si prohlédne obrázky v řádku a označí ten, který se odlišuje
- figura a pozadí- žák vyhledává na velkém obrázku předměty na spodních obrázcích
- rozlišení a pojmenování barev- žák ukazuje,co je červené, modré…pak ukazuje všechny předměty určité barvy, poté žák odpovídá na otázky „ Jaká je tato barva?“
- zrakové rozlišování- odlišení obrazce lišícího se tvarem s výraznějším detailem
- figura a pozadí- žák hledá rozdíly mezi dvěma obrázky s jednoduchou animací
- zraková analýza a systéza- uvědomění si části a celku, žák hledá a spojuje poloviny obrázků k sobě, nejdříve jednoduché obrázky rozstřihneme napůl a žák spojuje tyto poloviny
- figura a pozadí- párování, žák vyhledává a čarou spojuje dva stejné předměty
- zrakové rozlišování- hra se stínem, žák v řadě obrázků vyhledává jeden stín, který je odlišný a nepatří ke vzoru
- zrakové rozlišování- hra s obrysem vzoru- žák v řadě obrázků vyhledává jeden obrys, který je odlišný a nepatří ke vzoru
- zraková analýza a systéza- žák vyhledává a spojuje obrázky ze dvou částí (horní a dolní polovina)
- zrakové rozlišování- žák vyhledává odlišný předmět v řádku, předmět se odlišuje horno- dolní polohou
- figura a pozadí- překrývané obrázky, žák má za úkol rozpoznat a pojmenovatoba předměty na jednom obrázku, předměty jsou nakresleny přes sebe tak, aby se překrývaly
- zrakové rozlišování- plošné prostorové vnímání- žák sleduje cesty, stopy od startu k cíli a buď trasu jen projede prstem, nebo ji obtáhne psacím náčiním
- zrakové rozlišování- odlišení stínu lišícího se horno- dolní polohou, žák si prohlédne řadu obrázků (stínů vzoru) a vyhledá ten, který je převrácený
- zraková analýza a syntéza- žák vyhledává a spojuje obrázky ze dvou částí (pravo- levá polovina)
- zrakové rozlišování- cvičení očních pohybů- žák systematickyzleva doprava a po řádcích vyhledává a barevně vyznačuje tvary (obrázky) stejné jako vzor (u vzoru je uvedeno, jakou barvou má být označen)

- zraková analýza a syntéza- žák vyhledává a pojmenuje na obrázcích části, které jsou nesmyslné (např. auto se čtvercovými koly, pes s rohama, jehličnatý strom s jablky…)
- zrakové rozlišování- odlišení obrazce lišícího se tvarem, žák si prohlédne celou řádku předmětů a označí všechny obrázky, které jsou shodné se vzorem
- figura a pozadí- obrázky s předmětem překrytým šrafováním, vlnkami apod., žák rozpoznává a pojmenovává předmět na obrázku
- zrakové rozlišování- porovnávání dvojice obrázků- žák označí všechny rámečky, ve kterých se obrázky neshodují, v rámečcích jsou vždy dva obrázky
- zraková paměť- porovnávání dvou obrázků, žák si prohlédne jeden obrázek, který je pak následně zakryt, žák si prohlédne obrázek druhý a určí, které předměty chybí, popřípadě kde byly předměty umístěny
- zrakové rozlišování- porovnávání vzoru s řádkem stínů- žák si prohlédne celou řadu obrázků a posléze najde a označí obrázek, který je stínem vzorového obrázku (shodný stín je jen jeden)
- zrakové rozlišování- vyhledávání shodných obrázků- žák vyhledává v řadě všechny obrázky, které jsou shodné se vzorem (shodné jsou např. tři obrázky z pěti)
- zrakové rozlišování- vyhledávání obrysu vzorového obrázku, žák si prohlédne celou řádku obrázků a vyhledává označí obrázek, který je obrysem vzorového obrázku (shodný obrys je jen jeden)
- figura a pozadí- žák hledá rozdíly mezi dvěma obrázky, počet rozdílů se postupně zvyšuje
- figura a pozadí- překrývané obrázky, žák má za úkol rozpoznat a pojmenovat tři předměty, které se na obrázku překrývají
- zraková analýza a syntéza- obrázek je rozdělen na čtyři části, z nichž jedna je vyřazena, žák má za úkol doplnit obrázky správnou částí a vybírá nejdříve ze dvou možností a postupně se počet možností zvyšuje
- zraková analýza a syntéza- vyhledávání chybějících částí obrázků, žák má před sebou čtyři obrázky a všechny jsou rozdělené na čtyři části a jedna část chybí, žák má k dispozici čtyři chybějící okénka a přiřadí je ke správným obrázkům
- zraková analýza a syntéza- žák pojmenovává chybějící části nedokončených obrázků (např. kočka bez ucha, ryba bez ocasu, čáp bez zobáku, kohout bez hřebínku, myš bez ocásku…)
- zraková paměť- žák má v řádku v rámečcích tři předměty, které si prohlédne, poté jsou zakryty, žák si prohlédne další řádku předmětů, ve které jeden chybí, žák má za úkol chybějící předmět pojmenovat
- zraková analýza a syntéza- spojování obrázků, žák má před sebou dva obrázky, které jsou rozstřihané na čtyři části a ty jsou promíchané, žák má za úkol vyhledat a spojit čarou části obrázků v celek, pokud je úkol obtížný, je vhodné obrázky vystřihat a nechat žáka části k sobě přikládat, až se mu úkol povede
- zrakové rozlišování- obrázek a stín, více předmětů a jejich stínů jsou rozházené po ploše papíru, žák má za úkol spojit předmět se svým stínem

- zrakové rozlišování- porovnávání obrázků v řádku a vyhledávání shodného se vzorem, některé obrázky jsou odlišené horno- dolní polovinou, což činí úkol těžší

- zrakové rozlišování- obrázek a obrys, na ploše papíru je několik předmětů a jejich obrysů, žák má za úkol spojit předmět se svým obrysem

- zrakové rozlišování- odlišení obrazce lišícího se pravo- levou polohou, žák má za úkol prohlédnout si celou řadu obrázků a najít a označit obrázek, který je v řadě jiný

- figura a pozadí- hledání trasy, žák má za úkol ukázat prstem nebo vyznačit psacím náčiním cestu od startu k cíli, cesta je vyznačena např. puntíky a úkol je ztížený tím, že je plocha kromě trasy z puntíků pokryta např. hvězdičkami

Prostorová orientace a samostatný pohyb žáků se zrakovým a kombinovaným postižením

Charakteristika:
- prostorová orientace a samostatný pohyb je nedílnou součástí předmětu speciálně pedagogické péče

Důležitost role uvedené vzdělávací oblasti vyplývá z požadavku dosažení co nejvyššího stupně mobility a samostatnosti odpovídající individuálním možnostem jednotlivých žáků se zrakovým znevýhodněním nebo s kombinovaným postižením. Nabyté dovednosti a znalosti umožňují žákům v následné časové perspektivě, dosahovat optimální kvality života a vytváří podmínky pro úspěšnou školní i společenskou integraci. Již od počátku školní docházky se žáci seznamují s jednotlivými prvky prostorové orientace a samostatného pohybu, a to především s chůzí s průvodcem, kluznou prstovou metodou „trailling“, odhadem vzdáleností i úhlů, zakřivením i sklonem dráhy, omezováním odchylek od přímého směru, rozvíjením sluchové orientace i diferenciace, posilováním stability a správných motorických návyků. V pozdějším období se rozvíjí technika chůze s tzv. „dlouhou holí“, kyvadlová, kluzná a diagonální. Důležité je rozvíjení analyticko-syntetické činnosti na úrovni odpovídající věku, schopnostem a stupni mentálního postižení jednotlivých žáků.Výuka uvedených dovedností je obsahem předmětu speciálně pedagogické péče, ale zároveň i integrální součástí všech školních aktivit.

Co se žáci v obecné rovině učí:
- v obecné rovině se žáci učí využívat informace ze svého okolí všemi smysly, důležité je cvičení pozornosti, paměti, představivosti,
- žáci se učí orientaci v mikroprostoru,
- žáci se učí základní techniky pohybu bez hole,
- žáci se učí chůzi s průvodcem,
- žáci se učí komunikovat s průvodci, učí se přesně formulovat své požadavky,
- žáci se učí chodit s bílou holí,
- žáci jsou vedeni ke schopnosti řešit konkrétní situace samostatně,
- žáci se učí říci si o pomoc, ale i pomoc odmítnout,
- žáci se učí chodit samostatně,
- žáci se učí využívat městskou hromadnou dopravu, atd.

Obecný přehled náplně výuky prostorové orientace a samostatného pohybu:

U žáků je třeba vybudovat základní dovednosti a návyky v oblasti prvků prostorové orientace a samostatného pohybu. S žáky pracujeme na následujícím: přímá chůze, odhad vzdáleností, odhad úhlů, zvládnutí orientace ve třídě a prostorách školy. Poté je možno již začít trénovat nácvik držení bílé hole a základní techniky, které ale cvičíme později. Vše je individuální a záleží na schopnostech a dovednostech jednotlivých žáků.

- Bezpečnostní držení: význam, využití, nácvik.
- Trailling: kluzná prstová technika, využití, nácvik, hledání předmětů.
- Chůze s vidícím průvodcem: význam, zásady, nácvik.
- Chůze s průvodcem: chůze zúženým prostorem, střídání stran, chůze do schodů a se schodů, procházení dveřmi, usednutí ke stolu.
- Samostatná chůze do schodů a se schodů.
- Samostatná chůze.

V dalším období se zaměřujeme na upevňování prvků prostorové orientace a samostatného pohybu. Dále se snažíme o zvládnutí techniky dlouhé hole, tedy zvládnutí všech technik, změny v držení hole, uvědomování si funkcí hole a také jejich cílené používání.

- Procvičování a upevňování: bezpečnostní držení, trailling, chůze s průvodcem, chůze po schodech,nalezení kliky.
- Základní postoj, držení bílé hole.
- Základní držení hole, tužkové držení hole, kluzná technika, kyvadlová technika, diagonální technika.
- Nácvik přechodu ze základního do tužkového držení a zpět.
- Chůze podél vodící linie bez překážek.
- Chůze po cestě (ideálně asfaltová) přímé, bez překážek, kontakt s vodící linií.
- Chůze po jednoduché trase podle zadání s překážkami.
- Kontakt s vodící linií na trase přímé, do oblouku až po zatáčky s úhlem 90º a více.
- Chůze po složitějších trasách se změnami sklonu dráhy.
- Chůze do schodů a se schodů samostatně.
- Schody jako součást trasy na základě popisu.

S žáky dále upevňujeme, rozvíjíme a zdokonalujeme dovednosti a návyky především v oblasti prvků prostorové orientace a samostatného pohybu. Snažíme se žáky individuálně motivovat ke zvládnutí samostatného pohybu, ke správnému držení těla, atd. Směřujeme k vytvoření a zvládnutí orientační analyticko – syntetické činnosti.

- Procvičování naučeného z předchozích let.
- Nácvik získávání a komplexního zpracování informací na výcvikových trasách.
- Nácvik bdělé pozornosti.
- Používání městské hromadné dopravy.
- Přecházení ulic.
- Nácvik používání eskalátorů.
- Procházení trasy bez překážek i s překážkami.
- Nácvik procházení trasy podle zadání.

V následujícím období by měl být žák již v mnohém samostatný. Nacvičujeme dále především používání prostředků hromadné dopravy, učíme žáka orientovat se v neznámém terénu, především co se týká zásad bezpečného pohybu. Žák by měl v tomto období zvládnout 3 – 5 tras různé náročnosti.

- Procvičování prvků POSP, techniky dlouhé hole a orientační analyticko – syntetické činnosti.
- Absolvování různých tras, které se liší svou náročností a délkou.
- Procvičujeme POSP i v různých klimatických podmínkách.
- Procvičujeme POSP a nacvičujeme chůzi dle různých plánků a dle popisu.
- Žák se učí zvládat pocit tzv. „psychické osamocenosti“ na trase.

Z výše uvedeného výčtu je zřejmé, že výcvik v oblasti prostorové orientace a samostatném pohybu není nikterak jednoduchý, a to jak pro žáka, tak pro učitele. Rozdělení témat a činností na sebe logicky navazuje, většinu

činností lze vyučovat až v případě, že žák zvládl předchozí problematiku. Proto znovu upozorňujeme na to, že záleží na individuálním stavu žáka, jeho potřebách a možnostech. Je tedy možno individuálně k tomuto žáku přistupovat a přizpůsobit výuku jeho možnostem schopnostem. Proto i výčet, který je výše, je možno brát jako ilustrativní a doporučující, avšak realita se může lišit. V úvahu navíc musíme brát i fakt stále častěji se vyskytujících vícenásobných postižení, kdy již například těžké mentální postižení může výcvik prostorové orientace a samostatného pohybu významně ovlivnit a žák nemusí určité úrovně vůbec dosáhnout.

Sluchové postižení

Charakteristika oblasti:

Sluch je jedním z prostředků komunikace, významnou měrou ovlivňuje rozvoj řeči a tím i abstraktní myšlení. Pomocí sluchu je do mozku přiváděno až 60% informací z okolního světa. Pokud je sluchové vnímání oslabeno, dochází na úrovni školních dovedností k potížím v mnoha rovinách – důsledkem jsou obtíže při nácviku čtení, psaní. Významně je ovlivněn samotný proces učení. Sluchová vada se může projevovat častým neporozuměním instrukcím, nápadným otáčením na hovořícího, odezíráním ze rtů, natáčením jednoho ucha ke zdroji zvuku. Jedinci se sluchovým postižením netvoří jednolitou skupinu. Existuje více druhů, typů a stupňů postižení sluchu. Sluchové vady je možné klasifikovat dle několika hledisek. Pro potřeby speciálně pedagogické péče je zásadní klasifikace podle stupně ztráty sluchu, která se stanovuje v decibelech. Tato klasifikace vymezuje lehkou nedoslýchavost (20 – 40 dB), středně těžkou nedoslýchavost (40 – 60 dB), těžkou nedoslýchavost (61 – 80 dB), praktickou hluchotu (nad 81 dB) a úplnou hluchotu (při žádném známém vjemu). Tato oblast je rozvíjena individuálně dle potřeb každého žáka.

Obecné zásady:

- Vždy mít na zřeteli individuální možnosti a schopnosti jednotlivých žáků.
- Stanovit optimální počet žáků ve třídě (vzhledem ke stupni sluchového postižení).
- Přizpůsobovat obsah, formy a metody vzdělávání potřebám jednotlivých žáků.
- Využívat speciální metody, formy a postupy.
- Respektovat možnosti žáka při hodnocení výsledků vzdělávání.
- Vhodně využívat všech dostupných kompenzačních pomůcek dle individuálních potřeb jednotlivých žáků (sluchadla, kochleární implantáty, individuální naslouchací aparáty a podobně).
- Při vzdělávání využívat speciální učebnice, speciální didaktické a rehabilitační pomůcky.
- Vzdělávat žáky s využitím individuálních vzdělávacích plánů.
- Mít na zřeteli i úpravu pracovního prostředí ve třídách pro žáky s těžkým kombinovaným postižením.
- V případě potřeby se opírat o náhradní formy komunikace (alternativní a augmentativní komunikace).
- Při příjmu informací zapojit multisenzorický přístup.

Učivo:

- rozvíjení slovní zásoby
- dechová, fonační a artikulační cvičení
- rozvíjení fonematického sluchu
- komunikace pomocí řeči těla, gest, zvuků, slov
- rozvíjení komunikace verbální i neverbální
- poznávání lidí – dětí ve třídě formou her a společných aktivit
- nácvik naslouchání
- rozvíjení sluchové paměti
- cvičení rozvíjející pozornost
- rozvíjení rytmu
- cvičení rozvíjející sluchovou analýzu a syntézu
- nácvik odezírání
- rozvíjení čtení s porozuměním